

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK
İLİŞKİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM,
BAĞLANMA STİLİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE, ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜNÜN
İNCELENMESİ

DİDEM ÇENGEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

DANIŞMAN
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ AYŞE ÖZLEM MESTÇİOĞLU

İstanbul, Ocak 2022

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK
İLİŞKİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM,
BAĞLANMA STİLİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE, ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜNÜN
İNCELENMESİ

DİDEM ÇENGEL
182005030

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

DANIŞMAN
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ AYŞE ÖZLEM MESTÇİOĞLU

İstanbul, Ocak 2022

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK
İLİŞKİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM,
BAĞLANMA STİLİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE, ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜNÜN
İNCELENMESİ**

DİDEM ÇENGEL
182005030

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 19.01.2022

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Özlem Mestçioğlu _____

Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Haldun Soygür _____

Prof. Dr. Zümra Atalay _____

İstanbul, Ocak 2022

TEŞEKKÜR

Hayatta varlığı varlığıma neşe katan yeğenim Nehir'ime

Psikolog olmama ve hayatta bugün var olduğum halime ulaşabilmeme en büyük katkıyı sağlayan, şefkatini ve sevgisini hiç ihmal etmeyen ve inatçı ruhumun genetik mirasçısı, canım annem, canım arkadaşım ve canım sırdaşım Esin Çengel'e ve her koşulda destekçim olan, elini her zaman omzumda hissettiğim canım babam Ahmet Çengel'e ve her koşulda beni seven, güvenen, huzur veren, hep telefonun ucunda ama her zaman var olduğu için içimin ısındığı biricik kardeşim Nezihe Heptaş ve sevgili eşi Ferdi Heptaş'a varlığını varlığıma güç katıyor, en büyük teşekkür varlığınıza.

Uzunca bir süreç önce başladığım yüksek lisans serüvenimde hem yüksek lisans derslerinde hem de danışmanlık sürecimde hem psikolog olmaya hem de var olan tez sürecinde desteğini hiç esirgemeyen ve her zaman yanımda olduğunu hissettiğim, tez danışmanım Doktor Öğretim Üyesi Ayşe Özlem Mestçioğlu'na her şey için çok teşekkür ederim.

Hayatıma dahil olduğu andan beri gelişebilmem ve ilerlemem anlamında çok şey öğrendiğimi hissettiğim, gerek tez sürecimde yaşamış olduğum her sorunda, gerek mesleki hayatımda her anlamda destekleyici ve yönlendirici fikirleriyle ufkumu açan, sevgili hocam Prof. Dr. Haldun Soygur varlığını için minnettarım.

Okan Üniversitesi'nde çalışmaya başladığım ilk günden beri tez sürecine nasıl uyum sağlayabileceğimden, kişisel stresimi ve sağlığımı korumaya kadar her anlamda sıcak ve samimi desteğini her zaman hissettiğim başta Dr. Öğretim Üyesi Hale Aksuna olmak üzere tüm Okan Üniversitesi aileme çok teşekkür ederim.

Hem tezimin konusu olan öz şefkat kavramını hayatıma katan, hem de zorlayıcı korona günlerini birlikte atlattığım ve şefkatle geçirmemi sağlayan, çok sevgili hocam, eski patronum, hayatı yaşama biçiminden, eğitmenliğine kadar sonsuz öğrenmelerimin kapısı olan sevgili Prof. Dr. Zümra Atalay tüm destekleriniz için yürekten sükran duyuyorum.

Tez yazım sürecimde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve her zaman motivasyonumu tazeleyen Araştırma Görevlisi Muhammed Bahtiyar'a teşekkür ederim.

Yüksek Lisansa başladığım dönemde çalıştığım kurumda başta sevgili müdürüm Nurhan Acar ve tüm diğer öğretmen arkadaşlarıma, desteğiniz, katkılarınız için teşekkür ederim.

Artık yapamayacağımı her düşündüğümde sonsuz desteklerini her zaman hissettiğim, başta sevgili ev arkadaşlarım olmak üzere yanımda olan ve beni her seferinde yüreklendiren tüm biricik dostlarıma, sabrınız ve varlığınız için teşekkür ederim, güvende hissetme sebebim ve gücümünüz, iyi ki hayatımdasınız.

***Tehlikede oluşunun korkusunu cesaret ve bilgelğe dönüştürebilmiş şiddet
tanıklarına
şahit olduğum hayatlara
ve deneyimlediklerime***

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖZET	viii
ABSTRACT.....	xi
KISALTMALAR.....	xiv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
TABLO LİSTESİ.....	xvi
EKLER LİSTESİ	xviii
BÖLÜM 1. GİRİŞ ve AMAÇ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN SORULARI	5
BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER.....	7
2.1. ROMANTİK İLİŞKİLER	7
2.2. FLÖRT ŞİDDETİ.....	9
2.2.1. Fiziksel Flört Şiddeti	14
2.2.2. Psikolojik Flört Şiddeti	16
2.2.3. Dijital/Sanal Flört Şiddeti	18
2.2.4. Cinsel Şiddet	19
2.2.5.Flört Şiddetine Kuramsal Bakış	20
2.2.5.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	21
2.2.5.2. Feminist Kuram	22
2.2.5.3. Bağlanma Kuramı	23
2.2.5.4. Toplumsal Cinsiyet Kavramı	23
2.2.6. Flört Şiddetini Etkileyen Etmenler ve Sonuçları.....	24

2.3. TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI	28
2.3.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyetin Kültürel İnşası	28
2.3.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerı	32
2.3.2.1. Kalıp yargılar, Beklentiler, Kadınlık ve Erkeklikler	32
2.3.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğı	35
2.3.3.1. Ataerkillik (Patriyarki), Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğıne Dayalı Flört Şiddeti	35
2.4. Bağlanma Kuramı ve Bağlanma Davranışı	38
2.4.1. John Bowlby Bağlanma Kuramı	39
2.4.2. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Stili	42
2.4.3. Yetişkin Bağlanma Kuramı	44
2.4.3.1. Hazan ve Shaver' in Üçlü Bağlanma Modeli:	44
2.4.3.2. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli:	47
2.4.4. Romantik Bağlanma Ve İlgili Araştırmalar	49
2.5. ÖZŞEFKAT	53
2.5.1.Öz-Şefkat Bileşenleri	59
2.5.1.1. Öz-nezaket ve Öz-yargılama	59
2.5.1.2. Ortak İnsanlık Deneyimi ve İzolasyon	61
2.5.1.3. Bilinçli Farkındalık (Mindfulness) ve Aşırı Özdeşim	63
2.5.2. Öz şefkat ile İlgili Yapılan Araştırmalar	64
2.5.3. Özşefkat ve Bağlanma	65
2.5.4. Öz şefkat, Romantik İlişkiler, Toplumsal Cinsiyet Tutumu ve Flört Şiddeti	67
BÖLÜM 3: YÖNTEM	70
3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM	70
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	72

3.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	72
3.2.2. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)	72
3.2.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri	73
3.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği (TCRTÖ)	73
3.2.5. Öz-Şefkat Ölçeği.....	74
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI	75
3.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	75
BÖLÜM 4. BULGULAR	80
4.1. YİYE II Ölçeği Anketi Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	80
4.2. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR	83
4.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	88
4.4 .ÖZ-ŞEFKAT ÖLÇEĞİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR	93
4.5. YİYE II, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ VE ÖZ-ANLAYIŞ ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR.....	96
4.6. YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi.....	100
4.7. YETİŞKİN BAĞLANMA STİLLERİNİN VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ.....	105

BÖLÜM 5: SONUÇ VE TARTIŞMA.....	112
5.1. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ II, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ VE ÖZ-ŞEFKAT ÖLÇEĞİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	113
5.1.1. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi	113
5.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi	115
5.1.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi	117
5.1.4. Öz-Şefkat Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi	118
5.2. PEARSON KORELASYON ANALİZLERİ VE ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİ SONUÇLARI	120
5.3. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ II VE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDA ÖZ ŞEFKATİN ARACI ROLÜNE İLİŞKİN BULGULARIN SONUÇLARI	126
5.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI ve ÖNERİLER	130
KAYNAKÇA.....	132
EKLER.....	178

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum, Bağlanma Stili Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişkide, Öz-Şefkatin Aracı Rolünün İncelenmesi

DİDEM ÇENGEL

Yüksek Lisans Tezi

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Danışman: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ AYŞE ÖZLEM MESTÇİOĞLU

Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ocak, 2022

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde flört şiddetine yönelik tutumları ile yetişkin bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet tutumu arasında öz şefkatin aracı rolünün araştırılmasını amaçlayan bir araştırmadır.

Bu araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 yılında İstanbul'da lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenimine devam eden ve aynı zamanda en az 3 aydır bir romantik ilişki içerisinde olan, 456 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada 282 (%66,5) kadın ve 142 (%33,5) erkek katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların sırasıyla demografik özelliklerini incelediğimizde, 18-25 yaş arası 370 (%87,3) katılımcı, 26-30 yaş arası 37 (%8,7), 31 ve üstü yaş 17 (%4,0) katılımcı bulunmaktadır. 377 (%88,9) katılımcı lisans ve 47 (%11,1) lisansüstü düzeyde eğitim görmüştür. Ebeveyn eğitim düzeyi çerçevesinde incelediğimizde; anne eğitim duruma göre katılımcılar 67 (%16,2) ilkokul, 60 (%14,5) ortaokul, 152 (%36,7) lise ve 135 (%32,6) lisans olarak dağılmıştır. Baba eğitim duruma göre katılımcılar 54 (%12,8) ilkokul, 63 (%14,9) ortaokul, 155 (%36,7) lise ve 150 (%35,5) lisans olarak dağılmıştır. Toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre 60 (%14,5) katılımcı toplumsal cinsiyet dersi almış, 354 (85,5) katılımcı toplumsal cinsiyet dersi

almamıştır. Katılımcıların doğdukları günden bugüne kadar yaşadıkları yer ile ilgili olarak, 95 (%22,5) katılımcı ilçede, 319 (%75,4) katılımcı ilde, 6 (%1,4) katılımcı kasabada ve 3 (%7) katılımcı yurtdışında büyümüştür. Katılımcıların romantik ilişki geçmişleri incelendiğinde 237 (%55,9) katılımcının 1-3 arası, 86 (%20,3) katılımcının 3-5 arası ve 73 (17,2) katılımcının 5 ve üstü sayıda ilişkisi olduğunu bildirmiştir. Son demografik değişkenimiz olan ilişki süresini incelediğimizde, 247 (%58,3) katılımcının 3 ay -1 yıl arası, 66 (%15,6) 1-2 yıl arası , 36 (%8,5) katılımcının 2-3 yıl arası ve 75 (%17,7) katılımcının 3 yıl ve üstü süredir ilişkisi sürmektedir.

Araştırmada katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği, yetişkin bağlanma stillerini belirlemek amacıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II), toplumsal cinsiyete yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçekleri (TCRTÖ) ve öz şefkat düzeylerini belirlemek amacıyla Öz Şefkat Ölçeği (Öz Anlayış Ölçeği) kullanılmıştır. Buna ek olarak araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Demografik Bilgi Formu’ kullanılmıştır.

Ölçekler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde YİYE II, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Daha sonra, YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Gruplar arası farklarda ise ANOVA ve Bağımsız Gruplar t-Testi kullanılmıştır. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet dersi alma ile tüm ölçekler arasında t-test, ilişki sayısı ve ilişki süresi demografik değişkeni ile tüm ölçekler arasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Flört şiddetine yönelik tutum, bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet tutumu arasındaki ilişkisinde öz şefkatin aracılık rolünün sınanması için Baron ve Kenny (1986)’ nin belirttiği, değişkenler arası ilişkide aracı etkiyi sınavabilmeye yönelik gerekli adımlar sıra ile uygulanmıştır. Regresyon modelleri sonrasında aracılık etkisini belirlemek üzere Sobel (1982) tarafından geliştirilen test uygulanmış ve güven

aralıkları incelenmiştir. Aracı etkinin analizinde PROCESS SPSS Makro yazılımı kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 25 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda flört şiddetine yönelik tutum ile kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri ile TCRTÖ-Toplam puan (TCRTÖ-Toplam puan ne kadar yüksekse o kadar eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğunu göstermektedir) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunuyorken; TCRTÖ alt boyutları olan erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı, eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca yapılan regresyon analizi sonucunda TCRTÖ alt boyutu olan erkek cinsiyet rolü flört şiddetine yönelik tutumu pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Regresyon analizinde öz şefkat puanları flört şiddetine yönelik tutumu negatif yönde yordamaktadır.

Yapılan aracılık testi sonuçlarına göre; bağlanma stilleri ile flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolü karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı psikolojik şiddet ve kaçınan bağlanma ile hem kadının hem erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet üzerinde öz şefkatin tam aracı rolü bulunmaktadır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı fiziksel şiddet ile kaçınan bağlanma ile hem kadının hem de erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerinde öz şefkatin kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Flört Şiddeti, Bağlanma, Toplumsal Cinsiyet, Öz şefkat

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE MEDIATING ROLE OF SELF-COMPASSION IN THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ATTITUDES TO DATING VIOLENCE, THE ATTACHMENT STYLE AND GENDER ROLES IN THE ROMANTIC RELATIONSHIP OF UNIVERSITY STUDENTS

DİDEM ÇENGEL

Master Thesis

Department of Psychology

Clinical Psychology Master's Program

Supervisor: Assoc. Professor AYŞE ÖZLEM MESTÇİOĞLU

Okan University, Graduate School of Education, 2022, January

This research aims to investigate the mediating role of self-compassion between university students' attitudes towards dating violence in their romantic relationships, adult attachment styles and gender attitudes.

The study group of this research consists of 456 university students who are currently studying in undergraduate, graduate and doctoral education in Istanbul in 2021-2022 and also have been in a romantic relationship for at least 3 months. There were 282 (66.5%) female and 142 (33.5%) male participants in the study. When we examine the demographic characteristics of the participants, respectively, there are 370 (87.3%) participants between the ages of 18-25, 37 (8.7%) participants between the ages of 26-30, and 17 (4.0%) participants aged 31 and above. 377 (88.9%) participants received undergraduate and 47 (11.1%) graduate education. When we examine it within the framework of parental education level; According to the mother's education level, the participants were 67 (16.2%) primary school, 60 (14.5%) secondary school, 152 (36.7%) high school and 135 (32.6%) undergraduate. According to the educational

status of the father, the participants were distributed as 54 (12.8%) primary school, 63 (14.9%) secondary school, 155 (36.7%) high school and 150 (35.5%) undergraduate. According to the gender lesson, 60 (14.5%) participants took gender lessons, 354 (85.5) participants did not take gender lessons. Regarding the place where the participants lived from the day they were born until today, they grew up in 95 (22.5%) participating districts, 319 (75.4%) participating provinces, 6 (1.4%) participating towns and 3 (0.7%) participants abroad. . When the romantic relationship histories of the participants were examined, it was reported that 237 (55.9%) participants had 1-3 relationships, 86 (20.3%) participants had 3-5 relationships, and 73 (17.2) participants had 5 or more relationships.

When we examine the relationship duration, which is our last demographic variable, 247 (58.3%) participants are between 3 months and 1 year, 66 (15.6%) between 1-2 years, 36 (8.5%) participants between 2-3 years and 75 (17.7%) participants have been in a relationship for 3 years or more.

In the research, the Dating Violence Attitude Scale (DVAS) was used to measure the attitudes of the participants towards dating violence, the Experience in Close Relationship Scale II (ECR-S) to determine the adult attachment styles, the Gender Roles Attitude Scale (GRAS) to measure their attitudes towards gender and the Self-Compassion Scale (SCS) to determine their self-compassion levels. Compassion Scale (Self-Compassion Scale) was used. In addition, the 'Demographic Information Form' prepared by the researcher was used to collect information about the demographic characteristics of the participants participating in the research.

Pearson correlation analysis and multiple linear regression analysis were used to determine the relationships between the scales. In the analysis of the data, Pearson correlation analysis was carried out to examine the relationships between the scores of the ECR-S II, the Gender Roles Attitude Scale, the Dating Violence Attitude Scale, and the Self-Compassion Scale.

Afterwards, Multiple Linear Regression Analysis was applied to examine the predictive effects of the ECR-S II Scale, Gender Roles Attitude Scale and Self-Compassion Scale scores on the Attitude towards Dating Violence Attitude Scale scores.

ANOVA and Independent Groups t-Test were used for differences between groups. T-test was used between gender and gender course taking and all scales, and one-way

analysis of variance (ANOVA) was used between demographic variable of number of relationships and duration of relationship and all scales.

In order to test the mediating role of self-compassion in the relationship between attitudes towards dating violence, attachment styles, and gender attitudes, the necessary steps to test the mediating effect in the relationship between variables, as stated by Baron and Kenny (1986), were applied sequentially. After the regression models, the test developed by Sobel (1982) was applied to determine the mediation effect and the confidence intervals were examined. PROCESS SPSS Macro software was used in the analysis of the mediating effect. The analysis of the data was carried out with the SPSS 25 program.

As a result of the research, a positive and significant relationship was found between the attitude towards dating violence and the anxious and avoidant attachment styles. While there is a negative significant relationship between the Dating Violence Scale and the GRAS-Total score (the higher the GRAS-Total score, the more egalitarian gender roles); It has been proven that there is a positive and significant relationship between the male gender role and traditional gender role, which are the sub-dimensions of GRAS, and a negative significant relationship between the egalitarian gender role, the female gender role and the gender role in marriage. In addition, as a result of the regression analysis, it was concluded that the male gender role, which is a sub-dimension of GRAS, positively predicts the attitude towards dating violence.

A significant negative correlation was found between the Dating Violence Attitude Scale and Self-compassion. In the regression analysis, self-compassion scores negatively predicted the dating violence attitude scale.

According to the mediating test results it was concluded that self-compassion played a mediating role in its effect on attachment styles and dating violence attitude. Self-compassion has a full mediator role on anxious attachment, psychological violence perpetrated by women, and avoidant attachment and psychological violence perpetrated by both men and women. It has been found that self-compassion has a partial mediator role on anxious attachment, physical violence perpetrated by women, and avoidant attachment and physical violence perpetrated by both women and men.

Keywords: Dating Violence, Attachment, Gender, Self-compassion

KISALTMALAR

- APA** : American Psychology Association
DSÖ. : Dünya Sağlık Örgütü
SPSS. : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SS : Standart Sapma
TCRTÖ : Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
TDK : Türk Dil Kurumu
YİYE II : Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Kaygılı Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	105
Şekil 2: Kaygılı Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	106
Şekil 3: Kaçınan Bağlanmanın Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	107
Şekil 4: Kaçınan Bağlanmanın Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	108
Şekil 5: Kaçınan Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	109
Şekil 6: Kaçınan Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması.....	109

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	71
Tablo 2: Yetişkin Bağlanma Stili Ölçekleri Anketi İçin Betimleyici İstatistikler	77
Tablo 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği İçin Betimleyici İstatistikler ...	77
Tablo 4: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği için Betimleyici İstatistikler	78
Tablo 5: Öz-Şefkat Ölçeği için Betimleyici İstatistikler.....	79
Tablo 6: YİYE II Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	80
Tablo 7: YİYE II Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	81
Tablo 8: YİYE II Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	81
Tablo 9: YİYE II Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	82
Tablo 10: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	83
Tablo 11: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t- Testi Sonuçları.....	85
Tablo 12: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	86
Tablo 13: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	87
Tablo 14: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	89
Tablo 15: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t- Testi Sonuçları.....	90

Tablo 16: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	91
Tablo 17: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	92
Tablo 18: Öz-Anlayış Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	94
Tablo 19: Öz-Anlayış Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	94
Tablo 20: Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	95
Tablo 21: Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları	95
Tablo 22: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	97
Tablo 23: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 24: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	102
Tablo 25: YİYE II, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	103
Tablo 26: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	104
Tablo 27: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği için Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları	110

EKLER LİSTESİ

	Sayfa No
EK 1: Bilgilendirilmiş İzin ve Onam Formu.....	178
EK 2: Sosyodemografik Bilgi Formu	179
EK 3: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri	180
EK 4: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II.....	180
EK 5: Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği	181
EK 6: Öz şefkat Ölçeği	181

BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bilinmeyeni bilmek, eksikliği tamamlamak için çıktığınız aşk yolculuğunda güvende hissetmeniz dileğiyle.

İnsanlar hikayeleri olan anne babalardan dünyaya gelir ve o hikayelerden kendi hikayelerini oluşturmaya çalışırlar. Bir evde, iki insanın yavrusu olarak dünyaya gelen insanlar, başkalarının bakımına muhtaç olarak yaşamlarını ilerletme sürecinde içinde bulunduğu evden, aileden, doğduğu toprakların kültüründen ve kimliğinden, yaşadığı bireysel deneyimlerden yola çıkarak bir kimlik inşa eder. Bambaşka hikayelerden, birbirinden farklı geçmişten, sosyallikler içinden büyüyen iki insanın romantik ilişkisinde, kendilerini ve partnerlerini anlama ve paylaşma, birbirlerini tanıma süreçleri ile ilgili çatışmalar kaçınılmazdır.

Aşk ve romantik ilişkiler, yetişkin bireylerin ayrı olduklarında birbirlerini özlemeleri, yakınlık kurma ihtiyacının beslenmesini, romantik ilişkinin bir parçası olarak partneri için özel ve anlamlı şeyler yapmayı, iletişim kurmaktan keyif almayı ve tutku dolu bir fiziksel çekimi barındıran, iki kişilik duygusal bağlılık ve bağ kurma sürecidir (Hinde,1984). Davranışsal, bilişsel ve duygusal olarak yakınlık ve tutkulu bağlanmayı da içeren romantik ilişkilerde yetişkinler tıpkı bebeklik bağlanma sürecinde göz teması kurmak, yakınlığı istemek, dokunmayı beklemek gibi, karşılıklı olarak istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasını, beklentilerinin anlaşılmasını isterler; rahatsızlık hissettiklerinde ya da duygusal ihtiyaçları karşılanmadığı durumlarda üzülebilir ya da ayrılık kaygısı yaşayabilirler (Shaver ve Mikulincer, 2014).

Beliren yetişkinlik dönemini kapsayan üniversite döneminde yaşanan romantik ilişkiler kimlik keşfinin önemli bir parçası olmakla birlikte, bu dönemde yaşanan deneyimler yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerin niteliğini ve (Furman, 2002), sevgi, saygı, bağlılık, ait hissetme gibi bir ilişki içerisinde oluşabilecek istek, ihtiyaç ve beklentilerini keşfetmelerine ve evlilik ilişkilerinde nasıl deneyimler yaşayacaklarının anlaşılmasına referans olmaktadır.

Şiddet toplumsal yaşamın her alanında var olan bir sorun haline gelmektedir. Bireyler arası şiddet türlerinin arasında ele alabileceğimiz flört şiddeti, romantik ilişki içerisinde partnerlerin birbirlerine çoğu zaman güç ve kontrolü sağlamak amacıyla, tehdit etmeden itme ve tokatlama ve hatta yaralama ve ne yazık ki öldürmeye kadar gidebilen, psikolojik yıldırma, küfretme, kısıtlama ve duygusal baskı altına alma, fiziksel anlamda zarar verme, cinsel olarak isteği dışı dokunma ve zorla cinsel ilişkiye girme gibi daha pek çok tutum ve davranışları içeren eylemler olarak tanımlanmaktadır (Foshee ve ark. 1996, Lewis ve Fremouw 2001, Aslan ve ark., 2018). Romantik ilişkilerde şiddete yönelik yapılan araştırmalar Türkiye’de önceleri aile içi şiddete odaklanmıştır. Ancak evliliğe geçiş sürecinin uzaması ve beliren yetişkinlikte flört sürecinin uzaması ile bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Flört şiddetine yönelik yapılan araştırmalar Türkiye’de 2000ler sonrası ilgi görmeye başlamıştır (Dikmen, Özaydın, Dereli, Yılmaz, 2018). Yapılan çalışmalara göre üniversite dönemi hem romantik ilişkiyi deneyimleme hem de flört şiddetine maruz kalabilme ihtimalinin en yüksek olduğu dönemlerden biridir. Üniversiteye devam eden kadın ve erkek öğrencilerin %8-37’si fiziksel, %43-86’sı psikolojik ve %2-10’u cinsel flört şiddetine uğradığını bildirmektedir (Aba, 2008; Murray ve Kardatzke, 2007).

Aynı zamanda kişilerarası şiddet türlerinden biri olan flört şiddetinde psikolojik şiddetin fiziksel şiddete dönüşme ihtimali olduğu bilinmektedir (Straus ve diğerleri, 1996).

Romantik ilişkilerde flört içi şiddeti deneyimlemenin pek çok fiziksel ve psikolojik risk ile ilişkili olduğu; depresif duygu durum, kaygı bozukluğu, öz kırım davranışları, travma sonrası stres bozukluğu, alkol kullanım bozukluğu, madde kullanımı, sosyal ilişkilerde bozulmalar, akademik başarıda azalma, öfke kontrolünde zorlanmalar gibi kısa ve uzun vadeli sonuçları olabileceği bilinmektedir (Oswalt, Wyatt ve Ochoa, 2018).

Üniversitenin döneminde olası risk faktörleri de göz önüne alınarak bu araştırma kapsamında flört şiddeti ile ilişkili olduğu hipotezinden yola çıkılarak toplumsal cinsiyet tutumu, bağlanma ve öz şefkat kavramları incelenecektir.

Flört şiddetine yönelik tutumla ilgili olarak, içinde yaşanılan kültürün belirleyiciliğinin inkar edilemez bir gerçeği olan, toplumsal cinsiyet eşitsizliği düzeninde, ataerkil toplum tarafından kurgulanan, kadın ve erkeklerden eril ve dişil olarak beklenen roller, tutum ve davranışların içselleştirilmesi olduğunu söylemek mümkündür. Doğum öncesinde başlayan ve yaşamın her döneminde devam eden

eksiksiz yerine getirilmesi kadından ve erkekten beklenen ve farklılaşan kalıp yargılar kadını kadınlık, erkeği de erkeklik bağlamında kısıtlandırır (Bora ve Üstün, 2005). Özellikle erkeklerin erkeklik toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında şiddete yönelik tutumları ve davranışları toplumsal kurallar tarafından pekiştirilmektedir (Meeto, Mirza, 2007). Kültür dolayısıyla bireylerin hayatlarında var olan ikincil roller bütünü olarak içselleşmiş toplumsal cinsiyet, erkek üstünlüğü ideolojisine bağlı olarak ürettiği ataerkil kodları kadınlık ve erkeklik üzerinden inşa ederek, romantik ilişkiler içerisinde varlığını sürdürmektedir. Flört şiddeti ile ilgili yapılan araştırmalar toplumsal cinsiyet tutumu ile romantik ilişkilerde şiddetin güçlü bir ilişkisi olduğunu bildirmektedir. Dünya sağlık örgütü flört içi şiddete maruz kalma ve şiddetin faili olma ile cinsiyet eşitsizliğinin ilişkili olduğu sonucuna varmıştır (WHO,2012).

Flört şiddetine yönelik tutumun diğer bir yordayıcısı olarak ele alacağımız bağlanma kavramı bebeklik döneminde bakım veren ile kurulan, güven duygusuyla el ele giden sıcak samimi bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Sümer ve Arıca, 2018). Çocukluk döneminde kurulan ilişkinin niteliği yetişkinlikte romantik partner ilişkilerinin nasıl yaşanacağını, bireylerin ilişki içerisinde nasıl davranışlar sergileyeceklerini ve partnerlerinin onlara nasıl davranacağını etkilemektedir (Schröder, Lüdtke, Fux, Izat, Bolten, Tippelt, Suess ve Schmid, 2019). İnsanlar doğdukları anda fiziksel olarak göbek bağı kopartılsa dahi psikolojik göbek bağı bireylerin birincil bakım vereni ile yıllarca devam eder. Öyle ki ötekinin bakımına muhtaç bebek kurduğu bağlarla yıllarca hikayesine hikayeler ekler ve romantik partnerle karşılaştığında aynı bağ üzerinden el ele tutuşur. Çocukluk döneminde edinilen ve hayat boyu üzerine inşa ederek devam eden bağlanma ilişkisi bireylerin, duygularını fark edebilme, düzenleme ve zorlayıcı duyguları olumlu bir şekilde karşılayabilme yetisini etkilemektedir (Stevens, 2014). Duygu düzenleme konusunda yaşanan zorluklar öfke ve şiddet tutumunun gelişmesine neden olabilir, duygu farkındalığının olmaması yetişkin bireyleri zaman zaman daha dürtüsel hale getirmektedir ki (Davidson, Putman ve Larson, 2000) bu tutum özellikle romantik partner ilişkilerinde şiddet davranışı ile sonuçlanabilmektedir. Bu bağlamda güvensiz bağlanma ile flört şiddeti uygulama (Dutton ve White, 2012), kaygılı bağlanma ile flört şiddeti mağduru olma arasında ilişkiler olduğu yapılan araştırmalar tarafından kanıtlanmıştır (Henderson, Bartholomew, Trinke & Kwong, 2005). Son yıllarda yetişkin bağlanma stilleri üzerinden yapılan çalışmalar incelendiğinde kaygılı ve kaçınma bağlanma boyutu üzerinden kavramsallaştırılarak romantik ilişki deneyimi

arasında ilişkiler araştırılmıştır (Mikulincer ve Shaver, 2007). Kaygılı bağlanan bireylerin partnerleri tarafından terk edilmeye ve reddedilerek yalnız kalmaya karşı yaşadıkları endişe daha fazlayken, romantik partnerler ile yakınlık kurmak ve bağlılık içerisinde kalmakla ilgili kaygılar kaçınma boyutunda daha fazla gözlemlenmektedir. (Brennan ve ark., 1998). Ayrıca kaygılı bağlanan bireyler yalnız kalmakla ilgili yaşadıkları korkularından dolayı istismar edildikleri bir ilişkinin içerisinde çıkabileceği yeterli kaynakları bulunmadığından ve benlik saygıları düşük olduğu için (Mikulincer ve Shaver, 2005) partnerini kaybetmek yerine flört şiddetine maruz kaldığı bir partner ilişkisi içerisinde devam etmeyi tercih edebilmektedir. Bağlanma boyutları ile duygular arasında kurulan ilişkide kaçınan bağlanan bireylerin zorlayıcı duygu durumlar yaşadığında bunları bastırdığı ya da görmezden geldiği, kaygılı bağlanan partnerlerin ise herhangi bir acı deneyimi ya da zorlayıcı deneyim karşısında bunu abarttıkları olduğundan daha fazla şekilde deneyimlendikleri görülmektedir (Şencan, 2015). Öz şefkat ile bağlantı kuracağımız bağlanma stillerinden hareketle flört şiddetine yönelik tutum ile bağlanma ve toplumsal cinsiyet tutumu arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu varsayılan öz şefkat kavramından bahsetmek gerekmektedir.

Bireylerin tıpkı diğer insanların acılarının karşısında onlara duydukları sevecen tutum, empatik anlayışa benzer şekilde şefkat duygusunu hissetme halinin öz'de başlamasına öz şefkat denir. Öz şefkat bireylerin hayatta karşılaştıkları acılara ve zorlanmalara tanıklık edebilme, sevgi ve anlayış gösterebilme cesareti ile yaşadıkları deneyimleri yok saymak yerine başarısızlıkların ya da hataların ortak insanlık deneyimi olduğunu farkındalıkla kabul etme ve tüm bunlarla savaşmak yerine dostluk kurma deneyimidir (Neff ve Germer, 2017). Öz şefkatin gelişmesinde bireylerin çocukluk çağı yaşantılarının ve doğup büyüdüğü evin ve sosyal çevrenin çok büyük etkisi vardır (Neff, 2003). Erken çocukluk döneminde aileyle kurulan ilişkiler bağlamında sıcak ve samimi iletişim kurabilen ve sıcaklık ve şefkati içselleştiren bireylerin yetişkinlikte öz şefkat seviyesi daha yüksek olmaktadır (Neff, 2003). Aynı şekilde bebeklik döneminde daha yakın ilişkilerin kurulabildiği, şefkatli ve ihtiyaçlarının karşılandığı ailelerde yetişen çocukluktan gelen yetişkinler güvenli bağlanma stiline sahip yetişkinler olmaktadır. Bunun aksine kaygılı bağlanan çocukların öz şefkat gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir (Bayar ve Dost, 2018). Aynı zamanda benlik saygısı ile de ilişkisi olan öz şefkat kavramını ele aldığımızda, düşük benlik saygısı olan bireylerin saldırganlık ve anti sosyal davranışlara yatkın olduğunu iddia eden çalışmalar (Paulson, Coombs ve Landsverk, 1990) ışığında öz

şefkatin flörtte şiddete yönelik tutum ile ilişkili olup olmadığına dair inceleme yapmak ve yapılan çalışmaları incelemek gerekmektedir. 2018’de yapılan bir çalışma öz şefkati yüksek bireylerin ilişki kalitelerini de yüksek düzeyde olduğunu bildirdiklerini ortaya koymuştur (Jacobson, Wilson, Kurz ve Kellum, 2018).

Bu araştırmada flört şiddetine yönelik psikolojik ve fiziksel şiddet tutumlarının kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin toplumsal cinsiyet tutumları arasındaki ilişkide öz şefkatin aracılığı incelenmesi hedeflenmektedir. Hem flörtte şiddet ve saldırganlığa yönelik araştırmalar hem de öz şefkat psikolojide güncel tartışma alanlarıdır. Bu bağlamda araştırmamızda flört şiddetine yönelik tutumu bireysel bağlamda bağlanma stilleri ve öz şefkat toplumsal bağlamda toplumsal cinsiyet tutumuna yönelik bakış olarak genel çerçeveden araştıran çok az araştırma bulunmaktadır. Bu anlamda bireysel, çevresel ve toplumsal faktörlerin aynı anda araştırıldığı nadir araştırmalardan olduğundan dolayı araştırmanın literatüre yapacağı katkıların diğer çalışmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin çok erken yaşlardan itibaren bireylerin içine işlediği ve romantik ilişkilerde yaşanan şiddet deneyiminin olağan karşılandığı, ilişki mitleri gereğiyle normal olarak algılandığı bir coğrafyada flört şiddetine yönelik tutum araştırmalarının; kadın cinayetlerine, çocuk istismarlarına, erken yaşta evliliklere, şiddetin her geçen gün artmasına engel olabilecek bir ışık olması beklenmektedir. Bu araştırma ile flört şiddetinin bireysel ve toplumsal nedenleri ile ilgili farkındalığının artırılması ve içinde bulunulan ilişkiye dair bakış açılarının genişletilmesi ve ilişkide güvensiz davranışların tetikleyicilerini keşfederek, güvenli ilişkilerin nasıl olabileceğine dair bir yol haritası sunulması ve araştırmacılara yeni yollar açması hedeflenmektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN SORULARI

Bu araştırma erkek ve kadın öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumları, şiddete ilişkin algılamalarını daha önceki araştırmalardan yola çıkarak toplumsal cinsiyet tutumu, yetişkin bağlanması arasındaki ilişkide öz şefkatin aracı rolüne odaklanmaktadır.

Temel Araştırma Soruları

- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği Puanlarının Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanları (Erkeğin Uyguladığı Psikolojik şiddet, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel şiddet, Kadının Uyguladığı Psikolojik şiddet, Kadının Uyguladığı Fiziksel şiddet) Üzerinde Yordayıcı Etkisi var mıdır?
- Bağlanma stillerinin ve toplumsal cinsiyete yönelik tutumun flört şiddetine yönelik tutumlar üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolü var mıdır?

Alt Araştırma Soruları

- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği puanları toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği puanları İlişki Süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-şefkat Ölçeği puanları ilişki sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER

2.1. ROMANTİK İLİŞKİLER

İyi bir ilişki keyfi güçten ve zorlamadan uzak olandır

Giddens, 1993

İnsanlar yalnız yaşayamayan bir diğerinin varlığına ihtiyaç duyan ve ötekiyle iletişim halinde olan varlıklardır. Bu ilişkilenebilir, ebeveyn-çocuk, akran ilişkileri ya da romantik ilişkiler örnek verilebilir (Baltacıoğlu,2006). Bireyler için farklı bir anlamı olan romantik partner ilişkileri, bireyin bilinçle ve özgürce seçtiği yakınlık, tutku ve bağlanma ile tanımlanan bir ilişki türü olarak ortaya konmaktadır (Sternberg,1986) ve bireyin partnerine duyduğu yoğun aşk duygusunu ve sevgiyi ifade eder (Collins,2003). Sümer ve Arıcak'a göre (2018), ister evli bireyler olsun ister flört eden çiftler için kendi istekleri ile kabul edilen ve yoğun tutku ve yakın olmayı da beraberinde getiren bağlanmanın eşlik ettiği birliktelik sürecidir.

Bireylerin romantik ilişki içine girebilmesi, ilişkiyi sürdürebilmesi psikososyal gelişimin önemli aşamalarındandır. Romantik ilişkiler gelişimsel olarak ergenlik döneminde başlayan ve yetişkinlik döneminde Erikson'un yakınlığa karşı soyutlanma dönemi bağlamında çok yoğun bir şekilde yaşanmasına kadar uzanmaktadır (Seiffge-Krenke, 2003).

Bir başka tanıma göre romantik ilişkiler aşk bağı ile birbirine bağlı olan iki kişi kişinin de onayı ile cinsel birlikteliği de barındıran ilişkideki diğer kişiye yönelik tutku ve çekiciliği içeren ilişkilenebilir olarak tanımlanmaktadır (Fuhrman, Flannagan ve Matamoros, 2009).

Romantik ilişkiler, duygusal yakınlık kurma ihtiyacını karşılama, birbirine bağlı olma ve kendi ve partneri ile ilgili özel duyumsamalar, davranışlar paylaşma durumudur. Bu ilişkiler duygusal karşılıklık içerir, bakım, koruma, fiziksel temas, birlikte olma, aşk, hoşlanma gibi davranışları içerir. Aynı zamanda romantik birliktelik içinde olan bireyler; hikayelerini, deneyimlerini, duygusal, davranışsal özelliklerini yansıttığı güvenli alan bulma ihtiyacına da karşılık vermektedir.

Romantik ilişki denildiğinde akla ilk aşk kelimesi gelmektedir ancak romantik ilişki bağlanma sürecinden, destek olmak ve yakınlık hissetmekten ya da aitiklikten bağımsız düşünülemez (Terzi ve Özbay, 2016). Hayatın her aşamasında topluluk içinde yaşamını sürdüren ve kimliğinin anlamını bile ötekinin tanımı üzerinden yapan bireylerin sağlıklı ve işlevsel romantik ilişki içinde bulunabilmeleri yaşam kalitesi, içinde bulunduğu durumdan memnuniyetleri ve kendini güvende ve huzurlu hissetmelerinde etkili olan önemli bir faktördür (Gizir, 2012).

Sağlıklı ve sürdürülebilir romantik ilişkiler; güç ve kontrol ile değil eşitlik ve saygıya dayanmaktadır. Sağlıklı romantik ilişkilerde partnerler sorumluluğu ve gücü paylaşabilir olmalı, dürüst bir şekilde açık iletişim kurabilmeli, tehditkâr davranışların aksine güven ve destekleyici davranışlar sergileyerek, yakın, samimi ve derin bağlar kurabilmelidir (assets.campbell.edu, characteristics-of-healthy-romantic-relationships).

Özellikle genç yetişkinlik döneminde ilişki kurabilmek sağlıklı birey olmak ve yaşam doyumu ile bağdaştırılmış ihtiyaç olduğundan dolayı bireyin kendi duygu, düşünce ve ideallerini bir diğeri ile paylaşma olanağı tanıdığı için, romantik ilişki tutumları bireyler hakkında bize bilgi sunar (Morgan,2009) Yaşamın önemli bir parçası olan romantik ilişkiler ve romantik yakınlık kurabilmek, özellikle beliren yetişkinlik döneminde (ergenlik ile yetişkinlik arası dönem) kimlik keşfinin bir parçası olarak görülmektedir (Ercan ve Eryılmaz, 2011) Genç kadınlar ve genç erkeklerin, romantik ilişki arayışına girme ve sağlıklı ilişki davranışlarını deneyimleme ve duygusal olarak olgunlaşabilmeleri için beliren yetişkinlik dönemi, önemli bir dönemdir (Stover, 2008). Bu nedenle karşı cinsle arkadaşlık, yakın ilişkiler kurma üniversite öğrencilerinde ileride eş seçiminde büyük önem taşımaktadır (Weisskirch, 2017).

Genç yetişkinlik döneminde bireyler kimlik arayışından çıkıp yakınlık kurma ihtiyacı hissetmeye başlar (Erikson,1986). Böylece yalıtılmışlıktan ve benlik yitimi karmaşasından korunarak diğeri insanlar ile yakın ve derinlikli ilişkiler kurmaya başlarlar. Beliren yetişkinlikte ekonomik bağımsızlık kurma deneyimleri ile romantik partnerlik kurma ihtiyaçları bir aradadır. Bu nedenle üniversite sürecinde karşı cinsle yakın ilişkiler ve partnerlik kurma, eş seçimi için önemli hale gelmiştir. Üniversite döneminde yapılan araştırmaların da gösterdiği gibi bu dönemde kurulan romantik ilişkilerde ortaya çıkabilecek sorunlar ileride evlilik döneminde ortaya çıkabilecek bazı sorunları yordamaktadır (Braithwaite, Delevi ve Fincham, 2010).

Beliren yetişkinlik döneminde üniversite öğrencilerinin yaşadığı romantik ilişkilere dair tutumları ve davranışları, bireylerin evlilikteki tutum ve davranışlarını öngörmeye yarar (Axinn ve Thorton,1993). Evlilik problemleri için bazı risk faktörleri ayrıca boşanmanın evlilik öncesi ilişkilerden yola çıkılarak açıklanabileceği gelişimsel bakış açısı literatüründe yapılan araştırmalarda yer almaktadır (Karney ve Bradbury,1995).

Romantik ilişkiyi başlatabilen ve sağlıklı bir şekilde devam ettirebilen bireyler üç temel gelişim görevini yerine getirebilmektedir; kimlik oluşturma, ilişki becerilerini geliştirme ve cinsel dürtüleriyle sağlıklı başa çıkabilme becerisi (Saraç ve ark., 2017). Ergenlik döneminde başlayan ve üniversite ve yetişkinlik sürecine kadar devam eden romantik ilişkiler kurma süreci bireylerin psikososyal gelişimine katkı sağlamakta ve çiftlerin birbirine yapması gereken görevler dolayısıyla sorumluluk duygusunun gelişmesini desteklemektedir (Garcia ve Soriano, 2017).

Romantik partner ilişkisi ile kişiler bir ilişki içinde bulunma, sevmeye sevilme, değer alma ve verme gibi pek çok psikolojik ihtiyacını da karşılamış olurlar. Ancak zaman zaman romantik ilişki içerisinde partnerler şiddete maruz kalabilmekte, saldırgan davranışlar ve partnerler arasında şiddet eylemleri görülebilmektedir.

Üniversite sürecinde oluşmuş romantik partner ilişkilerin kişinin sosyal gelişimini ve sosyalleşmeyi artırıcı olduğu bir bakıma olumlu ve geliştirici yönleri bilinmekle birlikte (Hamamcı ve Esen-Çoban,2010) zaman zaman bozucu ve zarar verici de olabildiği araştırmalarla desteklenmektedir. Romantik ilişki algısı kişilerin kendilerine, cinsiyete, aile ortamına, içinde doğup büyüdüğümüz eve ve coğrafyaya aslında kültüre göre değişmektedir (Bugay ve Çok, 2015).

Romantik ilişkilerde yaşanma ihtimali olan çatışmalara ya da şiddet eylemlerine yönelik flört şiddeti kavramı bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.2. FLÖRT ŞİDDETİ

Bir yanda korkun bir yanda umudun varsa iki kanatlı olursun. Tek kanatla uçulmaz zaten.

Rumi

Şiddet, tarihsel perspektiften değerlendirildiğinde her dönemde karşımıza çıkan bir olgudur. Şiddet, bir kişinin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenirilmesine ya da

duygusal baskı altına alınmasına yol açan herhangi bir muamele biçimi olarak tanımlanmaktadır (Steinmentz, 1986).

Toplumsal bir sorun olan şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) tarafından “Kasıtlı olarak; tehdit veya fiilen kendine, diğer bireye veya bir grup ya da topluluğa karşı yaralama, ölüm, psikolojik zarar verme, engelleme veya yoksun bırakma ile sonuçlanan fiziksel güç kullanılması” olarak tanımlanmıştır. Latince ‘violential’ sert ya da güç anlamına gelen kelimedenden türeyen şiddet kavramı, kötü muamele etmek ya da güç kullanmak anlamına gelmektedir (Danık,2000).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde, şiddet ‘gücün derecesi, sertlik, hız ve bir hareketin neticesinde meydana gelen güç, kaba kuvvet kullanma, duygu ve davranışlarda aşırılık’ olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y. (TDK)).

Birey üzerinde ruhsal etkileri açıkça ölçülemeyen ve farklı biçimler de hissedilen baskılar şiddet olarak deneyimlenmektedir (Taşkiran & Taşkiran, 2015).

Şiddet içeren davranışlar, bilinçli bir şekilde eşyalara, insanlara ve diğer canlılara zarar verme eylemi kapsamında; vurma, yaralama, tehdit, kavga etmek, öfke patlamaları ve üzerinde silah bulundurmaya içeren davranışlardır (Ögel, Tarı ve Wke, 2006).

Dünya sağlık örgütü şiddetin üç türünden söz etmektedir. Bunlar; kendine yönelik zarar verme davranışları ve intihar olarak öz yönelimli, birbirinin hayatına tanıklık eden bireyler arası ya da aile içi, toplum içi deneyimlenme olarak kişiler arası ve son olarak bir toplum içerisinde sosyal, siyasal ve ekonomik olarak maruz kalınan şiddettir (WHO, 2002).

Şiddet olgusu zamana ve mekâna göre değişmektedir. Psikolojik olarak saldırganlık dürtüsü ile karakterize olan bu durum, toplumsallaşma süreci içerisinde öğrenilmektedir. İnsanın diğer davranışlarında olduğu gibi saldırganlık ve şiddete yönelik tutumu ya da bunun şiddete dönüşmesi, kişinin psikolojik ve toplumsal gelişiminin bir parçası olarak karşımıza çıkar. Bu nedenle şiddetin bireysel olarak nasıl algılandığı ve toplumsal olarak nasıl kabul görüldüğü önemli hale gelmektedir. Kabul gören şiddet meşrudur. Bu durum diğer pek çok ilişkilene biçiminde olduğu gibi romantik partner ilişkilerinde de karşımıza çıkmakta ve meşru olarak algılanmaktadır.

Bir davranışın şiddet olarak algılanmasında, karşı tarafa kasıtlı olarak zarar verme durumunun yanı sıra sosyo-kültürel olarak da davranışın şiddet ve saldırgan bir davranış olarak değerlendirilmesi önemli bir etkidir (Demir,1997)

Sosyal bir varlık olan insanın hayat boyu kurduğu birçok ilişki ve etkileşim üzerinde sağlıklı ya da sağlıksız bir etki bırakabilir (Ayberk, Çelik,Tümkiye,2010). İnsan ilişkilerinde şiddet, ilişkinin işlevsiz ve sağlıksız olması için bir etkidir. İnsan ilişkilerinin pek çoğunda gözlendiğı gibi romantik ilişkilerinde de çatışmalar yaşanabilmektedir. Romantik flört ilişkisi içerisinde bulunan partnerler ilişki içerisinde yaşanan çatışmaları şiddet yoluyla çözmeye çalışabilirler (Atakay, 2014)

Romantik ilişkilerde bulunan çiftlerden birinin diğetine, şiddet uygulaması, istismar etmesi flört içi şiddet olarak tanımlanmaktadır.

Romantik ilişkide şiddet, toplumsal ve bireysel sağlığı yakından ilgilendiren, şiddeti deneyimleyen ve şiddet uygulayan kişiler üzerinde kısa ve uzun vadeli etkileri olan sosyal bir problemdir (Kaura ve Lohman, 2007). Romantik ilişki denildiğinde ilk akla evli bireyler gelmektedir. Bu nedenle uzun zaman aile içinde kadına yönelik yapılan özellikle fiziksel şiddet araştırılmıştır (Follingstad & Edmundson, 2010). Ancak romantik ilişki, flört, nişanlılık, birlikte yaşama gibi süreçleri de kapsamaktadır. Ayrıca şiddet denilince sadece kadına yönelik fiziksel şiddet düşünülmektedir, ilişki içerisinde erkeklerin maruz kaldığı şiddet ihmal edilmektedir. Buna ek olarak şiddetin yalnızca fiziksel şiddetle sınırlandırılmaması gerekmektedir.

Günümüzde şiddet ve şiddet tutumuna dair yapılan araştırmalar evlilik öncesinde romantik partner ilişkisinde yaşanan flört deneyiminde de en az evlilikte olduğu kadar yaygın şiddet deneyimi olduğunu göstermektedir (Makepeace 1981). Buna ek olarak, evlilikte fiziksel şiddete uğradığı belirlenen kadınların, evlilik öncesi ilişkilerinde de benzer şiddetlere maruz kaldığı görülmektedir (Roscoe ve Bemask 1985).

Kişiler arası şiddet türlerinden biri olan flört şiddeti, romantik ilişki içinde partnerlerin birbirine uyguladığı sözel, duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet, tehdit ve gizli takibi kapsamaktadır (Arslan ve ark.,2008). Flört süresince birbirine sosyal engeller getirmek ve son dönemde oldukça yaygınlaşan dijital üzerinden şiddet uygulamak da flört şiddeti çerçevesinde ele alınmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yakın partner şiddeti olarak da isimlendirilen flört şiddeti, yakın ilişkide bulunan partnerlerin birbirlerine fiziksel ve cinsel saldırganlık, zorla cinsel eylemde bulunma, duygusal ve psikolojik istismar ve kontrol etme tutumu ve davranışları da dahil olmak üzere fiziksel, cinsel ve psikolojik zarara neden olabilecek tüm davranış olarak tanımlanmaktadır (WHO,2013).

Flört süresince bir şiddet alt türüne ilişkin davranışların varlığı, söylem ve tutumun olması, başka şiddet türlerinden keskin olarak ayrılmamakla birlikte bir diğetini

beslemektedir. Bununla birlikte bir şiddet türünün olduğu bir romantik ilişkide diğer şiddet türünün de gerçekleşmesi olasıdır (Öztürk, 2017)

Flört içi şiddete maruz kalma geleneksel yaklaşımların aksine sadece erkek tarafından kadına uygulanan değil, erkeklerin de maruz kaldığı bir durumdur (Dutton,2009; Reidy, 2016). Starus (2008) tarafından yapılan bir araştırmada, erkek öğrencilerin %24,4'ü, kadın öğrencilerin %31,6'sı son 1 yıl içerisinde romantik ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Şiddet uygulama ya da maruz kalma hem kadınlar hem de erkeklerde görülse bile kadınların şiddete uğrama ihtimali erkeklere göre daha fazla olduğu bilinmektedir. Kadınların %15 ile %71'i yaşam boyu en az bir kere romantik partnerleri tarafından şiddete uğradığını bildirmiştir (Bailey, 2021). Şiddet eylemini uygulayanların %95'inden fazlası erkek, maruz kalanların %90'dan fazlası kadınlar ve çocuklar olduğu yapılan araştırmalar aracılığıyla görülmüştür (Güner,2007). Miller'in (2019) yaptığı araştırmada her 4 kadından 1'i ve her 10 erkekten biri en az bir flört şiddeti türüne maruz kaldığını bildirmiştir.

Flört içi şiddete maruz kalma kısa süreli fiziksel yaralanma ve hatta ölüm gibi sonuçlara yol açmasının yanı sıra intihar düşünceleri ve girişimleri, özgüvenin azalması, olumsuz duygulanımla birlikte depresyon, kaygı bozuklukları, alkol ve madde kullanım bozukluğu, yeme bozuklukları gibi psikolojik zararlar vermekte ve kişi üzerinde uzun vadeli etki bırakmaktadır (Avşar-Baldan ve Akış, 2017; Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri [CDC], 2016).

Romantik ilişkide şiddet; devam eden ya da bitmiş olan ilişkinin sürdürüldüğü kişi tarafından (eş, eski eş ya da romantik partner) kişiye uygulanan fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik istismara maruz kalma şeklinde tanımlanmaktadır. Flört şiddeti alanında yapılan ilk çalışmalara kadar şiddet, aile içinde kadına yönelik ve çocuk istismarı bağlamında araştırılmıştır (Makepeace,1981). 1980'li yıllarda araştırmacılar tarafından konu edinmeye başlanan flört şiddeti kavramı ile ilgili ilk çalışmaları Makepeace (1981) yapmıştır.

Flört şiddeti kavramı yetişkinler arasında yaygınlaşmaya başladıktan sonra kavramsal çerçevede çalışmaların yürütülmesi, tekrarlanması ve anlaşılması üzerine de bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir (Ismail, Berman ve Ward-Griffin, 2007). Literatürde yapılan çalışmalarda özellikle flört kavramı, ilişki türleri ve flört yaşayan bireylerin cinsiyetleri ile ilgili birtakım eksiklikler olduğu gözlemlenmiştir (Jackson, 1999; Jennings ve ark., 2017; Lewis ve Fremouw, 2001).

Flört şiddeti alanında yapılan pek çok araştırma üniversitelerin, flört şiddetinin meydana geldiği yerler olarak düşünüldüğünden dolayı üniversite gençliğine odaklanmıştır. Flört döneminin uzaması ve evlilik öncesi birlikte yaşama süreçlerinin de dahil olması ile üniversite sonrası süreçlerde flört kavramı içerisine girmektedir.

Alan yazınında flört ve flört şiddetine dair pek çok tanım bulunmaktadır. Bir tanıma göre kişilerarası şiddet türlerinden olan flört şiddeti, genç yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerde şiddet içeren veya küfürlü söylemlerden, tehdit itme, tokatlama, zorla cinsel ilişkiye girmeye çalışma gibi davranışları da içeren yıldırma, saldırganlık, baskı ve sosyal izolasyon süreçlerini ve tüm bu eylemleri kapsamaktadır (Foshee ve ark. 1996, Lewis ve Fremouw 2001).

Flört döneminin sıcak ve samimi romantik bağlılığının yanı sıra partnerlerin birbirine yönelik kıskançlık tutumları, duygusal krizlerini aktarımları, öfkeyle yanıt vermeleri gibi süreçler de flört dönemine dahil olabilmektedir (Henton ve ark.,1983)

Flört dönemi; partnerlerin sosyal etkileşim içinde birbirini tanımaya çalıştığı, ilişkiye devam etme ya da sonlandırma kararını genellikle bir tarafın ya da her iki tarafın isteğiyle verilerek devam eden bir ilişki (Straus,2004) olmakla birlikte üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkiler bireyin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır (Ercan ve Eryılmaz,2011)

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde şiddete yönelik tutumunun nasıl olduğu aynı zamanda sağlıklı partner ilişkileri ve bunun devamlılığı için önemlidir.

Türkiye’de 500 üniversite öğrencisi ile yapılan bir flört şiddeti araştırmasına göre, öğrencilerin %88’i duygusal, %22,2’si sözel, %21,4’ü ekonomik ve %16,4’ü fiziksel, %7,2’si cinsel şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz, 2018). Şiddete maruz kalmış kişiler arasında yapılan araştırmada flört şiddeti diğer şiddet türleri arasında en sık rastlanan şiddet türüdür (Polat,2016). Yine ülkemizde yapılan başka bir çalışmada hali hazırda var olan romantik ilişkileri içerisinde üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma oranı %46 olarak bildirilmiştir (Selçuk ve Avcı,2018).

Flört şiddetine yönelik yapılan araştırmalarda, gençler arasında oldukça yaygın olması, üniversite döneminin ilk ciddi romantik ilişki deneyiminin yaşandığı yer olması ve bireylerin şiddete karşı savunmasız olmasının etkilerini bildirmektedir (Duval, 2020). Yetişkinliğe geçişin, bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin yoğun olarak yaşandığı üniversite sürecinde romantik ilişkiler bireylerin hayatında önemli bir yer tutmakta ve gelecek hayatlarında yaşayacakları romantik ilişkilere ışık

tutmaktadır. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki içerisinde şiddete yönelik tutumları da şiddeti yaşayan ya da yaşatan olma ihtimallerini de yordamaktadır.

Üniversite’de psikolojik danışmanlık merkezi ile yapılan bir araştırmada psikolojik danışmanlık desteği için başvuruda bulunan öğrencilerin %22’si romantik ilişkide sıkıntılar yaşadığı ve %7,4’ü tacize uğradığı saptanmıştır (Aluede, Imhonde ve Eguavoen,2006).

Romantik ilişkide flört şiddeti genel olarak; fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet olarak 3 başlık altında toplanmaktadır. Fiziksel şiddet, cinsel istismar ve ihmal etme, duygusal olarak istismar etme ve zorlama, sosyal kısıtlılıklar getirme, sindirme ve sözel istismarı kapsamaktadır.

2.2.1. Fiziksel Flört Şiddeti

Fiziksel flört şiddeti romantik ilişkide çiftlerden birinin diğerinin bedenini kasıtlı olarak incitmesi, yaralaması olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018).

Fiziksel şiddete maruz kalan partnerin bedeninde kalan izler şiddetin daha kolay ayırt edilmesini sağlamaktadır. Fiziksel şiddet barındıran davranışların bireylerde oluşturduğu zararın, diğer şiddet türlerine göre daha kolay fark edilir olmasındaki neden, kişinin bedeni üzerinde zararın değerlendirilmeye tabi tutulabilmesi ve gözle görülür olmasıdır (Ulucak, Gökulu ve Bilir, 2014). Bunların yanı sıra kişinin partnerine güç kullanmak amacıyla yapmış olduğu en hafif davranıştan yaralanma ve hatta ölüme kadar gidebildiği için, fiziksel şiddet en çok konuşulan ve gündeme gelen şiddet türüdür.

Fiziksel güç ve zorlanmaya dayalı, istenmeyen her türlü fiziksel eylem fiziksel şiddet içerisine girmekte ve kişinin canının acıması ve fiziksel olarak bedeninde iz yara ve oluşması gerekmemektedir (<https://cinselsiddetlemucadele.org>). Kişinin onaylamadığı her temas biçimi fiziksel şiddettir.

Romantik ilişkilerde fiziksel şiddet, ısırma, tekmeleme, boğma, tokat atma, yakma, silah ile saldırma gibi fiziksel zarar verilebilen her türlü davranışı içermektedir (Foshee ve ark., 2007). İtme, dürtme, bir şeyler fırlatma, saçını çekme, vurma, tokatlama, yumruklama, tekmeleme ve öldürme fiziksel şiddet davranışları arasında sayılabilir (Özdere ve Kürtül, 2018). Bunların yanı sıra kol cımciklemek, hırpalamak, elini ayağını bağlamak, bedeninde sigara söndürmek, boğazını sıkmak, kaynar su ya da

kezzap gibi zarar verici maddeler ile yakmak, ucu keskin aletler ile bedenine zarar vermek gibi sağlık koşullarına ulaşmasına engel olan ve bedensel bütünlüğüne zarar veren her türlü davranış fiziksel şiddet davranışları içerisinde girmektedir.

Ulusal ve uluslararası yapılan araştırmalar fiziksel flört şiddetinin yaygınlığını bildirmektedir. Araştırmacılar için en açık ve kolay araştırılabilir olmasının yanı sıra en çok bilinen ve ilk rastlanan şiddet türü olan fiziksel şiddet romantik ilişkilerde yaşanan flört şiddetinde en görünür olan şiddet türüdür.

Niolon ve ark. 2017’de yaptığı araştırmaya göre ise Amerika’ da yetişkin kadınların %25’ i ve yetişkin erkeklerin %18’ i yaşamlarının bir döneminde partneri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. (Ulusal Yaralanmaları Önleme ve Kontrol Merkezi’nin Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Anketi)

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) Amerika’da her yıl yaklaşık 1.3 milyon kadının partnerinden ciddi düzeyde fiziksel şiddet gördüğünü ortaya koymuştur (Ulusal Yaralanmayı Önleme ve Kontrol Merkezi, 2003). Flört şiddeti alanına yön veren ilk çalışma olarak dikkatleri çeken Makepeace’nin çalışması katılımcıların %21 en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını, %61 inin ise şiddet durumuna şahit olduğunu ortaya koymuştur. Amerika’da yapılan bir araştırmada kadınlarda flört şiddetine maruz kalma oranı beşte bir iken, erkeklerde onda bir olduğu saptanmıştır. (Vagi ve ark. 2015). Lise düzeyindeki öğrencilerin şiddete maruz kalma oranlarının %15 ile %50 arasında değiştiğı görülmektedir (Foshee ve ark. 2001, Alleyne-Green ve ark. 2012)

10 ülkede 24.000 kadın katılımcı ile Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan bir çalışmada kadın katılımcıların %13-61’i romantik partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını, %4-49’u ciddi bir fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmiştir. (DSÖ, 2012).

Türkiye’de flört şiddetine dair yapılan araştırmalarda artmaktadır. Arslan ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada 240 katılımcının %21.6’sı şu an içinde bulundukları ilişki içerisinde şiddete uğradıklarını bildirirken, %12.4’ü şiddet uyguladığını dile getirmiştir (Aslan ve ark., 2008).

Ülkemizde kadına yönelik şiddetten ölen kadınların anısına kurulan anıtsayac.com verilerine göre kadın cinayetleri oranları endişe verici bir şekilde şiddetin yoğunluğu ve sürekliliğı artış göstermekte artış göstermektedir (<http://www.anitsayac.com/>). 2008’de elde edilen verilere göre şiddetten ölen kadın sayısı 66 iken 2021’de 414

kadın fiziksel şiddete maruz kalarak hayatlarını yitirmiştir (<http://www.anitsayac.com/>).

2.2.2. Psikolojik Flört Şiddeti

Romantik ilişkinin görülmeyen, bilinmeyen ama genellikle uzun vadede en çok zarar veren yüzü olan psikolojik/duygusal istismar bir diğer flört şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Partnerlerden birinin diğer partneri izole etmesi, kontrol etmesi, fiziksel olmayan yollarla incitmesi olarak tanımlanmaktadır (Tolman,1989). Psikolojik flört şiddeti, bireyin suçlu hissetmesine, korku yaşamasına, öz güveninin azalmasına neden olacak tutumlar içeren ayrıca duygu ve davranışlarını kontrol altına alan söylem ve davranışlar bütünüdür (https://cinselsiddetlemucadele.org). Flört şiddeti türleri arasında ilk akla gelen fiziksel flört şiddeti olmasına rağmen en zor algılanan psikolojik flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır (Nicedomus, Porter ve Dovenport, 2011). Murphy ve Hoover (1999), romantik ilişkilerde psikolojik istismarı zarar vermeye ve kontrol etmeye yönelik caydırıcı davranışların tamamı olarak tanımlamaktadırlar. Partnerlerden birinde korku duygusu uyandıracak, duygusal zarara yol açabilecek, kişinin kendini istismar eden partnerine bağımlılık durumunu artıracak, kontrol, aşağılama, düşmanca geri çekilme ve tehdit olarak ele alınmaktadır (Murphy ve Hoover, 1999).

Psikolojik şiddet, romantik ilişkinin görülmeyen yüzü olduğundan dolayı, diğer şiddet türlerine göre anlaşılması, tanımlanması ve araştırılması daha zor olmakla birlikte; partnerler şiddet uyguladıklarının ya da uygulandığının da farkında olmayabilirler. Bunun yanı sıra romantik ilişkilerde psikolojik şiddet oranlarının çok yüksek olduğu araştırmalarda da görülmektedir. Anlaşılması zor olmakla birlikte, uzun vadede etkileri daha tehlikeli olabilmektedir. Psikolojik şiddette partnerin fiziksel bütünlüğü zarar vermekten çok kişinin öz değerini tehdit etmek ve benlik saygısını düşürmek söz konusudur. (Smith & Donnelly, 2001).

Yapılan araştırmalar psikolojik flört şiddetinin flörtte en çok karşımıza çıkan şiddet türü olduğunu ve erkek ve kadın öğrencilerin %80-%90'ının kurban ve fail olduğunu göstermektedir (Kaukinen, 2014).

Romantik ilişki içerisinde baskı kurmak amacıyla partnerin duygularının ve duygusal ihtiyaçlarının sistematik olarak istismar edilmesi ve tehdit aracı olarak

kullanılması psikolojik flört şiddetinin en görünür biçimidir (Offenhauer & Buchalter, 2011).

Psikolojik flört şiddeti üç boyutta karşımıza çıkmaktadır; bunlar aşağılama/suçlu hissettirme, yalnızlaştırma/mahrum bırakma, tehdit/korkutmadır (<https://cinselsiddetlemucadele.org>).

Cinsel Şiddetle mücadele derneği (2017), aşağılama/suçlu hissettirme boyutunu; *“isim takmak, eleştirmek, başkalarının yanında küçük düşürmek, hakaret ve küfredmek, özgüven ve benlik değerini zedeleyecek eylemlerde bulunmak, değersiz ve yetersiz hissetmesine sebep olacak muamelelerde bulunmak, birçok konuda manipüle etmek, şiddetin sebebi olarak suçlu hissettirmek ve kıyaslamak”* şeklinde açıklamaktadır. Yalnızlaştırma/mahrum bırakma davranışlarında kimlerle görüştüklerine karışmak, nereye, kimlerle ve ne giyinerek gittiğini kıskançlık söylemi altında kontrol etmeye çalışmak ve kısıtlamak, sosyal çevresinden olabildiğince izole etmek durumu oluşmaktadır. Tehdit/korkutmada ise; ilişki içerisinde yapılan davranışlar ile korkutmak (örneğin, kontrolsüz araba kullanmak ya da agresif davranışlar sergilemek) sevdiği hayvan, eşya, insanlara ya da kendisine zarar vermekle tehdit etmek davranışlarının tümü için geçerlidir.

Başka bir tanım ile psikolojik flört şiddeti, karşı tarafı yok saymak amacıyla görmezden gelme, azarlama, küçümseme, aşağılama, tehdit etme (Offenhauer ve Buchalter, 2011); kıskanma, hareketlerini kısıtlama, kıyafetlerine, arkadaşlarına karışmak, eve giriş çıkış saatleri gibi davranışlarını kontrol altında tutma, aldatma (Coker ve ark., 2000); karşı tarafı sindirmek amacıyla öfke ve gerginliği boşaltma, incitme, üzme ya da cezalandırma gibi davranışları içerir.

Partnerinden bilgi saklamak, istek ve ihtiyaçlarını görmezden gelmek, ulaşım ve iletişim kullanma imkanlarını kısıtlamak, malvarlığına zarar verme ile tehdit etmek, çocuklarını öne sürmek ve kişisel hakkına girecek şekilde özel bilgilerini açığa çıkartmak da duygusal şiddet içerisine girmektedir (Atakay, 2014)

Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmalar hem kadın hem de erkek öğrencilerin sözel/duygusal şiddeti ve kontrol etme davranışlarını şiddet olarak görmediklerini ortaya koymaktadır (Ohnishi ve ark, 2011).

Kadınların psikolojik flört şiddetine maruz kalma ihtimali erkeklere oranla biraz daha fazla olmakla birlikte erkeklerin maruz kalma oranı da oldukça yüksektir. Üniversite’de erkek öğrencilerin %56,4’ü, kadın öğrencilerin %64,6’sının psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (Bonomi ve ark., 2013).

Duygusal istismara maruz kalan bireylerde, depresyon, konsantre olmada güçlük, karar almada zorlanma, umutsuzluk, motivasyon düşüklüğü, öz saygıda ve öz güvende düşme ve kendini suçlama davranışları ortaya çıkmaktadır (Engel,2006). Genellikle psikolojik şiddet tutumu ile ortaya çıkan fiziksel şiddet davranışları olmasından dolayı, psikolojik şiddetin fiziksel şiddetin öncüsü olduğu düşünülmektedir (Hince ve Saudino, 2003; O’Leary, Malone ve Tyree, 1994; O’Leary ve Slep, 2003). Bu çerçevede her şiddet eyleminin başka bir şiddet eylemini doğurduğundan ve beslediğinden söz edilebilir.

Araştırmalar incelendiğinde bazı kaynaklarda ayrı bir başlık altında ele alınan sözel şiddet psikolojik şiddetin bir alt türü olarak ele alınmıştır (Olgun İzmirli, 2013).

Bazı araştırmalarda duygusal şiddetin bir boyutu olarak da karşımıza çıkabilen ekonomik flört şiddeti de şiddetin bir başka alt boyutunu oluşturmaktadır. Partnerin çalışma hayatını zorlayacak ya da kısıtlayacak davranışlar sergilemek ya da yasaklar getirmek, istemediği konumda ve iş yerinde çalışmasını zorlamak, yeteri kadar para vermemek ya da kısıtlı vermek, gelirini elinden almak, gelişmesi önünde engeller oluşturmak, temel gereksinimleri edinmesine ya da harcama yapmasına engel olmak, ekonomik durumuna bilerek zarar vermek ekonomik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır (Sanders, 2015).

Son onlu yıllarda hayatımıza giren ve yaygın bir şekilde kullanılmaya başlayan sosyal medya partnerlerin birbiri üzerinde kontrol sağlayabilmesi için yeni bir alan oluşturmuştur. Bu çerçevede dijital/sanal şiddet kavramı psikolojik şiddet kapsamına da girmekle birlikte araştırmamızda ayrı bir başlıkta incelenecektir.

2.2.3. Dijital/Sanal Flört Şiddeti

Teknolojinin gelişimi ve sosyal medya araçları kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte romantik partnerlerin iletişim kurma olasılığı artarken, gelişen teknoloji şiddeti başka bir biçimde ortaya koymuştur. Psikolojik olarak kurulmaya çalışılan baskı ve kontrol, telefon üzerinden sürekli aramak, sosyal medya üzerinden kiminle iletişime geçtiğini kontrol etmek, şifrelerini paylaşmasını istemek, en son çevrimiçi olduğu saatleri kontrol etmek ve sorgulamak, fotoğraf ve video göndermeye zorlamak gibi yollarla farklı mekanlarda bile olsalar baskıcı ve kontrol edici tutumların devam etmesini içermektedir (Fidan ve Yeşil, 2018) Israrlı takip/stalking ya da musallat olma kavramları ile de karşımıza çıkan flört şiddetinin bu biçimi devam eden ya da biten bir

ilişkide çiftlerden birinin diğerini sürekli izlemesi ve her sosyal ağ üzerinden rahatsız edici bir şekilde takip etmesi, takip edilen partnerin korku hissetmesi ve güvencesiz hissetmesi söz konusudur (Fidan ve Yeşil, 2018).

2.2.4. Cinsel Şiddet

Flört ilişkisi sırasında görülen diğer bir şiddet türü, cinsel saldırganlık ve tecavüz ile karakterize olan cinsel şiddettir. Cinsel şiddet fiziksel ve psikolojik şiddeti içinde barındırarak kişinin isteği dışında cinsel davranışa zorlama olarak tanımlanmaktadır.

Straus (1996) cinsel şiddet için, partnerlerin romantik ilişki içinde oldukları bireyleri istemedikleri cinsel davranışlara zorlaması olarak tanımlamıştır. Bir partnerin diğerini cinsel ilişkiye zorlaması ve özellikle kendi rızasından daha fazla katılmaya zorlaması hatta mecbur bırakması olarak tanımlanmaktadır (Smith ve Donnelly 2001, Cornelius ve Resseguie 2007).

Romantik ilişki içerisinde partnerlerden birinin diğerini herhangi bir cinsel davranış için zorlaması ya da hayır cevabını kabul etmeyerek tatlı ısrarlar, hediyeler, iltifatlar, kibar tehditler gibi ikna yöntemleri aracılığıyla onayını inşa etmeye çalışması, cinsel eylem ile ilgili utandırmak, başkaları ile karşılaştırma yapmak, doğum kontrol yöntemlerine ulaşmasına engel olmak, başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, taciz ve tecavüz davranışları, cinsel şiddet davranışları arasında yer almaktadır (<https://cinselsiddetlemucadele.org>). Ayrıca partnerin onayı ve rızası olmadan, korunmasına engel olarak acı verici her türlü cinsel içerikli davranış cinsel şiddet olarak sınıflandırılmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018).

Kişinin onay ya da rıza veremeyecek bir durumda olması (alkol etkisi, tehdit altında olma) ya da fiziksel kapasitesi, bilişsel durumu sınırlı olan kişilere yönelik yapılan kasıtlı bir dokunma da cinsel istismar kapsamı altında cinsel şiddet olarak değerlendirilmektedir (Leen ve ark, 2013).

Türkiye’de 700 kadın ile yapılan bir araştırmada, kadınların %84’ünün cinsel şiddete maruz kalma deneyimi yaşadığı ortaya çıkmıştır (Kayı ve ark. 2000). Kişiyi cinsel bir davranışa zorlamak, hayır cevabını kabul etmemek veya evet cevabını almak için onayını inşa etmek gibi tüm süreçleri kapsar; sözel ısrarlardan, fiziksel güç kullanmaya kadar pek çok davranışı içermektedir (<https://cinselsiddetlemucadele.org>).

Türkiye’de ergenlik döneminde yapılan bir araştırmada kadınların, erkek arkadaşları tarafından cinsel flört şiddetine uğrama oranı %52,3 iken, aynı kadınların %31,4’ünün

daha önceki yaşantılarında istismar edilme öyküsü olduğu ortaya çıkmıştır(Üçok Demir ve ark, 2016).

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada toplamda 812 öğrenciden kadınların yüzde 25'i, erkek öğrencilerin %41,8'i cinsel şiddetin uygulayıcısı olduğunu bildirmiştir (Demirtaş, E. T., Sümer, Z. H., & Murphy, C. M. 2018).

Flört içi şiddete dair yapılan araştırmalara göre cinsel şiddet, flört şiddeti arasında en az bildirilen şiddet biçimi (Offehanaur,2011) olmasına rağmen, başka bir çalışmanın sonuçlarında kadınların %84'ü flört ettikleri partnerler tarafından cinsel şiddete uğradığını bildirmektedir (Kayı, Yavuz, Arıcan, 2000).

Üniversite öğrencileri arasında cinsel flört şiddetinin yaygınlığını ölçmek amacıyla yapılan bir çalışmada ne kadar yaygın olduğunun kanıtlanmasının yanı sıra, kadınların istekleri dışında cinsel davranışlara ne kadar maruz kaldığı ölçülmüştür. Kadın katılımcıların %77'si erkek katılımcıların ise %57'si cinsel saldırganlık davranışı raporlarken, 50 kadın katılımcı ile 21 erkek katılımcı cinsel flört şiddetine maruz kaldığını dile getirmiştir. (Muehlenhard ve Linton, 1987).

Zor kullanılarak yapılan her türlü cinsel eylem, zorla porno izlettirmek, evli olsa bile kendiyle ya da başkalarıyla cinsel ilişkiye (fuhuşa) zorlamak, istemediği yerde, zamanda ya da onaylamadığı biçimde rahatsızlık verici cinsel içerikli söylem ve davranışlarda bulunmak cinsel şiddettir (TC Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, 2008: 8).

Kadın Dayanışma Vakfı tarafından yapılan bir ankete göre kadınların hoşlanılmadığı ve onaylamadığı cinsel davranışa maruz kalma oranı %20'den fazla iken, yarısından fazlası da cinsel ilişkiye zorlanma deneyimi paylaşmıştır (<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/>)

2.2.5.Flört Şiddetine Kuramsal Bakış

Şiddet öğrenilen bir davranıştır. Romantik ilişki içerisinde partnerlerin flört şiddetine yönelik tutumları ve eylemleri bazı yaşam deneyimlerinden etkilenmektedir (Shorey, etc., 2008). Flört şiddeti bağlamında inceleyeceğimiz kuramsal çerçevede sosyal öğrenme kuramı, feminist kuram, bağlanma kuramı ve toplumsal cinsiyet kavramlarından bahsetmek gerekmektedir.

2.2.5.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Öğrenme kişilerin davranışlarında tekrarlayan yaşantılar sonucu meydana gelen değişikliklerdir. Sosyal öğrenme kuramı, davranışçılık kuramından sonra kişilerin nasıl öğrendiklerine dair ortaya atılan bir kuramdır (Bayrakçı,2007).

Bandura'ya göre insanlar birbirlerinin davranışlarını ve bu davranışların sonuçlarını gözlemleyerek öğrenirler (Bandura,1977).

Davranışlarımızın sosyal çevreyi değiştirip dönüştürmesi gibi sosyal çevre de davranışlarımız üzerinde belli bir etkiye sahiptir görüşüne bağlı olarak sosyal öğrenme kuramına göre davranışlarımız çevre ile sürekli etkileşim içindedir (Bandura,1977).

Bu nedenle bireyler çevrede oluşan olaylar karşısında pasif değildir, aksine aktif bir şekilde çevresini inceler ve taklit ve gözlem yoluyla öğrenme gerçekleştirir (Dilci, 2014).

Flört şiddeti açısından bireylerin ilk sosyalleştiği sosyolojik yapı olan aile içerisinde şiddete maruz kalma yetişkinlikte bu öğrenilen modellerin devam etmesini olası kılar (O'Keefe,2005). Şiddetin tanıklık ya da maruz kalmanın yoğun olarak yaşandığı ailelerde yetişen çocuklar şiddeti normalleştirerek, yetişkinlikte bir sorun çözme aracı olarak kullanabilmekte ve gelecek nesillere aktarmaktadır (Shorey ve ark., 2008; Bilican-Gökkaya, V., 2017).

Sosyal öğrenme kuramı ve flört şiddeti arasında literatürde pek çok çalışma yer almaktadır.

Literatürde yapılan araştırmalar, çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalma, nesiller arası şiddetin mağduru olma, saldırganlığı çatışmayı çözmek için bir yol olarak öğrenileceğinden dolayı, yetişkinlik döneminde şiddet uygulama ihtimalini yordadığını bildirmektedir (Aslan ve diğerleri, 2008).

Yapılan bir araştırma; aile içinde cinsel şiddete maruz kalan erkeklerin, cinsel şiddetin uygulayıcısı olma oranlarının daha fazla olduğunu bildirmektedir (Temple ve ark., 2018).

Yetişkinlikte daha fazla saldırganlık davranışı gözlemlenen bireylerin, şiddetin yaşandığı ailelerde yetişmiş olma ihtimali ve duygu düzenleme becerilerindeki eksik öğrenmenin sebep olabileceği bilinmektedir (Cüceloğlu,1991). Sadece şiddete tanık olan değil, aile içi şiddete uğrayan çocukların, ileride şiddet uygulayıcısı olma ihtimalini artırdığına yönelik araştırmalar bulunmaktadır (Fang and Corso, 2007).

Kuramsal çerçeveden değerlendirildiğinde aile içi şiddetin mağduru olma ve şahit olma deneyimi bir risk faktörü olmakla birlikte, flört şiddetini açıklamak için yeterli değildir (Follete ve Alexander, 1992).

Ayrıca şiddet uygulayan ya da şiddete maruz kalan bireyler arasında çocukluk döneminde aile içinde şiddeti deneyimlememiş olan bireyler de bulunduğu için, sosyal öğrenme kuramı tek başına flört şiddetini açıklamak için yeterli değildir (Bell ve Nauge, 2008).

2.2.5.2. Feminist Kuram

Feminizm kadın merkezli bakış açısından toplumda kadın ve erkekler arasında var olan ataerkil güç eşitsizliğine dayalı, kadınların toplumsal alanda ikincil ve eşitsiz deneyimlerini inceleyen ve bunların neden olduğunu ortaya koymaya çalışan hem kuramsal yaklaşım hem de kadın mücadelesinin politik bir hareketidir (Güneş, 2017).

Feminist ideolojiye göre, toplumsal cinsiyet rollerine bağlı olarak üretilen eşitsiz maaş politikaları, çalışma hakkı, aile içi şiddet gibi özel ve kamusal alanda karşımıza çıkan her türlü eşitsizlik kadının insan hakları ihlalidir (Şen, A.F., & Halime, K.Ö.K., 2017).

1800'lü yıllarda toplumsal ve yasal anlamda var olan eşitsizliğe bir başkaldırı olarak eşit politik haklara sahip olabilmek amacıyla başlayan feminist hareket 1960'lı yıllarda 'özel olan politiktir' düsturuyla iş, eğitim ve ev içi alandaki kadının edilgen konumuna ve bu alandaki eşitsizliklere yerini bıraktıktan sonra; üçüncü dalga feminizmde cinsel baskının giderilmesi için ekonomik dengesizliğin ortadan kaldırılması bağlamında en çok siyasal eşitsizliğe odaklanmıştır (Gardner,2009).

Feminist perspektif şiddeti, sadece bireysel olarak meydana gelen bir olgu olmaktan çok güç eşitsizliğine dayalı ataerkil sisteme bağlı ortaya çıktığını ve belli kalıplara sahip olan siyasal ve toplumsal bir sorun olduğunu öne sürmektedir (Giddens, A., & Sutton, P. W., 2009).

Erkek egemenliğine dayalı güç dengesizliğinden kaynaklanan ataerkil sistem toplumda erkeğin güç ve kontrol mekanizması oluşturmasını normalleştirmekte, kadın partnerleri ikincil ve değersiz kılan bu roller özellikle kadınların flört ilişkisi içerisinde şiddet mağduru olma ihtimalini artırmaktadır (Anderson, 2005).

Feminist kuram erkek egemen ideoloji bağlamında flört şiddetinde yalnızca kadınların şiddete maruz kaldığı (Stuart et al., 2006) perspektifini ele aldığı ve

erkekleri yalnızca bu baskının uygulayıcı olarak gördüğünden dolayı, kadınların da erkeklere şiddet uygulayabilme ihtimalini göz ardı ettiğinden dolayı eleştirilere maruz kalmıştır (Hutchinson, 2012). Ancak güç ilişkisi bağlamında değerlendirildiğinde kadın ve erkekler arasındaki toplumsal olarak inşa edilen asimetrik güç ilişkisi nedeniyle korumasız olanın flört şiddetine uğrama ihtimalini artırmaktadır (Caldwell ve ark., 2012)

2.2.5.3. Bağlanma Kuramı

Bowlby (1960) tarafından ortaya atılan, insanların kendileri için önemli öteki kişilerle bağ kurma eğilimini açıklayan ve beşikten mezara devam eden, bebeklik döneminde temel bakım veren kişilerle kurulan bağın niteliği bağlanma kuramı ile açıklanmaktadır. Romantik ilişkilerde kişilerin kendilerini ve partnerlerini algılama biçimleri, ilişkiyi başlatma, sürdürme ve yaşama tarzları, partnere duyulan güven yetişkin bağlanma stillerine bağlı olarak farklılaşmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987).

Erken yaşta bakım verenler ile kurulan ilişkilerin niteliği flört ilişkilerini de etkilemektedir (Waters et al., 1993). Flört şiddetinin risk faktörlerine yönelik yapılan araştırmalarda bağlanma stilleri ile şiddet tutumları arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Güvensiz bağlanan kişilerin ilişki içerisinde yetersiz çatışma çözme becerileri nedeniyle partnerini suçlama, tehdit etme gibi davranışlarda bulunarak, ilişkilerinde saldırgan ve şiddete yönelik tutumlar sergilediği bilinmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Ayrıca güvensiz bağlanma stiline sahip yetişkinlerin romantik ilişkilerinde şiddet mağduru oldukları da bilinmektedir (Türk ve ark., 2020). Kaygılı bağlanan bireyler ilişkide yakınlık arayışı içerisinde olacağı için, yeteri kadar sevilmediğini düşündüğünde partneri tarafından terk edileceğini düşünerek ilişki içerisindeki tutumlarını öfkeye ve güvensizliğe dönüşecek ve bu durum flört içi şiddet davranışlarını doğuracaktır (Slootmaeckers ve Migerade, 2018).

2.2.5.4. Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Flört şiddetinin başlıca nedenlerinden biri toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ataerkil yapılanmadır (Shorey ve ark., 2008). Cinsiyet (sex) terimi kadın ya da erkek olmanın biyolojik yanına vurgu yapmaktadır. Kişinin doğuştan var olan, kadın ya da erkek olarak gösterdiği kromozom farklılıkları, buna bağlı olarak cinsiyet organlarındaki

farklılıklar gibi genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerdir. Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı, toplumsallaşma sürecine bağlı olarak, içine doğulan kültürün ve toplumun, kadınlık ve erkeklik rolleri çerçevesinde performans sergilememizi beklemesidir (Butler, 2009) Kız ve erkek çocuklarına zaman içinde yüklediği cinsiyet rollerine uygun tutum, davranış sergilemesi beklenir. Toplumsal cinsiyet, bireyi kadınsı ya da erkeksi olarak karakterize eden psikosoyal özelliklerdir (Dökmen,2009).

Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına bağlı ortaya çıkan cinsiyetçilik ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ataerkil toplum yapılanmasının erkeği ve kadını farklı konumlaması ve güç ilişkisi, şiddeti normal kabul etmesinden dolayı romantik ilişkilerde flört şiddetin yeniden ve yeniden üretilmesine neden olabilmektedir (Selçuk ve ark., 2018). Ataerkilliğin yeniden dolayına soktuğu güç ilişkileri, baskı ve kısıtlamaları normalleştiren yapılanması kadınların flört şiddetine uğrama ihtimalini artırmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin üreticisi ataerkil sistem içerisinde sosyalleşen bireyler, sosyalizasyon sürecinde öğrendikleri bilgileri kuşaktan kuşağa aktarma yoluyla kadın-erkek eşitsizliğini yeniden üretirler böylece kadının dezavantajlı konumu yeniden üretilir (Doltaş,1995) ve şiddet tutumu da yeniden üretilir. Bir toplum içerisinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı kadınlığın pasiflik erkeklerin de hakimiyet ile ilişkilendiği, cinsiyetçi normları var olduğunda, bireyler arası şiddet oranı artmaktadır (WHO, 2012).

2.2.6. Flört Şiddetini Etkileyen Etmenler ve Sonuçları

Flört şiddetinin özellikle yaşandığı ergenlikten yetişkinliğe geçme sürecinde romantik ilişki içerisinde, yalnızca şiddete maruz kalmak değil, bu şiddetin uygulayıcısı ve devam etmesini sağlayan olmak da bu dönem için risk faktörüdür (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008).

Flört şiddetine maruz kalma riskini artıran etmenler arasında erken yaşta flört deneyimi yaşama, cinsellik yaşantısında bulunma, aile içinde şiddete maruz kalma ya da şiddete şahit olma ve kanıksanan cinsiyet rolleri nedeniyle cinsiyetler arası romantik ilişkide şiddeti normalleştirme yer almaktadır.

İlişkide şiddetin pek çok nedeni olması gibi flört şiddetine yönelik tutum da bazı çerçevelerde ele alınabilir. Günlük hayatımızda şiddet davranışını benimseyen bireylerin özellikle aile içinde bu tür davranışlara maruz kalarak, sosyal öğrenme

yoluyla bu davranışı benimsediğine dair araştırmalar bulunmaktadır (Köknel, 2000). Flört şiddetine yatkınlığı inceleyen risk faktörlerinden, Bandura'nın sosyal öğrenme teorisine bağlı olarak aile içi şiddete maruz kalan bireylerin yetişkinlikte de öğrendikleri şiddeti romantik ilişkilerinde uygulamaya yönelik yatkınlıklarıdır (O'Keefe 2005). Çocukluk döneminde şiddetin olduğu ailelerde büyüyen, ihmal ve istismar deneyimi olan çocuklar, ilgisiz ebeveyn tutumları ile istek ve ihtiyaçlarının yeteri kadar karşılanmadığı ailelerde duygu düzenleme becerileri gelişemediği için uyaranlar karşısında kolaylıkla öfke tepsini verebilirler. Özellikle çocukluk çağında cinsel istismara uğramış olmanın, yetişkinlikte cinsel şiddet uygulama ihtimalini artırdığı bilinmektedir (Debowska ve ark. 2017).

Ayrıca içinde yetiştiğimiz ailenin düşük sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyleri de flört şiddetine yönelik tutumun etkilemektedir (Black ve ark., 2015).

Ayrıca cinsiyet rollerine yüklenen anlamlar bağlamında kültürel cinsiyet kodlarının flört şiddetini ve özellikle kadına yönelik şiddet için risk oluşturduğu bilinmektedir. Özellikle erkeklerin, erkeklik rollerinin eril normları, güç odağı ve kontrol istekleri şiddete neden olabilmekte (Page ve İnce, 2008); kadınlarda yine toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında bu şiddete boyun eğmektedir. Kadınlar ve erkekler için belirlenen biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak beklenen roller, davranışlara ilişkin beklentilere bağlı cinsiyetçi normlar ve yargılar arttıkça yani kadınlığı naif, pasif, kırılganlık ve erkekliği güç ve otoriteyle ilişkilendiren kabuller arttıkça romantik partnerler arasında şiddetin arttığı bilinmektedir (WHO, 2012).

Kişilerin romantik ilişkilerinin yapısını açıklamak ve flört şiddetini değerlendirmek adına yapılan araştırmalarda genellikle bağlanma teorisine başvurulmaktadır (Ulloa ve ark., 2014).

Bireylerin ebeveynleri ile kurduğu bağlanma stillerinin güvenli, güvensiz, kaygılı ya da kaçınan olaması; diğer insanlarla kurduğu ilişkilerinde davranışlarını etkilediğinden dolayı romantik ilişkiler üzerine yapılan çalışmalar bağlanma kuramına önem vermektedir (Schröder, Lüdtke, Fux, Izat, Bolten, Tippelt, Suess ve Schmid, 2019). Yapılan bir çalışmada güvensiz bağlanma stiline sahip katılımcıların romantik ilişkilerinde şiddet eylemlerini sıklıkla tekrarladıklarını belirtmiştir (Bonache, H., ve ark., 2017). Bireyler erken çocukluk döneminde bakım veren kişi tarafından sakinleştirici ve yatıştırıcı modu beslenmediğinde kendilerine karşı şefkat gösterme konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Oysaki öz şefkat kişinin kendi içinde yer alan acılardan kaçınmadan, acıya yüzünü dönerek kendisine karşı şefkatli ve nezaketli

olması, bireyin yetersizlikleri ve eksiklikleri karşısında kendini sert bir şekilde yargılamak yerine şefkat dili ile kendine yanıt vermesidir. Flört şiddetine yönelik tutum bağlamında romantik ilişkilerinde olumsuz yaşam deneyimi yaşayanların, yaşamayanlara göre öz şefkatlerinin daha düşük olduğunu gözlemlenmektedir (Bayar, 2019).

Bir diğer risk faktörü olarak ele alabileceğimiz bireysel faktörlerde borderline kişilik bozukluğu ve antisosyal örüntüsü olan bireylerin romantik ilişkilerinde şiddet uygulama açısından risk grubu olduğuna dair klinik araştırmalar olduğu bilinmektedir (Jordan ve ark, 2004).

Özellikle ergenler evlilik öncesi romantik partnerle ilişkilerinde ihtiyaçları yeteri kadar karşılanmadığında, kabul edilmedikleri ya da sevgiden mahrum kaldıkları zaman şiddet içeren davranışlara çok kolay yönlenebilmektedir (Öztürk, 1990).

Kimlik arayışında olan ergenler flört ilişkisi içerisinde çatışma yaşadıklarında şiddete başvurabilmektedirler. Özellikle son yıllarda flört döneminde yaşanan şiddetin ne kadar önemli olduğu ve ilerleyen yıllarda yaşanabilecek şiddet deneyimleri için risk faktörü olduğu Türkiye’de de kabul edilmeye başlanmıştır (Atakay,2014). 2018 yılında Türkiye’de yapılan bir araştırmada, flört ilişkisinde psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kalan öğrencilerin oranı %45,8 olduğu ortaya çıkmıştır (Avcı ve ark. 2018). 834 Türk katılımcıyla yapılan bir çalışmada halen ilişki içerisinde olan 640 katılımcının %6’sı cinsel şiddete maruz kaldığını bildirirken, %10’u fiziksel şiddete, %25’i ise psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (Toplu ve Hatipoğlu-Süme,2011). Üniversitede okuyan öğrencilerin genel şiddet sıklığını ve şiddetini inceleyen bir araştırmada kadınların %6.2’si, erkeklerin %7.9’u son 15 gün içinde fiziksel şiddet deneyimi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca yine aynı araştırmada öğrencilerin bir kısmı yasak cinsel ilişkide bulunan, gayri meşru çocuk sahibi olan, yasak bir cinsel ilişkide bulunan, homoseksüel ilişki içinde olan bireylerin şiddeti hak ettiklerini düşündüklerini belirtmiştir (Yiğitalp, Ertem ve Özkaynak, 2007).

Flört şiddeti ile ilgili yapılan araştırmalar flört şiddetini pek çok değişkenle birlikte ele almıştır. Flört şiddetinin sebepleri ve sonuçları (Fidan ve Yeşil, 2018), flört şiddetine yönelik tutum, cinsiyet rolleri ve flört ilişkisi içerisinde şiddete maruz kalma (Selçuk ve ark., 2018), cinsiyet, akılcı olmayan inançlar ve ilişki yaşama (Kepir Savoly, Ulaş, Demirtaş, Zorbaz, 2014), flört şiddeti öyküsü ile aile içi şiddete tanık olma (Carr ve Van- Deusen, 2002; Coker, Smith, McKeown ve King, 2000; Foo &

Margolin, 1995; Hendy ve ark., 2003), flört şiddeti ile depresyon ve anksiyete ilişkisi (Cinal, 2018), flört şiddeti ile psikolojik duygusal faktörler ve düşük benlik saygısı (Clements, Ogle ve Sabourin, 2005; Lewis ve Fremouw, 2000), flört şiddeti ve sosyal destek eksikliği (Lewis ve Fremouw, 2000) gibi.

Flört şiddetini etkileyen pek çok etmen olmakla birlikte kadınlar ve erkekler için ayrışan risk faktörleri de bulunmaktadır. Erkekler için özellikle alkol madde bağımlılığı, iletişimde yaşanan sorunlar, öfke kontrol problemleri ile yine içine doğulan ailede şiddet tanıklığı bağlamında ve erkeğin kadından üstün olduğu kabulü ile şiddet uygulayan olmanın normal olarak kanıksanması yer almaktadır. (Aslan ve ark., 2008).

Kadınlar için düşük sosyal destek, ekonomik bağımsızlığının olmaması, aşırı alkol tüketimi gibi faktörlerin yanı sıra aile içi istismara maruz kalmış olmak, şiddetin deneyimlediği ailelerde yetişmek flört şiddeti açısından risk oluşturmaktadır (Uluocak ve ark., 2014).

Romantik ilişkide şiddetin pek çok nedeni bulunmaktadır, bunların başında şiddet davranışının normal kabul edilmesi, şiddet uygulayıcısının yetersizlik, güvensizlik gibi duygularını aşırı telafi etmeye çalışması, ilişkiyi kontrol etme, kıskançlık ya da sosyal çevrede ya da ailede buna maruz kalmış olmak. Tüm bu nedenler çerçevesinde, yakın ilişkilerde hem kadınlar hem de erkekler, tehdit, sosyal çevresinden izole olma, gözdağı gibi davranışlarla karşılaşmaktadırlar. Hem içgüdüsel olarak var olan hem de çevresel etkenlerden etkilenen şiddet olgusu romantik partner ilişkisi içinde normallik kurgusu ile kanıksanmaktadır. Bu meşru görülme şiddetin birçok şekilde uygulanmasına ve karşımıza çıkmasına sebep olmaktadır.

Flört şiddeti alanında yapılan araştırmalar başladığı günden bugüne kadar partnerlerin birbirlerine sıklıkla bu davranışı gerçekleştirdiği gözlemlendiğinden dolayı bu araştırmaların yapılması ve alana katkı sağlayacak literatür ve önleyici çalışmaların gelişmesi gerekmektedir. Çünkü var olan raporlar bu şiddetin giderek arttığını göstermektedir.

Flört şiddetinin pek çok olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Sağlıksız bir ilişki içerisinde şiddete maruz kalan bireyde pek çok biyolojik, psikolojik etkiler yaratmaktadır. Kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik bir saldırı olarak tüm şiddet eylemleri bütünlüğü bozucu etkidedir.

Şiddeti deneyimleyen bireylerde depresyon, anksiyete, öfke kontrol bozuklukları ve post travmatik stres bozukluğu, yeme bozuklukları gibi psikolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır (Iconis, R., 2013).

Ayrıca kişinin kendine olan güveni ve saygısında azalma, alkol madde kullanımında artış, uyku ve yemede bozukluklar, intihar riski, kalp rahatsızlıkları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen hamilelik, gerçek yaralanmalar ve ölüm gibi sonuçları olabilmektedir (Kaukinen, C., 2014; Karatay, G. ve ark., 2018).

Bu araştırmada flört şiddeti ile ilişkili olduğu varsayımından yola çıktığımız diğer kavramlarımız, toplumsal cinsiyet tutumu, bağlanma ve öz şefkat kavramları bundan sonraki bölümlerde sırasıyla ele alınacaktır.

2.3. TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI

2.3.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyetin Kültürel İnşası

Ne de olsa iffet, belirli toplulukların bilinmeyen sebeplerden dolayı icat ettiği bir fetiş olabilir.

Virgina Woolf

Toplumsal cinsiyet (gender) teriminin akademi dışında halk arasında çok da bir şey ifade etmeyişinin nedeni tam da bu olgunun ne kadar görünmez ama bir o kadar da içimize işlediğini bizlere işaret etmesidir. Feminist kuramcı Judith Butler'ın ısrarla vurguladığı gibi toplumsal cinsiyet verilmişlikten ziyade -verilmişliğin yanı sıra- oluşturulan veya oluşturulmak da olan bir gerçektir (Butler,2009). Beden olarak toplumsal cinsiyetin oluşumunda kültürün belirleyiciliği inkâr edilemez. İçine doğduğumuz kültür bizleri kadın ve erkek olarak farklı şekillerde yoğurur, ataerkillik ister kadın olsun ister erkek olsun her iki cinsinde hayatını zorlar. Erkeği erkeklik iktidarı altında ezerken; kadını, toplumsal, ekonomik, siyasi süreçlerde ikincil konuma zorlar.

Toplumda kadın ve erkekten farklılaşan roller, sorumluluklar ve beklentiler toplumsal cinsiyet kavramına olan ilgiyi artırmaktadır (Zeybekoğlu, 2012).

Cinsiyet (sex) ve toplumsal cinsiyet (gender) kavramları birbirinden farklı anlamları olmasına rağmen, zaman zaman birbirinin tamamlayıcısı, bütünüleyicisi ve hatta birbiri yerine de kullanılabilmektedir (WHO, 2002).

Cinsiyet (sex) TDK'ye göre yaratılıştan gelen ve bireyi üreme işlevinde ayırt eden (TDK,2021) bir kavram olmakla birlikte, bireyin kız ve erkek çocuğu olarak farklılaşmasında etkili olan fizyolojik, biyolojik ve genetik özelliklerin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Biyolojik cinsiyet kadın ya da erkek olarak fiziksel özellikler taşımanın yanı sıra bireyin X ve Y kromozomlarına da göre de belirlenmektedir; biyolojik olarak XX kromozomunu taşıyan birey kadın, XY kromozomunu taşıyan birey erkek olarak sınıflandırılmaktadır (Espinosa, 2010).

Bireylerin doğuştan gelen ve bedensel farklılığını işaret eden en özsel niteliğini oluşturan özellikleri, eril ve dişil olarak dünyaya gelmeleri bağlamında cinsiyetleridir (Bingöl, 2014).

Biyolojik olarak kadın ve erkek arasındaki farklılıklar, üreme ile ilgili farklılıklara dayanmaktadır, sözlükte dişil kelimesi üreyebilen anlamında kullanılmaktadır. Anatomik olarak da kadın ve erkek bedeninde farklılıklar olması her iki cinsiyetinde ayrı hormonal yapıya sahip olması nedeniyle doğaldır (Zastrow, 2016).

Bir bebek dünyaya geldiğinde cinsiyeti vardır ancak erkeklik(ler) ve kadınlık(lar) toplumsal, kültürel, tarihsel koşulların ürünüdür ve böylece toplumsal cinsiyet, toplumsal inşadır. Giddens'in belirttiği gibi erkeklik kalıp yargılarında olduğu gibi kadınlık yargıları da toplumsal olarak yaratılmaktadır (Giddens, 2009)

Cinsiyet kelimesi değişmez doğal biyolojik özelliklerimize vurgu yaparken, toplumsal cinsiyetin toplumlar arası ve zamansal olarak değişme özelliği, kültüre ve aileye göre yeni kimlikler ile farklılaşma özelliği vardır (Terzioğlu,2008). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek olarak var olan biyolojik yalın halin ötesinde, eşitsiz toplumsal ilişkileri ön plana çıkartarak cinsiyetin sadece biyolojik olarak algılanmaması gerektiğini belirtir (Sancar, 2008).

Toplumsal cinsiyet, biyolojik olarak var olan farklılıkları temel alarak bu ayrıma yüklenen toplumsallığı (Marshall, 1999) ve yine toplum tarafından kadınlar ve erkeklerden beklenen dişil ve eril performanslar, atfedilen roller ve bu roller bağlamında üstlenmesi beklenen sorumluluklara işaret eder (Butler,2008).

'Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet ve Toplum' eserinde, cinsiyeti biyolojik anlamında var olan farklılığa, toplumsal cinsiyet kavramını da kültürel olarak 'eril' ve 'dişil' bağlamda ayrımıyla ele alarak, sosyolojik anlamda toplumsal cinsiyet kavramı ilk kez kullanan Ann Oakley (1972), toplumsal cinsiyet kavramının farklı çalışma alanlarında kullanımına ve inşa edilen kadınlık ve erkeklik kavramları üzerine çalışmalara imkân sağlamıştır (Oakley, 1972).

Toplumsal cinsiyet; kadın ve erkeğin sosyal açıdan düzenleyicisi olarak, bireylerin nasıl davranacağı, ne konuşacağı, nasıl hareket edeceğine ilişkin davranışların içinde bulunulan toplum tarafından belirlenmesi ve beklentileri karşılaması ile ilgili bir kavramdır (Günay ve Bener, 2011).

Her birey, bir evde, aile içinde, bir kültürel topluluğa ve bir gruba ait olarak dünyaya gelir. Doğduğumuz andan itibaren, öteki ile etkileşime girerek davranışlarımıza yön vermeyi ve içinde bulunduğumuz aile, arkadaş ve sosyal çevrenin yani ait olduğumuz kültür ve kimliğin parçası olmayı, zihinsel, sosyal ve fiziksel becerileri öğrenme süreci toplumsallaşmadır (Savran,2016). Toplum içerisinde kabul edilebilir davranışların cinsiyete göre de ayrışma süreci ana rahmine düştüğümüz anda başlar.

Bir masal anlatmak istesem; evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken pireler berber iken ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallarken... Bir gün kırmızı başlıklı kız ormandaki büyükannesine yemek götürürken yolda kurt ile karşılaşır. Çünkü kurtlar ormanda yaşar ve kızları yemek içindir... Ve kurt büyükannesinin yerine geçerek kırmızı başlıklı kızı yer. Dünyaya gelen bebekler bu masallarla öğrenir cinsiyet ayrımını. Erkek kurt kızı yiyebilir, zaten kızların da orman da işi yoktur! Bu ayrım doğum öncesinden, ana rahmine düştüğünde bireylerin kendini içinde bulduğu bir ayrımdır. Kız çocukları barbie bebeklerle süslü, pembe bir dünyaya gözlerini açar; oyunları evcilik oynamaktır. Erkek çocuklar ise oyuncak arabalarla yetiştirilir çünkü araba kullanmak erkek işidir! Bir kız çocuğu erkek kardeşinin mavisine özenip sokaklarda futbol oynamaya kalktığında ‘erkek Fatma mı olacaksın sen’ diye yaftalanır. Kadınlara biçilen kaftanda bu rol yoktur, toplumsal cinsiyet rollerine uyulmadığında toplum tarafından eleştirilerek bir nevi cezalandırılır.

Anne babalar dünyaya gelecek çocuğun cinsiyetini beklerler ona uygun davranışlar dizisini öğreneceği hayatının senaryosunu oluşturmak için. İlk önce çocuğun cinsiyetine uygun kıyafet seçimi yaparak süreci başlattıktan sonra kız bebeklerin narin, erkeklerin daha hırçın seviliyor olması ayrışmayı derinleştirir (Wienclaw, 2011).

Çocuklara anlatılan masallarda; güzeller güzeli pamuk prenses onun güzelliğini kıskanan bir cadı yüzünden elma yiyerek zehirlenebiliyor ve cadının ‘ayna ayna söyle bana var mı benden daha güzeli bu dünyada’ sorusuna cevap veren ayna erkek olarak cinsiyetleştirilebiliyordu. Elbette masalın sonunda kurtaran prens, kurtarılan da prenses deniliyordu. Masallardan sonra çocukların en renkli dünyası olan çizgi filmlere de gelecek olursak, orada da cinsiyet ayrımının çocuklara nasıl işlendiğini görmek mümkündür. Günümüz çocuklarının sık sık izlediği çizgi filmler üzerinde

yapılan bir araştırmada (keloğlan masalları, rafadan tayfa, maysa ve bulut) çizgi filmlerde erkek egemen kurgunun hâkim olduğu ve kız çocuklarına daha sorumlu, olgun, kavga etmeyen karakterler verilirken erkeklere maceracı, kavgacı rollerle yayınlandığını bildirmiştir (Ünlü, 2017)

Mutlu sonla biten hikâyelerde baş kahraman hep erkektir ya da siz hiç ‘super woman’ diye bir çizgi karakter duydunuz mu? Kadınlar bu masallarda kendi aralarında bile anlaşılamaz. Saçı uzun aklı kısa kadınlar, eksik etek kadınlar, ayıbı en çok duyan kız çocukları olur çok kereler.

Günümüzde çocuklara ilişkin masallarda olabildiğince eşitlikçi çerçeveler çizilmeye çalışılsa bile pek çok alanda (aile içinde, okulda, medyada, çizgi filmlerde, dergilerde) geleneksel ve eşitsiz cinsiyet rolleri varlığını koruyarak her gün yeniden ve yeniden sahnelenerek içselleştirmeye destek olmaktadır (Clearfield ve Nelson, 2006).

Biyolojik farklılığa işaret ederek inşa edilen kadınlık ve erkeklik beklentilerinde ergenlik çağı ile devam edecek olursak erkek çocukların erkeklığe adım atması olarak bilinen sünnet ile kızların ergenliğe adım atması olan ilk âdet kanamasının (regl dönemi) toplumsal yansımaları çok farklıdır. Aylin Dikmen Özarıslan’ın ‘Kırmızı Kar’ adlı kitabında söylediğı gibi ‘*Kadının üretkenliğinin fizyolojik olarak en belirgin göstergesi olan ay hali, yalın olarak bakıldığında tamamen fizyolojik bir olay gibi görünse de her ay tekrarlanan bu olayın arkasında birçok toplumsal etkenden söz etmek olasıdır*’. Ay halinin nasıl adlandırıldığını, nasıl algılanacağını ve hatta nasıl yaşanacağına ilişkin farklılıklar toplumsal ve kültürel faktörlerden etkilenmektedir. Âdet kanaması genelde tehlikeli ve kirli kabul edilmiş ve büyük korku uyandırmıştır (Özarıslan, 2004). Toplumlar arası farklılık göstermekle birlikte regl süreci pek çok yörede hala ‘hastalık’ olarak adlandırılmaktadır.

Dünyaya kız ve erkek çocuğı olarak gelen bireyler büyüme sürecinde sosyalizasyon ile atanmış cinsiyet rollerini doğum öncesinde edinmeye başlarlar ve uysal, sakin, edilgen, oyuncak bebeklerle oynayan kız çocuklarından yetişkinlikte kadının özel alanda kalmasına ve bakım veren, pasif, yuvayı yapan, ilişkiyi idare eden, her başarılı erkeğın arkasında rolünü benimsemesine, erkeğın ise kamusal alanda özgür, aktif rolleri içselleştirmesine sebep olur (Gök, S., & Ersoy, A. F., 2021). Yeni doğan bebek büyüme sürecinde, içinde bulunduğı toplumsallığın normlarına uygun toplumsal cinsiyet rollerini öğrenir ve beklenen rolleri karşılayan davranışları

özümledikten sonra ve cinsiyeti ayrıştırarak cinsiyet kimliğini kültürel bağlamda edinir (Ryle, 2011).

Feminist yazar Simon de Beauvoir 1949'da *The Second Sex* (İkinci Cins) kitabında kadınlarla ilgili gelenekselleşmiş ve kanıksanmış önyargıların en bağımsız olan kadınların bile bilinçdışı dahi olsa etkisinde kaldığını; erkek egemenliğinin kadını toplum içerisinde 'eksik', 'edilgen', 'zayıf', 'hassas', 'duygusal', 'kırılgan', 'başka', 'öteki' yani bir bakıma ikinci cins olarak gördüğünü anlatmaktadır (Arat, 1995)

'Kadın doğulmaz, kadın olunur' ifadesiyle 'biyoloji kaderdir' savını reddeden Simone De Beauvoir, kadınlığın biyolojik süreç üstüne kurulan ve toplumsal bağlamda dönüşen bir inşa süreci olduğuna vurgu yapmıştır (Bayoğlu, F., 2010).

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet alanı üzerinde çeşitli ve genel kapsamlı yapılan tartışmalar birbirinden farklı disiplinlerin katkıları ile geniş bir ilgi alanını kapsamaktadır (Hooper, 2001). Hooper (2001), toplumsal cinsiyet kimliğinin sabit bir kategori değil, yaşam boyu sürdürülen pratiklerin eyleme dökülmesi ile gerçekleştiğinden söz etmektedir. Toplumsal cinsiyet kuramları, en özsel nitelik olan biyolojik hal; aile, devlet ve ekonomik süreçleri içerisinde barındıran kurumsallık ile inşa edilen sosyal hal ve dilin söylemsel inşasında toplumsal cinsiyetli hal olarak, üç ana çerçevede belirleyici olmaktadır (Hooper, 2001).

Toplumsal cinsiyet kavramı, kadınlar ve erkeklerden beklenen roller, beklentiler çerçevesinde kalıp yargılarla derinleşmekte ve yeniden dil ve kültür aracılığıyla dolayımına girerek nesilden nesile aktarılmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı daha iyi anlayabilmek için, toplumsal cinsiyet rollerini, kalıpyargıları, beklentileri ve performans gerektiren kadınlık ve erkeklik hallerini incelemek gerekmektedir.

2.3.2. Toplumsal Cinsiyet Roller

2.3.2.1. Kalıp yargılar, Beklentiler, Kadınlık ve Erkeklikler

Toplumun bir grubuna ait zihnimize yarattığımız toplumsal çerçeveler bağlamında inançlar ve grubun çağrıştırdığı özellikler bütünü kalıp yargı olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyet özelliklerine yönelik kalıp yargılar ise toplum tarafından kadın ve erkeği ayrı ayrı niteleyen özellikler, yakıştığı düşünülen davranışlar, roller, beklentilerdir (Şirvanlı Özen, 1993).

İçine doğduğumuz kültürde öğrendiğimiz cinsiyetlendirilmiş roller, yetişkinlik döneminde kalıp yargılarımız olarak toplumsal cinsiyete yönelik tutumlarımızı belirlemektedir.

Kadınlar ve erkeklerden beklenen roller her toplumda kendi içinde farklılaşan beklentilerden dolayı değişiklik göstermektedir (Akgül, Gök ve İl, 2017).

Ayrıca psikoloji literatürü incelendiğinde cinsiyete dair kalıp yargıların kültürel olarak ya da farklı etnik kökenlerde değişiklik gösterdiği bilinmektedir (Özkan ve Lajunen, 2005).

Cinsiyete dayalı kalıp yargılar genellikle geleneksel cinsiyet rollerini destekler nitelikte erkekliği güç, kadınlığı itiat, çocuk bakımı ve ev içi düzenlemeler çerçevesinde karakterize etmektedir (Günay ve Bener, 2011). Toplumsal cinsiyet rolleri yaşam boyu devam eden ve toplumun senaryosuna bağlı kalarak oynanması gereken rollerdir (Vatandaş, 2007). Broverman ve arkadaşlarının 1972’de ABD’de yaptığı bir araştırmada katılımcılardan, kadın ve erkekler için iyi olarak sınıflandırılan davranışları belirtmeleri istenmiştir. Erkekler için, saldırgan, bağımsız, önder, hırslı, baskın, tarafsız, mantıklı, matematikte başarılı ve duygu düşünceleri ayırt edebilen gibi özellikler ön plana çıkmışken; kadınlar için ise sakin, tertipli, zarif, kibar, sanatla ilgili, hassas ve duygusal gibi kalıp yargılar iyi özellik olarak görülmektedir (Broverman ve ark., 1972).

Toplumsal cinsiyetçi kalıp yargıların; erkekleri saldırgan, bağımsız ve aktif, kadınları da naif, pasif ve uyumlu bireyler olma beklentisi kültürün belirlediği roller ve toplum tarafından yaratılan beklentiler ve inançlardır (Bukatko & Daehler, 2004).

Sosyalleşme sürecinde içselleşen kalıp yargılar geleneksel değerlerin aktarılması ile bilinçaltına işlemektedir (Yılmaz, 2018)

Toplumsal cinsiyete ilişkin kalıp yargılar, toplumda eşitsiz güç ilişkileri bağlamında biyolojik cinsiyetten farklılaşan cinsiyet rolleri ve kimliğe yansımaları kadınların karşılaştıkları sorunların temelinde yer almaktadır (Zeybekoğlu, 2012)

Kadın ve erkeğin farklı sosyal roller benimsemesini bekleyen bu sistem, kadın olmayı kültürel olarak daha az değerli bulduğundan ve erkekliği kadından daha üstün gördüğünden dolayı ilişki içinde yapılan şiddet eylemlerinin kadın tarafından kabul edilmesini ve normal olarak algılanmasını ve karşı çıkılmamasını beklemektedir (<http://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/genderdefinition>).

Kadınlıkta olduğu gibi erkekliği de eril insanın kendisine özgü biyolojik birleşiminde yer alan, erkeklik hormonlarının ve penise sahip olmanın sonucu olarak

doğuştan gelen bir şey olarak düşünürüz (Kimmel, 2013). Ancak erkek olmak ötekinin; ırksal azınlığın, cinsel azınlığın ve kadınların karşısında olmaktır. Erkeklerden erkeklik normları tarafından biçimlendirilen ‘erkeklik rolleri’ çerçevesinde davranış ve tutumlar sergilemeleri beklenir (Bozok,2011). Yani ataerkil söylem kadınlığı olduğu kadar erkekliği de hegemonyası altına alır. Erkeklerden sert, rekabetçi, baskın, kontrol odaklı gibi geleneksel toplumsal cinsiyetin erkeklik normlarına uygun davranışlar sergilemesi beklenmekte (Feder, Levant ve Dean, 2010) ve toplumsallaşırken var olan çok katmanlı sistemler tüm bu performatif davranışları beslemektedir (Addis, Reigeluth ve Schwab, 2016). Aile sistemi içerisinde babalar oğullarına sert ve agresif olması gerektiğini öğütlerken bu sosyal sistem içerisinde arkadaş grupları ve akranları tarafından da daha güçlü bir beklenti olarak kişinin bu davranışları sergilemek zorunda kalmasını sağlar ve tüm bunlar romantik ilişkilerde duygularını paylaşmanın zayıflık olabileceği düşüncesiyle ve toplumsal erkeklik rollerine uymadığından dolayı romantik partner ilişkilerinde olumsuz durumlar yaşamaya sebep olabilir (Good, Thomson ve Brathwaite, 2005). Ayrıca erkeklik rollerine bağlı oluşan beklentileri karşılamaya çalışmak erkekler açısından bazı duygusal çatışmalar yaşanmasına ve stres faktörünün artmasına neden olmaktadır (Eisler ve Skidmore, 1987). Erkeklerin beklenen rollere uygun davranış sergilemesinin yarattığı erkek cinsiyet rolü stresi faktörü ile agresyon, saldırgan davranışlar, romantik ilişkilerde şiddet, öfke problemleri ve TSSB semptomları ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (McDermott vd., 2010; Moore vd., 2010). Ayrıca eril dünyanın normlarına ve erkeksi kodlara önem veren erkekler, toplumsal cinsiyet rollerinin beklentilerini karşılayamadığını ve erkeksi normlara aykırı olduklarını düşündükleri zaman hem toplum tarafından hem de kendileri ile ilgili eksiklik ve yetersizlik duyguları ile baş etmeye çalışmaktadır (Bayar, Haskan Avcı ve Koç, 2018). Başka bir deyişle toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında erkekliğin güç ve iktidar ile karakterize edilen toplumsal bağlamında erkeklerin yardım isteme davranışı ya da yaşadıkları sorunları, duygularını paylaşmak kadınsılık ile bağdaştırıldığı için ve toplumun erkeklik beklentilerini karşılamadığı erkekler kendilerini başarısız, eksik ya da yetersiz erkek olarak algılayabilmektedirler (Dökmen, 2017; Fonseca, 2019).

Eğer toplumsal cinsiyet kültürel bir inşa ise, bunu farklı şekillerde inşa etmek, bize dayatılan kadınlık / erkeklik rollerini sorgulamak, eleştirmek ve değiştirmek de mümkündür.

İyimser bir şekilde sonlandırmak gerekirse ‘kadın’ ve ‘erkek’ in bir takım özsel niteliklerin belirlediği sabit kategorilerde değil, bunların yol açtığı akıcı kimlik oluşumlarına yapılan göndermelerle ele alınması gerekliliğini bize söylemektedir (Çınar, 2011). Başka bir deyişle flört şiddetine yönelik tutumu bağlamında yapılan bu çalışma ve yapılan tüm diğer çalışmalar hem şiddete yönelik tutum bağlamında güvenli ve sürdürülebilir ilişkileri yordayan alt faktörlerin farkında olmaya ve bu çerçevede önlem almaya da katkı sağlayacaktır.

2.3.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

2.3.3.1. Ataerkillik (Patriyarki), Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Dayalı Flört Şiddeti

Ataerkillik, toplumsal cinsiyet rolleri ile inşa edilen eşitsiz güç ilişkileri, erkeğin egemen olduğu patriyarkal düzen olarak adlandırılan ataerkil sistemin oluşturduğu ve kadının siyasal, ekonomik, hukuki ve sosyal düzlemde geri kalmasına ve ikincil konumda olmasına neden olan sistemdir (Kına,2020).

Ataerkillik erkek egemen toplumsal yapılanma anlamına gelmektedir. Ataerkil ideoloji, toplum içinde kadınların ve erkeklerin kimliklerini kurar, toplumsal olarak inşa eder ve dil aracılığıyla yeniden üretir; böylece bireylerin nasıl olacakları, ne gibi deneyimler yaşayacakları ataerkil söylem tarafından belirlenir (Bozok, 2011). Bu söylemsel pratikler toplum içerisinde ataerkil kapitalist iktisadi ilişkilerden fayda sağladığını düşünen bireyler tarafından üretilmeye devam edilir (Bozok,2009).

Toplumsal cinsiyet bağlamında toplumda kadınlar ve erkekler arasında var olan güç eşitsizliği, erkeklerin kadınlarını kontrol edebileceğini düşünmesine ve ayrıcalıklı üstün görmelerine; kadınların da yuvayı yapan dişi kuş algısı ile ilişkilerinde olumsuz giden durumlardan kendilerini sorumlu tutmalarına neden olarak romantik ilişkilerde baskı ve şiddete neden olmaktadır (Nightingale & Morrisette, 1993, akt., Aslan ve ark., 2008).

Ataerkil toplumsal yapı kendini erkekler ve erkeklikler üzerinden var eden bir yapıdır. Erkekler, kadınları ikincilleştirilmede ana aktördür ancak erkekler ve erkekliklerde ataerkil söylemler tarafından yaratılır (Bozok,2009).

Cinsiyetler arası eşitsizlik bireylerin durağan özellikleri haline dönüştüğünde toplumsal cinsiyet, bireyler arası hareketlendiğinde cinsellik söylemine vurgu yapılan

bağlamında toplumsal cinsiyet kadın erkek eşitsizliğinin cinselleştirilmesinin durağan ve katı bir formudur (MacKinnon, 1987). Çağdaş hukuk kuramcısı Katherine Franke, buradan hareketle cinsel tacizin toplumsal cinsiyetin yeniden üretime girmesini sağlayan bir tutum olduğunu savunur (Franke, K. M., 2001).

Geleneksel ataerkil toplumlarda toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadının bedeni üzerinde tahakküm alanı bulmaktadır. Namuslu kadın bedenini koruma ve kollama görevi erkeğe ait bir görev olarak algılandığından dolayı, ataerkil toplumlarda erkekler kadın bedeni üzerinde söz söyleme hakkına sahip olarak, kontrol davranışları beden tahakkümünü normalleştirerek şiddeti üretmektedirler (Bilgin, 2016).

Patriarkal ideolojik düzen ve ortaya çıkarttığı ataerkil yapılanma, toplumsal cinsiyet olgusu için anahtar kavramlar olmasına rağmen, gündelik yaşam içerisinde bireylerin düşünce, tutum ve eylemleri ile yeniden üretilerek Bourdieu'nun yapı-fail ilişkisine benzer bir durum ortaya çıkmaktadır (Sezer ve ark., 2020). Yapı-fail ilişkisinde topluma ait sosyal yaşamın deneyimlerle zihinsel yapılar aracılığıyla içselleştirilmesinden ve failerin eylemleri/davranışları ile yeniden üretilir (Bourdieu, 2006).

Bourdieu'ya (2006) göre habitus; topluma ait yapıların içselleştirilmesi sonucu faileri içeriden kontrol eder. Ataerkil ideoloji ile ilgili Bourdieu'nun ortaya attığı bir diğer önemli kavram olan 'simgesel şiddet', şiddetin görünmez niteliğinden bahsederek, yapının şiddeti naif bir şekilde failin tüm davranışlarında olağanlaştıran ve eşitsizliği şiddet üzerinden meşrulaştırmasında önemli bir rol oynadığını belirtir (Türk, 2007). Sembolik şiddet ataerkil sistemde her gün yeniden üretilen gizli şiddetin ve tahakküm ilişkilerinin belirleyicisidir.

Toplumsal cinsiyet davranışı olarak, geleneksel cinsiyetçi bakışın romantik ilişkide şiddete yönelik tutum ile ilişkili olduğuna dair bir çok çalışma mevcuttur (örn. Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost & Temel, 2008; Babcock, Waltz, Jacobson ve Gottman, 1993; Uçar, Aksoy-Derya, Karaaslan & Akbaş- Tunç, 2017; Yumuşak 2013; Yıldırım 2016,

Demirtaş, 2015).

Ankara'da çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde lisans ve lisansüstü eğitime devam eden flört ilişkisi olan 1015 öğrenci ile yaptığı araştırmada, psikolojik saldırganlığı kabul etme ve cinsiyetçi inançları ile (kişisel bilişsel inançlar) ataerkillik (toplumsal değişkenler) ve aile içinde psikolojik saldırganlığa tanıklık etme (ebeveyne ilişkin algılanan değişkenler) ile psikolojik saldırganlığa yönelik tutum arasındaki

ilişkiye aracılık etme rolünü araştırmıştır. Araştırma sonucunda ataerkillik, psikolojik flört şiddetini kabul ve toplumsal değişkenler ile psikolojik saldırganlığa başvurma arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler çıkmıştır (Demirtaş,2015).

Türkiye’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada, flört şiddetine yönelik tutum, toplumsal cinsiyetçilik tutuma yönelik tutum ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiş ve flört şiddetine yönelik tutum ve çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Yumuşak,2014)

Toplumsal cinsiyet rolleri flört şiddetinin anlaşılmasında ve önlenbilmesinde en önemli faktörlerden bir tanesidir. Thompson (1986)’da yıllar geçtikçe cinsiyet rollerinde değişimler olsa bile ataerkil yapının hala baskın olduğunu göstermektedir. Erkek egemen toplum yapısının getirdiği düzende kadınların itiatkar erkeklerin baskıcı olduğu varsayımı ile erkekler kendilerini kadınlardan daha üstün görerek onları koruması gereken olarak düşünmekte ve böylece partnerlerini cezalandırma hakkını ve şiddet uygulamayı da kendilerinde hak görmektedirler. Ataerkil aile yapısı, çiftler arası eğitim düzeyinde farklılıklar, partner şiddetinin artmasında risk faktörüdür (Heise 1998). WHO (2012) yaptığı bir araştırmada cinsiyet eşitsizliğini benimseyen kadınların daha yüksek oranda flört içi şiddet davranışına maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Kadınlık, pasiflik ve boyun eğicilik ile erkeklik ise hakimiyet ile ilişkilendirilmesi yani hem kadın hem de erkeklerin cinsiyete bağlı normlarının artması ile toplum düzeyinde şiddetin artması arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır (WHO,2012). Ayrıca geleneksel ataerkil yapıyı benimseyen erkekler şiddeti normalleştirme eğilimindedirler (Gressard ve ark. 2015). Erkeklikle ilgili alınyazını incelendiğinde, geleneksel erkeklik rollerini benimseyen erkekler için erkekliklerini tehdit edebilecek herhangi bir durumla karşı karşıya kaldıklarında şiddet aracılığıyla yeniden o üstünlüğü kazanmaya çalıştığını destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Sakallı ve Türoğlu, 2019). Ayrıca yine erkeklerin yaşamış olduğu toplumsal cinsiyet rollerini taşımanın yüküyle bağlantılı olan stresleri ile şiddete yönelik tutum ve kadına karşı şiddet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Baugher ve Gazmararian, 2015). Ayrıca erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü stresi ile cinsel taciz uygulayıcısı olma ve partnere yönelik şiddet uygulama olasılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Zapata-Calvente ve ark., 2019).

2.4. BAĞLANMA KURAMI VE BAĞLANMA DAVRANIŞI

Bağlanma, bebeklerin temel bakım veren ve kendilerine yakın hissettikleri kişiler ile oluşturdukları güçlü duygusal bağ kurma eğilimidir (Bowlby, 1980).

Bağlanma kelimesi, iki kişi arasında kurulan uzun süreli, anlamlı ve özel duygusal bağ anlamına gelmektedir (Yörük, T., 2011).

Bağlanma tutumu, yeni doğan bebeğin kendisine bakım veren kişi ile genellikle annesi ile kurduğu, bebeğin kendisini korunaklı hissetmesine olanak sağlayan güven duygusunun eşlik ettiği yoğun duygusal bağlanmayı sağlayan her türlü davranış örüntüsü olarak karşımıza çıkmaktadır (Sümer ve Arıca, 2018)

Başka bir ifade ile temel bakım veren ile bebek arasında kurulan, yeni doğanın bakım vereni arama ve yakınlık ve temas davranışı ile karakterize olan, özellikle de stres durumlarında ortaya çıkarak dayanıklı ve devamlılığı olan duygusal bağ, bağlanma olarak tanımlanmaktadır.

İnsan yavrusu dünyaya geldiğinde kendisine bakım verecek bir ötekine ihtiyacı vardır. Bakım veren öteki ile kurulan bağın niteliği doğumdan hemen sonra sadece temel bakım veren kişiden bebeğe yönelik olan ve yaşamsal önem taşıyan bağlanma, sonraları anne çocuk bağının kuvvetlenmesi ile çift yönlülük ve karşılıklı taşımaya başlar (Bretherton, 1992). Doğumdan sonra beslenme zamanının anlaşılması, memeyi arama ya da takip davranışları, ağlama ile gözlemlenirken sonraki süreçlerde bakım verenin yanında güvende hissetmek, gülümsemek ön plana geçer (Bowlby, 1973).

Bağlanma davranışı tüm memelilerde var olan ve kendini güvende hissetmeye bağlı olan bir davranıştır (Atik, 2013). Bowlby'e (1977) göre bebekler kendileri için özel olan belirli kişilere ya da kişiye bağlanma davranışını yöneltirler. Niçin o kişilere bağlanma yönelimi oldukları açıkça güven temellidir (Atik, 2013).

Bebeklik döneminde şekillenen bağlanma, çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik sürecinde bireylerin öteki ile kuracağı tüm ilişkilenme biçimlerinin temelini oluşturmaktadır. Yeni doğan biyolojik ve evrimsel açıdan türünün devam edebilmesi için birincil bakım veren kişi ile güçlü duygusal bağ kurmak gereksinimi hisseder. Bağlanma ilişkisi, kişinin kendisi için önemli olan diğer kişilerle kurduğu güçlü bağlarla şekillenmektedir (Sümer ve Güngör, 1999). Bebekler doğdukları andan itibaren ilgiye ihtiyaç duymaktadırlar ve temel bakım verenden aldıkları ilgiye göre ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığına göre beklentiye girmektedirler (Troisi, Lorenzo, Alcini, Nanni, Pasquale ve Siracusano, 2006). İhtiyaçları karşılanma

durumuna göre, çocuğun kendisi ve diğerkleri hakkında düşünceleri oluşur ve bu düşünce, bağlanmanın temelini oluşturarak bireyin psikolojik yaşantısına yön verecektir. Ayrıca bebeğin yaşamın ilk yıllarında oluşturacağı bağıllık, kişilik gelişiminde ve şekillenmesinde, sosyal hayata uyum sağlama becerilerinde, insanlar arasında kuracağı iletişim biçimlerinde etkili olacaktır (Yazgan-İnanç, Bilgin ve Kılıç-Atıcı, 2011).

2.4.1. John Bowlby Bağlanma Kuramı

Psikanaliz kökenli bir çocuk psikiyatristi olan Bowlby bağlanmayı ilk tanımlayan kişidir (Mitchell ve Black, 2014).

Dünya Sağlık Örgütü 2. Dünya Savaşı sonrasında ebeveynden ayrılma ve yetim kalmanın etkileri üzerine Bowlby’den bir araştırma yapmasını istemiştir. 1940lı yıllara kadar anneden ayrılmanın çocuk davranışı üzerine etkilerine dair bir araştırma bulunmamaktadır. 1944 yılında ‘Kırk Dört Çocuk Hırsız: Kişilikleri ve Yaşamları’ adlı makaleyi yayımlayan Bowlby, anneden erken dönemde ayrılma ile suça sürüklenmiş olma arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmış ve ilk üç yıl anne yoksunluğunun ileride fiziksel ve ruhsal rahatsızlık yaşamaya neden olduğu WHO raporunda yayınlanmıştır.

Bowlby kuramını 2. Dünya savaşındaki yetimhanede, hastane ve bakımevlerindeki çocukların ebeveynlerinden ilk ayrıldıklarındaki korku, sıkıntı ve ağlamalarını gözlemleyerek ortaya atmıştır. Çocuklar yeniden yakınlığı kurabilmek amacıyla uzun süre ağlama, çaresizce arama, yapışma gibi davranışları sergilediğini gözlemlemiştir.

Bağlanma kuramı psikanalitik kuram, nesne ilişkileri kuramı, etiyoloji, evrim teorisi ve Bowlby’nin ebeveynlerinden ayrılan çocuklarla yaptığı gözlemler ile şekillenmiştir (Morsümbül ve Çok,2011). Bir çocuk psikoanalisti olan Bowlby’nin bağlanma kuramı klasik psikanalist erken dönem ebeveyn çocuk ilişkilerinden farklıdır. Freud’a göre yeni doğan bebekler sadece dürtülerini regüle edebilmek amacıyla anneyi arayan daha aciz ve yapışan varlıklar iken Bowlby’nin bağlanma kuramında insan yavrusu aciz olmayan meraklı ve keşfedici, bakıma muhtaç ve çevreyle iç içe geçmiş olarak anlatılır (İmamoğlu, S.E., 2021).

Bowlby’e göre yeni doğan bebeğin anneye yanaşmasının tek sebebi dürtü esiri olarak açlık değildir tam aksine insan yavrusu diğerkleri ile iletişim kurmaya hazır

olarak dünyaya gelir bu iletişimin niteliğine bağlı olarak çevresi ile duygusal olarak bağ kurabilmekte ve çeşitli duygusal tepkiler vermektedir (Waters ve ark., 2002).

Bowlby psikanaliz, etiyoloji, bilişsel psikoloji ve gelişim psikolojisi, nesne ilişkileri kuramlarını temel alarak bağlanma kuramını oluşturmuştur. Etiyolojik kuram davranışların altındaki nedenleri doğal ve biyolojik ortamında gözlemleyerek, türler arası uyum sağlamanın nasıl olduğunu inceler buna bağlı olarak etiyolojik kurama göre de bağlanma tüm memelilerde ortak olarak var olan ‘doğal, biyolojik’ bir işlemdir. Bowlby kuramını geliştirirken hayvan deneylerinden de yola çıkarak, yeni doğanın bir başkasına bağlanma ihtiyaç duyduğunu ve bunun anne olmak zorunda olmadığını ortaya atmıştır (Bowlby, 1969-1980, Ainsworth, 1978).

Etiyolojist Konrad Lorenz yavru kazları gözlemlediğinde, yiyeceğe bağlı olmadan, gördüğü hareketli nesnelerin bir parçası olarak takip etme davranışını gözlemiş ve burdan yola çıkarak yavru kazları rahatlatan başka etkenler olma olasılığı gündeme gelmiştir (Lorenz’den akt. Gerrig, ve Zimbardo., 2010).

Memelilerde bağlanma davranışını inceleyen Harry Harlow, yeni doğmuş maymunları iki yalancı maymun maketinin yanına bırakarak gözlemlemiştir. Biri telden yapılmış ancak süt verebileceği biberonu olan, diğeri ise ısı ve sıcaklık hissi veren sünger ve havludan oluşan iki sahte annenin yanına koyulan bebek maymunlar karınları acıktığında hızlıca telden yapılan maymunda karnını doyurduktan sonra, yumuşak süngerden yapılan maymun anneye sarılmışlardır. Harlow’un çalışmaları sonucunda şefkat, sıcaklık ve rahatlığın yemek yemek kadar güçlü bir ihtiyaç olduğu için tercih edilenin sünger maymun anne olması ortaya çıkmıştır (Gerrig, ve Zimbardo., 2010). Harlow’un deneyleri bağlanma sisteminin tüm canlılarda biyolojik olarak bir gereksinim olduğunu desteklemiştir (Harlow, 1958).

Bebeklerin kendilerini destekleyen ve koruyan bir insanla bağlılık oluşturma ihtiyacı bağlanma ilişkisidir (Burger, 2006). Annenin davranışı çocuğa doyum ve duygusal bağ sağladığında, ulaşılabilir olduğunda ve onun için yanıtlar verdiğinde, bebekte anneye bir doyum ve zevk sağlar böylece karşılıklı anne-bebek dansı adı verilen geribildirimlerle sağlıklı bağlanma gelişir (Carlson, Sampson & Sroufe, 2003). Bebeğin tüm bu temel gereksinimleri karşılandığı zaman bebek ile temel bakım veren arasındaki güvenli bağın zemini atılmış olur (Bowlby, 1969).

Bowlby’ye göre (1969, 1973) yeni doğan bebekler hayata devam edebilmek ve ayakta kalabilmek için gerekli ve işlevsel bir davranış repertuarı ile dünyaya gelmektedir yani bebekler ve ona temel bakım veren kişi ile yakınlığı sürdürebilmek

amacıyla düzenlenmiş olan davranışsal sisteme sahiptir. Bu doğuştan gelen davranışlar bebeğin temel gereksinimleri olan emme, takip etme, gülme, yapışma, korktuğu zaman ağlama ve izleme davranışlarıdır (Mitchell ve Black, 2014) ve ona temel bakım veren kişi ile arasında bir bağ kurmak, bu bağı korumak için var olan bir davranışsal sistemdir (Bowlby, 1969).

Bebeğe temel bakım veren kişi genellikle anne, bebeği ağladığında onu kucaklama ya da sakinleştirme gibi içgüdüsel geri dönüşler yapmaktadır.

Bowlby'e göre bağlanma dört temel işlevi karşılamaktadır. Bakım veren ile 'yakınlığı aramak ve korumak', ayrıldığında 'protesto' etme davranışları, dünyayı keşfetmek istediğinde sığınabileceği bir 'güvenli üs' olması ve fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan 'sağlam bir sığınak' ve güven duygusu geliştirme potansiyelinin olmasıdır. Çocuğun isteklerine tutarlı ve güven veren bir birincil bakım verenin varlığında, bakım veren çocuk için güvenli üs olacağı için çocuğun dünyayı keşfetmesinin önü açılacaktır (Bowlby, 1969).

Çocuk ile bakım veren arasında ilişkinin niteliği, çocuğun dış dünyaya olan bakışını, algısını ve beklentilerini belirler ve çocuk kendine ve diğerlerine dair bazı çalışma modelleri geliştirir, bu içsel çalışan modeller yaşam boyu tüm ilişkilerde etkileşimlerinde, kendinden beklenen davranışlara uygun temelleri oluşturur (Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanma sürecinde yaşanan duygusal deneyimlerle ilgili bilgiler tekrarlar sonucunda işlenip düzenlendikten sonra içsel çalışma modelleri adı verilen bir kurallar bütünü oluşturur (Main, Kaplan ve Cassidy, 1985).

Çocukların dış dünyayı anlamaları ve kendileri ve diğerlerine dair çekirdek inançları geliştirmeleri ve buna bağlı olarak hayatta kalabilmek amacıyla belirli davranış örüntülerini oluşturmalarını sağlayan içsel çalışma modelleri (Pietromonaco ve Barret, 2000) aynı zamanda devam eden ilişkileri üzerinden kendisini sosyal dünya üzerinde konumlandırmasına da yardımcı olacaktır (Kim, 2005).

Bağlanma kuramı ve bilişsel kuram bebeklik döneminde yaşanan deneyimlerimizin ben ve diğerleri hakkında, inançlar ve beklentilerde önemli rol oynadığını (Dozois ve ark, 2005), içsel çalışma modellerinin de hayat süresince devam eden bağlanma stillerine bağlı olarak kendilik ve diğeri üzerinden iki şemayı içerdiğini öne sürmektedir (Pietromonaco ve Barret, 2000).

İçsel çalışma modelleri yaşam boyu diğer ilişkilenebilirliklerde de devamlılık gösteren, otomatik ve bilinçli olmayan zihinsel süreçleri etkilemekte (Rholes ve Simpson,

2004), bu süreçler de kişinin romantik ilişkilerinde duygu, düşünce, davranış (Hazan ve Shaver, 1994) ve tutumlarına, beklentilerine ve isteklerine öncülük etmektedir.

İçsel çalışan modeller ile iç dünyalarını keşfetmeye başlayan çocuklar, tutarsız, reddedici, yeteri kadar ilgi göstermeyen bir bakım veren nedeniyle kendilerini sevmeye layık olmayan ve diğerlerini güvenilmez olarak algılayabilirler (Cassidy, 1999). Bakım verenin tutarlı olduğu durumlarda, ihtiyaçları ve yakınlık kurma istekleri yeteri kadar karşılanan çocuklar kendisinin sevinebilir ve değerli olduğuna ve başkalarının güvenilir olduğuna dair içsel çalışan zihinsel temsiller geliştirirler (Morsünbül ve Çok, 2011).

Yeni doğanın bebeklik sonra çocukluk ve ergenlik döneminde tekrarlayan yaşantılar sonucu kendine ve diğerlerine yönelik geliştirdiği içsel çalışan modeller, yetişkinlikte romantik ilişkilerde yakınlık arayışı olarak karşımıza çıkmakta ve yaşamın her aşamasında yeniden düzenlenmeye açık olmaktadır (Howe vd., 1999). Her yeni ilişkilene yeni bir bağlanma stiline sahip olmak için onarıcı ve dönüştürücü etkidir.

2.4.2. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Stili

Kanadalı psikolog Mary Ainsworth ve arkadaşları, Bowlby'nin kuramından hareketle 1960'lı yılların başında 12-18 aylık bebeklerle bir 'Yabancı Durum/Garip Durum' (Strange Situation) testi gerçekleştirmiştir. Bu deney ile 8 dakika boyunca anneden ayrılıp sonradan yeniden bir araya gelen çocukların tepkileri gözlemlenmiştir. Bu tepkiler sonucunda bir grup bebeğin ayrılma durumunda aşırı ağlama ve kavuşmada anneyi reddetme davranışı ile kaçınmaya devam ettiği, diğer grubun ayrılma öncesi annelerinin güvenli üs olarak belirlediğinden çevreyi keşfetmeye aracılık ettiği ayrılık ile üzüntü yaşasalar bile anneleri yeniden odaya girdiği zaman anneye yakınlığa devam ettiği ve bir diğer grup bebeğin anneden ayrılıp odada kaldıklarında yoğun üzüntü ve kaygı yaşamalarına rağmen anne yeniden geldiğinde teması reddettikleri gözlemlenmiştir. Bu gözlemlerden yola çıkarak Ainsworth ve ekibi, güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınan bağlanma stili olmak üzere 3 bağlanma stili olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenli bağlanmaya sahip çocuklar anneler odadan ayrıldığında bir huzursuzluk yaşasalar bile anneler odaya döndüğünde kolayca sakinleşebilmiş ve anne ile fiziksel ve duygusal iletişim kurmaya devam etmişlerdir. Bu bağlamda güvenli bağlanan

çocukların anneleri ile ilgili de çocuklarına daha duyarlı, istek ve ihtiyaçlarını göz ardı etmeden olumlu geri dönüşler veren anneler olduğu, çocukların anneyi keşfetmede güvenli bir üs olarak gördüğü bilinmektedir. Güvenli bağlanan çocukların oyunlarında da açık ve destekleyici özellikler olduğu olumlu iletişim kurduğu gözlemlenmiştir (Cassidy, 1988: 130). Aynı zamanda ihtiyacı olduğu zamanlarda karşılık alabilen bebekler diğerlerine güvenmeyi öğrenir ve kendilerine diğerlerine güven duygusu geliştirerek empatik bir tutum sergileyebilir (Mallon, 2008: 5).

Kaçıncı bağlanan bebeklerin ebeveynleri yeteri kadar duyarlı geri dönüşler yapmadığı ve bebeklerine karşı çoğu kez reddeden bir tutum sergilemediği için bebekler de anneleri giderken ve döndüğünde kaçınmacı bir davranış sergilemesine yol açmıştır. Anneyle olan mesafeyi korumak da kendini çatışma ve kaygıdan savunmasına işaret etmektedir (Ainsworth, 1979).

Annelerinden karmaşık geri dönüşler alan kaygılı-kararsız/dirençli- kararsız bağlanma stiline sahip bebekler devamlı anneye yapışık ve çevreyle daha az ilgili olurken anne gittiğinde ağlama, gerilim, hayal kırıklığı yaşamışlar. Anneleri varken yabancıyı reddeden kaygılı-kaçınan bağlanan bebekler anne geri geldiğinde anneye hem öfkeli hem de yapışma şeklinde çelişkili davranışlar sergilemişlerdir (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 1978).

Tüm bu bağlanma stillerine Main ve Solomon ‘dağınık/yönü belirsiz’, ‘tanımlanamayan (disorganized) olarak dördüncü bir bağlanma stili eklemiştir. Bu çocuklar anne ile beraberken anneye yönelik karmaşık tutumlar sergilerken anneden ayrılınca aşırı stres yaşamakta ve yabancı yanında kaygıları gözlemlenmekte ve yeniden birleşme sırasında yaklaşma ve uzaklaşma arasında karışıklıklar yaşadıkları gözlemlenmiştir (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011). Bu tarz bağlanma yaşayan bebeklerin ebeveynlerinin kendi bağlanma figürleri ile var olan sorunlarını çözemedikleri ve bebeği ihmal ve istismar ettiği öne sürülmüştür (Hazan ve Shaver, 1994; Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011)

Bebeklik döneminde yakınlığı arama, güvenli liman ve çevrenin keşfi için bir üs olarak ebeveynlerin sağladığı bağlanma ilişkileri çocukluk döneminde arkadaşlık ilişkilerine doğru aktarılmaktadır (Işınsoy, 2003).

Bir nevi ‘başkalaşım’ ve ‘dönüşüm’ olarak da adlandırabileceğimiz ergenlik döneminde de (Parman, 2000), bağlanma davranışı yaşlılar ile kurulan ilişkilerle belirlenir. Çocuklukta güvenli bağlanma stiline sahip olan çocuklar ergenlik döneminde psikolojik sağlamlılığı ve özsaygıları yüksek, diğerleriyle uyumlu iletişim

gösterebilen ve sosyal olarak kendilerini ifade becerileri yüksek iken güvensiz bağlanan çocuklar anti sosyal davranışlarla el ele giden yalnızlık hissi, düşük öz saygı ve arkadaşlarıyla ilişki kurmakta zorluk yaşadıkları ve akran iletişimde sorun yaşadıkları bilinmektedir (Deniz, 2006).

2.4.3. Yetişkin Bağlanma Kuramı

2.4.3.1. Hazan ve Shaver' in Üçlü Bağlanma Modeli:

Bebeklik bağlanma kuramcılarına göre erken dönemde kurulan bağlanma ilişkilerimiz, yetişkinlik döneminde kurulan ilişkilerimizin temelini güvenli ya da güvensiz olmasını yüksek oranda yordamaktadır (Hamilton, 2000).

Çocukluk döneminde anne babaların çocuklara yönelik davranışları ve tutumları bağlamında işlevsel bağlanma kurulabilmesi çocukların davranışlarının biçimlenmesi ve kişilik gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır (Yavuzer, 2004).

Bağlanma kuramı, çocuklukta temel bakım veren kişi ile kurduğumuz duygusal bağlar ile yetişkinlik döneminde kurduğumuz yakın ilişkilerin benzer olduğunu göstermektedir (Hazan ve Shaver 1987). Dolayısıyla erken dönem bağlanma biçimlerimiz romantik ilişkileri de etkilemektedir. Bowlby, erken dönem bağlanma figürü ile kurulan ilişkimizin sonucu olarak kendimize ve diğerlerine yönelik içsel çalışan modeller geliştirdiğimizi, bu modellerin de yetişkinlik dönemi yakın ilişkilerimizde ve romantik partner ilişkisinde etkili olduğunu öne sürmüştür.

Bağlanma kuramı ve bilişsel kuram, hayatın ilk yıllarında yaşamış olunan deneyimlerin, ilerleyen yıllarda kendilik ve diğerleri hakkında beklentileri, inançları, algılarını değiştiren ve dönüştüren bir etki yarattığına vurgu yapmaktadır (Dozois ve ark. 2005).

Hazan ve Shaver (1987) romantik ilişkilerde bağlanma biçimi çocukluk bağlanma stilinden farklı olarak güvenlik, rahatlık, cinsel doyum ile karakterize olsa da erken çocukluk dönemindeki bağlanma biçiminin yetişkinliğe aktarıldığını ve romantik ilişkilerin çocuklar ve onlara bakım veren kişilerle olan etkileşime benzer olduğunu savunmaktadır.

Ayrıca çocukluk erken dönem bağlanma süreçlerinde bakım verenden çocuğa yönelik olarak tek taraflı gerçekleşiyorken, yetişkin bağlanmasında karşılıklılık içermekte ve sevgi, ahlak gibi tüm ihtiyaçlar karşılıklı olarak paylaşılmaktadır

(Weiss,1982). Yetişkin bağlanması süreçlerinde bebeklerin bağlanmasından farklı olarak yetişkinler karşılıklılık ilkesine dayalı olarak hem bakım verir hem de bakım alır Hazan ve Shaver, 1994).

Kuramsal olarak bağlanma ilişkileri bireyin birincil iletişim içinde bulunduğu aile, kardeş ve sosyal çevrede arkadaşları kadar, romantik partneri ile duygusal ilişkisindeki gelişimini ve oluşumunu etkilediğini açıklar (Lopez ve Brennan, 2000).

Romantik ilişkilerde bireylerin güvenlik arayışı tıpkı bebeğin bakım verenin ulaşılabilir olduğunda hissettiği güvenlik hissetmesine benzemekte ve bu nedenle yetişkinlikte romantik partnere bağlanma ile çocukluk bağlanma stilleri arasında bir benzerlik bulunmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987).

Temel bakım veren ile kurduğumuz ilişki bağlamında oluşturduğumuz içsel çalışan modeller aracılığıyla yetişkinlik dönemine aktarılan erken bağlanma stillerimiz romantik ilişkilerimizin olumlu ya da olumsuz yönde olmasını etkilemektedir (Curun ve Çapkın, 2014).

Yaşamın her döneminde bağ kurulan diğerini kaybetmek üzüntü, acı veren ve kaygılı bir deneyimdir (Atik, 2013).

Kaplan, Main ve Cassidy (1985), yetişkin bağlanması üzerine Yetişkin Bağlanma Görüşmesi (YBG) adı ile görüşmeler yaparak anne babaların kendi anne babalarıyla ile olan deneyimlerini ve bu yaşantıları nasıl tanımladıklarını, anne babalarıyla ayrılma durumunda hatırladıkları tutumları ve tüm bunların bugün var olan ilişkilerine yansımalarını anlatmaları istenmiş ve Ainsworth ve arkadaşlarının çocukluk bağlanma stillerine benzer stiller ortaya atılmıştır (Çalışır, 2009). Bu görüşmeler ile çocukluk döneminde aile içi iyi ya da kötü, olumlu ya da olumsuz anıların hatırlanmasına dayalı olarak hatırlanan bu kişiler tarihteki anıların bilinçdışı nasıl işlediğini anlamaya yönelik bir görüşmedir (Sümer, 2006). Hatıralananlar bağlamında güvenli yetişkinler olumlu çocukluk anıları, saplantılı bağlanan yetişkinler bağlanma figürüne öfke hissi, kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler ise reddedilme anıları paylaşmışlardır (Sümer, 2006).

Hazan ve Shaver çalışmaları, Ainsworth tarafından tanımlanan üç bebek bağlanma stiline yetişkinlikte de romantik ilişkilerinde var olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda ‘güvenli bağlanan’ bireyler insanlarla yakın ilişki içinde olmaktan keyif alırlar ve partnerine bağlı olmaktan rahatsızlık hissetmezler aksine rahat hissederler. ‘Kaçınan bağlanma’ stiline sahip bireyler partnerlerine bağlı olmaktan huzursuzluk hissederler.

‘Kaygılı/karasız’ bağlanan bireyler insanlarla yakınlık kurma isteği içinde olsa bile terkedilme ve reddedilme korkusu yaşarlar (Hazan ve Shaver, 1987).

Araştırmalarda yetişkin bağlanma stillerinin, çocukluk dönemi ile bağlantılarını destekler niteliktedir. Yetişkinlikte güvenli bağlanma stiline sahip bireyler olumlu çocukluk anıları olduğu belirtilirken geçmişi hatırlamakta zorlananların romantik ilişkilerinde kaçınan bağlanma stiline sahip olduğu belirlenmiştir (Morsünbül ve Çok, 2011).

Hazan ve Shaver’e göre, çocuklukta sevgi ve şefkat dolu, ihtiyaçlarının yeteri kadar karşılandığı bir ailede yetişen bireyler güvenli bağlanma stiline sahip oldukları için, romantik partnerlerini güven veren, anlayışlı olarak betimlemiş ve daha sağlıklı ilişki deneyimi tanımlamışlardır. Birincil bakım aldığı kişiden yeteri kadar sevgi ve şefkat alamayan bebekler yetişkinlikte daha tedirgin ve daha az güvenli davranışlar sergilemektedir (Fraley ve Shaver, 2000).

İlişkilerinde kıskançlık duygusunu yoğun bir şekilde yaşadığını tanımlayan, partnerini daha az güvenilir bulan kaygılı/karasız bağlanan yetişkinler romantik ilişkilerinde partnerlerine güven duymadıklarını ve onlara karşı şüphe hissettiklerini belirtmiştir (Collins ve Read, 1990). Kaygılı karasız bağlanma stiline sahip yetişkinler erken dönem bağlanma süreçlerinde bakım verenin net olmayan bazen ilgili bazen de umursamaz geri dönüşlerine maruz kalmıştır. Kaygılı bağlanan çocuklar anneleri ile iletişime geçmek istediğinde geri dönüt alıp alamayacağından şüphe duymuşlardır.

Ebeveynleri tarafından ihtiyaçları karşılanmayan, güvenlik ve sevgi ihtiyacı reddedilen ve yetişkinlikte kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireyler romantik ilişki yaşamanın korku veren ve çok dikkat edilmesi gereken bir süreç olduğunu bildirmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Ayrıca kaçınma bağlanma stiline sahip bireyler romantik partnerlerinin yakın olma isteklerinin kendileri için fazla olduğunu düşünme eğilimindedirler.

Ainsworth’un üçlü bağlanma stili üzerine bir dördüncü bağlanma stili olan kararsız bağlanma stilini ekleyen Hazan Shaver 1990 yılında yapılan çalışmalarda, romantik ilişkilerinde aşırılıklar olduğunu (patolojik kıskançlık, aşırı tutku içeren tekrarlayan zihinsel düşünceler) saptamıştır. Farklı bir çalışmada katılımcılardan kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin iş hayatlarını sosyal ortamlardan kaçınmak için kullandığını ortaya koymuştur (Carver ve Scheier, 1998).

2.4.3.2. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli:

Bartholomew ve arkadaşları Bowlby'nin içsel çalışan modellerinden yola çıkarak bireyin kendi ve diğerine yönelik tutumu bağlamında dörtlü bağlanma modelini ortaya atmıştır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Benlik ve diğerleri şeklinde iki içsel model üzerinden tanımlanan modelde olumlu benlik ile yüksek öz saygı ve sevilbilir olma ile olumsuz benlik ise başkalarından onay alma ihtiyacı ve özsaygı düşüklüğü ve seviemez olma ile ilişkili olmaktadır (Sümer, 2006).

Olumlu ve sevilmeye layık benlik, olumsuz ve değersiz benlik ile; ulaşılabilir ve güvenilir olan olumlu diğeri ve reddedebilen ya da uzak güvenilmez olan olumsuz diğeri olarak iki uç toplamda dört bağlanma stilini ortaya çıkartmıştır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

İçsel çalışma modellerine bağlı olarak ben ve başkalarıyla ilgili olumlu ve olumsuz zihinsel temsillerle oluşturulan bağlanma biçimleri, güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olarak dört bağlanma biçiminde ortaya konulmuştur (Mikulincer ve Shaver, 2008).

Güvenli bağlanma stiline sahip olan ve hem kendileri hem de başkalarıyla ilgili olumlu zihinsel temsillere sahip olan bireylerin kendilerine saygıları daha yüksek olduğu ve sevilmeye layık olduğunu düşündükleri için başkalarıyla bağımlı olmayan daha özerk ve güvenilir ilişkiler kurabildiği belirtilmiştir (Bartholomew ve Shaver, 1998). Güvenli bağlanan bireyler duygusal farkındalığı ve empati becerisi yüksek kişiler olduğundan dolayı sosyal iletişimde kuvvetli olmaktadır bu da partner ilişkilerine yansımaktadır (Laible, 2007). Ayrıca kendine olan güvenlerinin yüksek olması ve diğerlerini olumlu algılaması ile kişi keşfetmeye meraklı olduğundan hem kendini hem de partnerini sağlıklı bir iletişim ile keşfetme davranışına girebilir, bu da sürdürebilir romantik ilişkiler için önemlidir (Surcinelli, Rossi, Montebrocchi, ve Baldaro, 2010). Sosyal ilişkileri kuvvetli, diğer insanlarla sıcak ve samimi ilişkiler kurabilen ve ilişki kurma konusunda kaygılı bir hassasiyetleri olmayan güvenli bağlanma stiline sahip bireyler diğerlerinin onayına daha az ihtiyaç duyan özerk yetişkinlerdir (Bartholomew ve Horowitz).

Kendilerine dair olumsuz zihinsel temsilleri olup diğerlerini olumlu değerlendiren saplantılı bağlanma stili Hazan ve Shaver bağlanma stilleri arasında kaygılı/karasız bağlanma ile benzeşmektedir (Sümer ve ark. 2009). Kendilerini değersiz ve sevilmeye

layık görmezler ve özgüvenleri düşük olduğu için kişiler yakın ilişkilerde kendini sürekli kanıtlamaya çalışıp daha saplantılı düşüncelere takılabilirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Başkalarına isteklerinin kendilerinden ön planda olduğu saplantılı bağlanan yetişkinler terkedilmekten korkmakla birlikte sürekli bir ilişki içerisinde bulunmak isterler (Permuy, Merino ve Fernandez-Rey, 2010). Kendi zihinlerinde diğerlerine yönelik olumlu temsilleri ve pozitif fikirleri olduğu için sürekli onaylanma ihtiyacı hissederler ve bu nedenle bağımlı olma ve yapışma eğilimleri yüksektir (Bartholomew ve Shaver, 1998). Romantik ilişkilerinde zorlayıcı bir deneyimle karşı karşıya kaldıklarında kaçma ya da aşırı tepkiler verme eğilimleri yapılan araştırmalarda desteklenmektedir (Liu ve Huang, 2012).

Özerkliğine çok önem veren (Sümer ve Güngör, 1999), kendine dair yüksek özsaygı ve olumlu zihinsel yapılanmaya sahip ve diğerlerini olumsuz olarak nitelendiren kayıtsız bağlanma stiline sahip yetişkinler, olumlu benlik algısını devam ettirebilmek ve yakınlıktan sıcak ve samimi romantik ilişkilerden kaçınma eğilimindedirler (Collins ve Feeney, 2004). Kaçınmacı bağlanma stiline denk gelen kayıtsız bağlanan yetişkinler yakın ilişkileri değersiz ve önemsiz gördüğü için ilişki kurmaktan uzak durmaktadırlar.

Hem kendileri hem de diğerlerine yönelik olumsuz zihinsel temsillere sahip korkulu bağlananlar düşük öz saygıya sahip olmakla birlikte diğer bireylere de güvenmemeyi tercih ederek, olumsuz diğerleri tarafından reddedilme ihtimallerini ortadan kaldırmaya çalışırlar (Borthomolew ve Horovitz, 1991). Kendilerini sevilmez ve değersiz, diğerlerini de güvenilmez ve reddeden olarak algıladıkları için romantik ilişkilerinde sıklıkla sıkıntılar yaşamaktadırlar (Griffin ve Bartholomew, 1994).

Literatürde bağlanma kuramına dair birçok çalışma mevcuttur. Bunlardan bir diğeri Brennan, Clark ve Shaver'in 1998'te kullanılan bağlanma ölçeklerini geniş kitlelere uyguladıktan sonra faktör analizi ile, kaygı ve kaçınma boyutlarına göre yeniden düzenlediği dördü bağlanma modelidir. Bu modele göre bağlanma boyutları kaygı ve kaçınma durumlarına göre belirlenir. Kaygı ve kaçınması düşük olan bireyler güvenli, yüksek olanlar korkulu bağlanma stiline sahip yetişkinlerdir. Kayıtsız bağlanma stiline sahip yetişkinlerin kaygı düzeyi düşük iken kaçınma oranları yüksektir. Tam tersi olan durumda kaçınma düzeyi düşük olup kaygısı yüksek olan bireylerin de korkulu bağlanma stiline sahip olduğu saptanmıştır (Brennan, Clark ve Shaver, 1998).

2.4.4. Romantik Bağlanma Ve İlgili Araştırmalar

Aşk yetişkin dünyasının vazgeçilmez bir parçasıdır. İnsanların hayatları için büyük önem taşıyan sağlıklı ve sürdürebilir romantik ilişkiler bireyin bağlanma sürecinden etkilenmektedir.

Romantik bağlanma stilleri, yetişkinlerin bir diğeriyle kendini güvende hissetme ve kişisel gelişim açısından temel ihtiyaçların karşılanması ile ilgili algısal süreçlerin nasıl deneyimlendiğini anlamamıza fayda sağlamaktadır (Broemer ve Blümle, 2003).

Romantik ilişkilerde sevmek ve bağ hissetmek, dokunmak, temas kurmak gibi karşılıklı fiziksel, duygusal ve psikolojik ihtiyaç ve beklentilerin karşılanması önemli hale gelmektedir. Tüm bu beklentilerin karşılanmadığı, bireyin kendisini ve beklentilerinin karşılanma duygusunun eksik hissedildiği ilişkilerde kaygı süreci devreye girmektedir (Shaver ve Mikulincer, 2014).

Partnerler arasında şevgi ve tutkulu aşka dayalı olarak, karşılılık ilkesine bağlı duygusal, sosyal ve cinsel konularda istek, ihtiyaç ve beklentilerin giderilmesi olarak tanımlanan romantik bağlanma, güven ile bir arada olma, yakınlık ve eşit bir ilişki içerisinde ilişkiye bağlılık ve adanmış hissetme, karşılıklı sosyal duygusal alışveriş gibi ihtiyaçlar bağlamında gelişir (Çetinkaya, 2013).

Romantik aşk sürecinde sevgi merkezli duygusal, sosyal ve cinsel gereksinimleri karşılıklı olarak tamamlama süreci olarak tanımlanırken; romantik bağlanmada önemli olan temel unsurlar karşılıklı olarak doyum sağlamak, güven ve adanmış hissetmek, yakınlık ihtiyacının karşılanması, eşitlik ve bir olma gereksinimidir (Hazan ve Shaver, 1994).

Güvenli bağlanan romantik partnerler kendisi ve ilişkisine yönelik yüksek düzeyde güven ve karşılıklı doyum alabiliyorken, ilişkiye bağlılığı, güvensiz ya da kaçınan bağlanan bireylere oranla daha yüksek düzeyde olmaktadır (Welch ve Houser, 2010). Bununla birlikte romantik bağlanmada güvenli bağlananlar, ilişki içerisinde ihtiyaçları giderilmediği durumlarda sağlıklı bir şekilde ve kolaylıkla ayrışma sağlamaktadır (Welch ve Houser, 2010)

Çalışmamız kapsamında bağlanma süreci ile romantik ilişkiler ve flört şiddetine yönelik yapılan diğer araştırmalara göz atmakta fayda vardır.

Yapılan araştırmalar romantik ilişki içerisinde beklentilerin karşılanmasının bağlanma stili ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Marchand, 2004). Her iki bireyin de güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu bir romantik partnerlik ilişkisinde ilişki

uyumunun daha olumlu olduğunu ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Egeci, Gencoz, 2011).

Mikulincer ve Goldman 2006'da, bağlanma stili ve cinsellik davranışı ile ilgili bir makalelerinde güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma ile ilgili bazı dinamikleri ortaya koymuştur.

Güvenli bağlanma stiline sahip olan yetişkinler öncelikle kendilerine güvendiğinden dolayı çevrelerine yönelik olumlu duyguları vardır ve hem romantik ilişkilerinde hem de arkadaşlık ilişkilerinde diğerlerine destek sağlar ve memnuniyetle dayalı bir ilişkileri vardır. Bununla birlikte değerli olduklarının farkında olan güvenli bağlanan bireyler onay ihtiyacı hissetmeden, zorluklarla başa çıkabilme konusunda yeterlidir ve var olan kaygı düzeylerinin farkındadırlar bu nedenle romantik partnerleri ile daha az çatışma yaşamaktadırlar (Mikulincer and Goldman, 2006).

Bağlanma üzerine yapılan araştırmalar son zamanlarda bağlanmanın kaygılı ve kaçınan alt boyutu üzerine yoğunlaşmıştır.

Reddedilmeye ve sevilmemeye karşı duyarlılıkları kendilerine olan değersizlik algıları nedeniyle yüksek olan kaygılı bağlanma stiline sahip yetişkinler, diğerlerine yaklaşmak konusunda çok zorlandıkları için, ilişki içerisinde sürekli kendisini değerli hissedecek birilerini aramakla meşgul olurlar (Mikulincer and Goldman, 2006 Birnbaum, 2007).

Kaçınan bağlanma stiline sahip yetişkinler, romantik ilişkilerden kaçınmayı tercih ederler ya da ilişki içerisinde oldukları zamanlarda bile duygularını dile getirmeyi tercih etmezler. Bağlılık, ilgi ve samimiyetten rahatsızlık duyan kaçınan bağlanan yetişkinlerin kendilerine güvenleri de düşüktür. Partnerini ilgisiz, güvensiz ve soğuk olarak gördüğünden dolayı bağlanmayı reddeder ve romantik ilişkilerinden düşük düzeyde doyum alırlar (Mikulincer and Goldman, 2006).

Ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkileri de en az romantik ilişkiler kadar bağlanma stillerinden etkilenmektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada düşük kaçınan düzeye sahip öğrencilerin uzun süreli arkadaşlık ilişkilerine sahip olduğunu ortaya koymuştur (Miller ve Hoicowitz, 2004).

Brown ve Wright tarafından ergenlerle yapılan bir araştırmada bağlanma stili ile psikopatoloji arasındaki ilişki incelenmiş ve kaçınan bağlanma stiline sahip ergenlerin erken çocuklukta kullandıkları kaygı ile baş etmek için kullandıkları kaçma ve reddetme davranışlarını devam ettirerek anksiyete ve depresyon gibi psikolojik

rahatsızlıklara ve kabul görme arzusuna daha çok sahip olduğunu ortaya koymuştur (Brown ve Wright, 2003).

2003 yılında üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada güvenli bağlanan partnerlerin, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüsüne göre ilişki içerisinde yaşadıkları doyumun daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Strackert ve Bursik, 2003).

Yetişkin bağlanma stili ile erken dönem bağlanma deneyimleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada bireylerin anneleri ile hissettikleri güven bağı ile romantik partnerleri ile hissettikleri güvenli tutum arasında bir ilişki söz konusudur (Fraley, 2004).

Bireylerin bağlanma stilleri, diğerleri ile ilişkisinde davranışlarını etkilediğinden dolayı romantik ilişkiler üzerine yapılan çalışmalar bağlanma kuramına önem vermektedir (Schröder, Lüdtke, Fux, Izat, Bolten, Tippelt, Suess ve Schmid, 2019).

Yapılan çalışmalar güvenli bağlanma stili ile annelerine bağlanan bebeklerin, yetişkinlik dönemi romantik ilişkilerinde partnerlerine güvendiği için yakınlık kurmakta herhangi bir sorun yaşamadığını bildirmektedir (Maister ve Tisakiris, 2016).

Özsaygı ile yetişkin bağlanma stilleri arasında yapılan bir araştırmada, kaygılı bağlanma stiline sahip yetişkinlerin reddedilme hassasiyeti ve onay alma ihtiyacı yoğun olarak gözlemlendiğinden dolayı daha düşük özsaygıya sahip oldukları bulguları ortaya çıkmıştır ((Foster, Kernis ve Goldman, 2007).

Literatürde bağlanma stiline romantik ilişkide flört şiddeti ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Bartholomew & Horowitz, 1991; Kumcağız, Orak & Şahin, 2018).

Romantik partner ilişkilerinde yetişkinlerin geçmiş deneyimlerini nasıl algıladıkları ve kişiler arası ilişkilerden nasıl etkilendiklerini açıklamak adına bağlanma teorisi yol göstericidir (Collins, 1996).

Kişilerin romantik ilişkilerinin yapısını açıklamak ve flört şiddetini değerlendirmek adına yapılan araştırmalarda genellikle bağlanma teorisine başvurulmaktadır (Ulloa ve ark., 2014).

Bireylerin bağlanma stiline vurgu yaparak, sınır koyamama, partnerine aşırı güvenme ve ilişkiye muhtaç olduğunu düşünme gibi davranışların, duygusal istismara maruz kalanların özellikleri olarak ifade edilmiştir (Bartholomew & Horowitz, 1991; Kumcağız, Orak & Şahin, 2018). Günlük hayatımızda şiddet davranışını benimseyen bireylerin özellikle aile içinde bu tür davranışlara maruz kalarak, sosyal öğrenme yoluyla bu davranışı benimsediğine dair araştırmalar bulunmaktadır (Köknel, 2000).

1994’de yapılan bir araştırmada hem korkulu hem de saplantılı bağlanma stiline sahip erkeklerin daha duygusal aynı zamanda fiziksel olarak daha saldırgan olduğunu ortaya koymuştur (Dutton, Saunders, Starzomski ve Bartholomew, 1994).

Romantik ilişkilerde kıskançlık çoğu kez bir psikolojik şiddet davranışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bağlanma ve şüpheli kıskançlık davranışı arasında yapılan bir araştırmada, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stiline sahip partnerlerin daha fazla şüpheli kıskançlık tutumu çerçevesinde davranışlar sergilediğini ortaya koymuştur (Rydell ve Bringle, 2007).

Bond ve Bond (2004) yılında yaptığı bir araştırmada şiddet görme ve uygulama ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve saplantılı bağlanan kadınlar ile kayıtsız bağlanan erkeklerin şiddete uğrama olasılıklarının artığını bildirmiştir.

Kadınları şiddet görmeyen ve uygulamayan, sadece şiddet uygulayan, sadece şiddet gören ve hem şiddet uygulayan hem gören olarak dört gruba ayırmıştır. Burada yüksek oranda saplantılı bağlanma stiline sahip kadınların hem şiddet gören hem de uygulayan olduğu ortaya çıkmıştır (Orcutt ve ark., 2005)

Flört şiddeti ile bağlanma arasında 2008 yılında 70 çift ile yapılan bir araştırmada kaçıngan bağlanma stiline sahip erkek ile kaygılı bağlanan kadın olmak ile kadın ve erkeğe yönelik flört şiddeti arasında ilişki ortaya çıkmıştır (Doumas ve diğerleri, 2008).

Güvensiz bağlanma stiline sahip romantik partner ilişkisinde şiddete eğilimli olmada etkili olduğunu ortaya koyan bir araştırmada yetersiz olan çatışma yönetme becerileri nedeniyle güvensiz bağlananların partnerlerini tehdit etme, zorlayıcı davranışta bulunma davranışlarını gerçekteştirdiği gözlemlenmiştir. (Mikulincer ve Shaver, 2011).

Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler birlikte oldukları kişiyi mutlu edebilmek adına tartışmalarda kendini kurban ederek hem partner ilişkilerinde etkili olmayan çözümler sergilemekte hem de ilişki içerisinde şiddete uğrama ihtimallerini artırmaktadırlar (Ergin ve Dağ, 2013).

Bağlanma stilleri cinsiyete göre farklı sonuçlar vermektedir. Aile içinde fiziksel şiddete maruz kalan kız çocuklar kaçıngan, erkek çocuklar kaygılı bağlanma özellikleri taşımaktadır (Bonache ve ark., 2017). Bonache ve ark. tarafından yürütölen çalışmada, kaygılı bağlanmaya sahip erkekler romantik partnerlerinden ilgi ve özen beklmeleri, kaçınan kız çocuklarının romantik partnerlerinden özerklik ve

bağımsızlık istemeleri şiddete maruz kalmalarında etkili olabileceğini ortaya koymuştur.

Güvenli bağlanan bireylerin özsaygı düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmiştir (Freenoy ve Noller, 1990). Romantik ilişkide yakınlık, bağımlılık ya da kaybetme kaygısı ile kendini eleştirmeye yönelik mükemmelliyetçi tutum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Dunkley, Berg ve Zuroff, 2012). Güvenli bağlanan bireyler kaygılı bağlanan yetişkinlere göre yalnızlık duygusunu daha az yaşadıkları ve daha sosyal olduklarının yanı sıra yüksek özsaygıları olduğu Hazan ve Shaver tarafından bildirilmiştir (Hazan ve Shaver, 1990).

Bağlanma kuramına göre erken yaşlarda sevgi ile yetiştirilmek bebeğin kendisini güvende hissetmesi ve diğerlerine karşı güvenli ve kabullenici bir algı geliştirmesini sağlamaktadır (Gilbert, 2005).

Yeni doğanın temel bakım verenle ilişkisinin niteliği ve yetişkinlikte özellikle romantik ilişkilerimiz başta olmak üzere tüm ilişkilermelerimizin başlangıcı olan bağlanma kuramına göre şefkat bakım verme, ihtiyaçlarını karşılama, anne bebek iletişimini kuvvetlendirme ile ilişkili bir tutumdur (Gillath, Shaver, & Mikulincer., 2005).

Bu bağlamda literatürda yapılan çalışmalardan da yola çıkılarak ilk bakım verenle kurulan ilişki bağlamında öz şefkat kavramının ilişkili olabileceği hipoteziyle hareket edecek olursak öz şefkat kavramını bir sonraki bölümde incelenecektir.

2.5. ÖZŞEFKAT

Ancak kalbimizi diğer insanlara açabildiğimizde ve onları sevdiğimiz gibi kendimizi de sevebildiğimizde, insanların yaşadıkları acı deneyimlerini ortaklıkla paylaştığımız ve tıpkı benim gibi acıyı yaşadığını fark edebildiğimiz an şefkatli bir tutum içerisinde hayatı deneyimleyebiliriz (Bodian,2006).

Temellerini 2000 yıllık Budist felsefesinden alan öz-şefkat kavramı son yıllarda batı kültüründe de incelenmeye başlanmıştır. Literatürümüzde farklı çevirilerle karşımıza çıkan bu kavram (öz-duyarlılık, öz-anlayış ve öz-şefkat), kuramı ortaya atan Neff tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır; kişinin kendi içinde yer alan acılardan kaçınmadan, acıya yüzünü dönerek kendisine karşı şefkatli ve nezaketli olması, bireyin yetersizlikleri ve eksiklikleri karşısında kendini sert bir şekilde yargılamak yerine şefkat anlayışı geliştirebilmesidir (Neff, 2003).

Türkçe de self compassion kavramı için pek çok çeviri bulunmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde Andiç (2013), Kantaş (2013), Yağbasanlar (2017) self-compassion kavramını öz şefkat olarak ele alırken; Sarıcıoğlu (2011), Özyeşil (2011), Deniz, Arslan, Özyeşil ve İzmirli (2012), ve Bolat (2013) öz anlayış olarak dilimize çevirmiştir. Bunların yanı sıra öz duyarlılık kavramı da dilimizde aynı anlama karşılık gelmektedir (Akin,2009; Arda,2012; Alp,2012, Korkmaz,2018; Koç ve Owen,2019).

Öz anlayış, öz şefkat ya da öz duyarlılık olarak Türkçeye çevrilen kavram şefkat kavramı üzerine inşa edilmiştir ve diğer insanların acı ve ıstıraplarına karşı farkında olmayı ve duyarlı bir şekilde şefkati verebilmeyi aynı zamanda diğerlerinin ıstıraplarını dindirme arzusu ile, insanları doğru ya da yanlış yargılarına kapılmadan kabul edebilmeyi içermektedir (Deniz, Şahin ve Sümer, 2008).

Başarısızlık ya da yetersizlik karşısında acıyı görmezden gelmek yerine zorlayıcı deneyimle karşı karşıya kaldığımızda kendimize öz şefkat anlayışının geliştirebilmesidir. Utanma, yalnızlık, çaresizlik, değersizlik, başarısızlık gibi işlerin ters gitmeye başladığı durumlarda öz şefkat bireyin kendisini incitmeden sevgi göstermesi ve tüm bu acı deneyimlerine izin vermesi ve tanık olmaya imkân tanımasını, anlayışlı olmasını sağlar (Germer, 2009).

Öz şefkat kavramını anlamak için öncelikle ‘şefkat’ kavramı incelenmelidir çünkü şefkat hep başkalarına gösterilmesi gereken bir tutum olarak öğütlenir. Başkalarına şefkat gösterebilen birisi, diğerinin acısını fark eder ve acısını hafifletme isteği ile hatalı davranmış ya da başarısız olmuş bir insanı eleştirmek yerine yargılanmadan anlayışlı olabilmeyi, desteklemeyi önemser (Yağbasanlar, 2017). Kendisini sert bir şekilde eleştirmeden, acımasızca yargılamadan bireyin kendine öz şefkatli bir tutum sergileyebilmesi, kendisini kişisel yıkıcı duygu ve düşünce tuzaklarından kurtararak öz saygılarını pekiştirdiği için depresyon ve kaygılarını da azaltmaktadır (Germer,2019). Kendilerine öz şefkat sergileyebilenler başkalarına da daha şefkatli davranabilirler. Öz şefkat aynı zamanda bireyin yaşadığı acıların sadece kendinde olmadığını başkalarının da aynı acıları yaşayabildiğini ve bunu paylaşabilme deneyimi vermektedir (Neff,2008).

21. yüzyıl başlarına kadar psikolojide yapılan araştırmalar olumlu duygular yerine olumsuz duygulara odaklanmıştır (Myers ve Diener, 1995). Pozitif psikoloji yaklaşımı insanların hayatlarında var olan olumsuz yaşam deneyimlerine dayalı içsel değerlendirmelerinin ve kendilerine yönelik yargılarının, aciz, yalnız, mutsuz, başarısız gibi olmasından ziyade kendilerini daha iyi hissedebilecekleri özşefkat gibi

stratejiler olduğunu ve bunların gelişmesi gerektiğini savunmaktadır (Saeighi Mameghani, Taşan ve Saylan, 2020). Pozitif psikoloji bireylerin hayatlarında var olan olumsuz deneyimlere karşı geliştirdikleri baş etme mekanizmaları ya da acı karşısında geliştirdikleri sağlıklı tutumların önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda Seligman'ın (1995) 'benlik saygısı' ya da Bandura'nın 'öz-yetkinlik' kavramlarının yanı sıra öz-şefkat (self-compassion) kavramı da bu sağlıklı tutumların sürdürülmesini sağlayacak başka bir psikolojik tutumdur (Neff, 2003). Bu yaklaşım ile insanların psikopatolojilerinin sürekliliğini destekleyen içsel süreçler ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. (Bolier, Haverman, Westerhof, Riper, Smit ve Bohlmeijer, 2013).

Şefkat temelli terapilerin kurucusu olan Paul Gilbert şefkati insana dair geliştirilme potansiyeli olan, bakım verme yeteneğimizi artıran ilgi, sakın kalabilmek, yargılarımızı fark etmek ve empatik olmak, gibi kavramları da içine alacak bir perspektifte anlatmaktadır ve şefkat gelişebilme potansiyeline sahiptir (Gilbert, P., 2005). Latince kökenli compassion kelimesi, com (ile, birlikte) ve pati (acı çekmek) kelimelerinin birleşiminden oluşmakta ve kişinin kendisinin ve diğerlerinin acısının farkında olmak, anlamak, paylaşmak anlamına gelmektedir (Atalay, 2019). Temelleri budizm felsefesine dayanan ve doğu kültüründe asırlardır varlığını koruyan şefkat kavramı Sanskritçede 'Karuna' şeklinde ifade edilerek 'acıyı hafifletmek eyleminde bulunmak' anlamında kullanılmaktadır (Kornfield, 1993; Salzberg, 2002).

Diğer insanların acı deneyimlerine karşı şefkatli olmak ve anlayış göstermenin, onların zorlayıcı deneyimlerinin yanında olmanın yolu şefkat deneyiminden geçer (Neff, 2003). Şefkat acıya, kedere, ıstıraba verilen yanıt olarak (Atalay, 2019) cömertçe, duyarlı bir şekilde, empatik kabul aracılığıyla, acının var olduğu gerçeği ile yüzleşmek, zor durumda olan bireylerin iyiliğine önem vermek ve acıyla birlikte devam edebilmektir (Gilbert, 2005).

Dalai Lama'ya (2002) göre başkalarının deneyimlediği acılara yargılamadan ve açık yüreklilikle dayanabilme ve acının doğasını anlayabilme gücü şefkattir.

Buddha, dünyada yaşayan her canlının acıyı deneyimleyeceğini (Neff ve Tirch, 2013) 2600 sene öncesinde dile getirdiğinden bu yana doğu kültürü şefkat ve merhametle yaşayabilmenin yollarını deneyimlemektedir (Wallace ve Shapiro, 2006). Ancak batı kültürü şefkati tek yönlü; zorlayıcı yaşam deneyimleri olan diğer insanlara duyulması gereken bir duygu olarak algılamaktadır. Bir başkasının acı deneyimlerine karşı cömertçe açık olmayı deneyimlemek için kişilerin önce kendi acılarını

görebilmenin doğasını anlaması ve zorlayıcı deneyimlerine karşı birlikte devam edebilecek şefkatin kendisine karşı olması beklenir (Bennet Goleman, 2001; Neff, 2003).

Paul Gilbert'a (2005), göre şefkatin 3 boyutu vardır. Diğer insanların zorlanmaları karşısında bizden diğerlerine aktarılan şefkat, bir başkasının bize şefkatli olması bağlamında diğerlerinden aldığımız şefkat ve belki de en önemlisi olan ve genellikle göz ardı edilen kendi kendimize yönelttiğimiz şefkat hissi olarak üç yönlü olarak deneyimlenmektedir (Kolts, Bell, Bennett-Levy ve Irons, 2018).

Şefkat bireyin zorlayıcı ya da rahatsız hissettiren ya da korku uyandıran durumlara cömertçe yaklaşabilme, bir başkasının acısını hafifletmek olarak tanımlanırken (Gilbert, 2015); öz şefkat ise bireyin kendi duygusal zorluklarına ya da acı deneyimine karşı direnç gösterme eğiliminden vazgeçmek ve ızdırap deneyimi karşısında kendi tepkilerimizi yargısızca kabul edebilmektir (Germer, 2009).

Şefkat ile özşefkat kavramlarının olumlu duygulanım ile ilişkisinin ölçüldüğü bir araştırmada öz şefkat ile olumlu duygulanım arasında şefkatten daha güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Lopez ve ark., 2018).

Başkalarına karşı sabırlı ve kibar olmayı, hiç kimsenin kusursuz olmadığını kabul edebilmeyi, diğerlerinin hatalarını yargılamadan kabul edebilmeyi içeren şefkat bağlamında tüm bunların öze yansması öz şefkattir (Neff, 2003). İnsanlık için biyolojik temellerle de desteklenebilen öz şefkat tutumu, bireylerin başarısız olunan ya da yetersiz hissettiği durumlarda sevecen ve anlayışlı bir geri dönüş sergileyerek şefkatli bir kabul ile acılarına ve eksikliklerine açık olmasıdır (Leary, Tate, Allen, Adams ve Honcock, 2007).

Şefkat duygusu ve önemsenme için tasarlanan beynin hayatta kalması için bize fayda sağlar (Atalay, 2019). Aynı zamanda oksitosin hormonu güvenlik ve bağlanmayla bağlantılı olarak, yardım etme ve yardım alma, sevmek, sevilme ve güvenlik hissi ile bağlantılı olarak şefkati algılamayla ilgili olabileceğine yönelik Gilbert tarafından yapılan çalışmalar mevcuttur. Dışarıdan oksitosin verilen bireylerle yapılan bir çalışmada bireylerin güvende hissetmesine olumlu yönde etki yaptığı ve yakınlık davranışlarını artırdığı gözlemlenmiştir (Rockliff, 2011). Yine şefkatle bağlantılı olarak değerlendirebileceğimiz; empati ya da diğer insanların jest ve mimiklerini okuyabilme becerisi, yakınlık davranışlarını belirleyen sosyal ipuçlarını anlayabilmek için de oksitosin hormonun etkili olduğu kanıtlanmıştır (Guastella ve ark., 2008).

Gilbert (2005) tarafından ortaya atılan şefkat odaklı terapilerde özellikle yoğun öz eleştiri ve utanç üzerine çalışmalar yapılarak kişinin kendine yönelik şefkatinin gelişmesi, kendini sevmesi ve yatıştırabilme becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmaktadır (Gilbert, 2005). Tüm insanların evrimsel olarak kullanabileceği şefkatli olma becerileriyle çalışılan utancın, suçluluk hissetme, bakım alma ve vermeyle bağlantılı yatıştırıcı sistemlerle ilişkili olduğu (Tangney ve Dearing, 2002) ve yine utancın kabul edilmek, kendini kanıtlamak ihtiyacıyla bağlantılı deneyimlendiği düşünülmektedir (Gilbert, 2003). Hayatta kalabilmek için temel bakım veren ile kurduğu bağın önemini bağlanma kısmında ele almıştır. Tüm diğer memeli canlılarda olduğu gibi zorluklarla baş edebilme becerilerinin gelişebilmesi için yeni doğan bebekler, ebeveynleri ile kurulan bağa, sıcak ve samimi ilişkilere ve temas edebilmeye ihtiyaç duyarlar (MacLean, 1985). Parasempatik sinir sistemini aktive eden ilkel beynimizin yatıştırma ve bakım verme kapasitesi sayesinde diğer insanları düşünebilmek ve empatik olabilme, içinde bulunulan sıkıntıların farkında olma gibi beceriler temel bakım veren ile kurduğumuz ilişkinin niteliği çerçevesinde bebeklik ve çocukluk döneminde gelişen bir potansiyeldir (Discher ve Eisenberg, 2002).

Şefkat odaklı terapiler duyguların nörofizyolojisinde ele alınan sistemlerle çalışmaktadır. Bu duyguları yöneten sistemler; güdü ve heyecan sistemi, tehdit ve korunma sistemleri ve güvenlik sakinlik sistemleri olarak üçe ayrılmaktadır (Sayar, 2008).

Duygusal olarak tehdit hissettiğimiz zamanlarda aktive olan tehdit ve koruma sistemi bizi ilkel beynimiz aracılığıyla savaş ve kaç durumuna soktuğunda farkındalık ve muhakeme becerileri azalır (Köknel, 2000). Jonn Kabat Zinn (2003), şefkat çalışmalarının bireylerin sempatik sinir sistemini hedef alarak yatıştırıcı rol üstlendiğini ve içsel süreçleri ile çalıştığından söz etmektedir (Kabat Zinn, 2003). Yine ilkel olarak var olan ama temel bakım verenle ilişki bağlamında gelişen rahatlatıcı sistemler temelde kişinin iyi, rahat, güvende ve konforlu hissetmesi durumudur ve bağlılık ve bağlanma ile ilişkili sistemlerdir (Depue ve Morrone-Strupinsky, 2005). Bu yatıştırıcı sistemler, sakinleşmek ve sosyal bağlar kurmak ile tehlike geçip ihtiyaçlarımız karşılandığı zamanlarda ortaya çıkan ve sakinlik, memnuniyet ve güvende olmak gibi daha keyifli ve sürdürülebilir bir niteliğe sahiptir (Depue ve Morrone-Strupinsky, 2005). Şefkat terapileri danışanlarla çalışırken rahatlatıcı sistemi aktive etmek için çalışmalar yapmaktadır ve öz şefkat becerilerine odaklanmayı

hedefleyerek zorlayıcı durum ve duyguların farkındalıkla kabulü hedeflenir (Çömlekçi ve ark., 2005).

Öz şefkate dayalı pozitif psikoterapi araştırmalarının sıklıkla yoğunlaştığı konu acı deneyiminden kaçınmak üzerinedir. Hayes ve ark. (1999)'da yaptıkları bir araştırmada, anksiyete, panik bozukluk ya da yeme bozukluğu gibi pek çok ruhsal problemin odağında zorlayıcı duygu ve durumlardan kaçınmak ve acıyı yok saymak olduğunu bildirmiştir (Hayes ve ark., 1999).

Öz şefkati deneyimleme önünde birçok engel bulunmaktadır; bunların en önemlisi belki de şefkatin insanlara korkutucu gelen bir tarafı olmasıdır. Gilbert (2011), bizden başkalarına, başkalarından bize ve bizden bize gelen şefkatle ilgili şefkat korkusu ölçeğini geliştirmiştir.

İnsanlar kendilerine karşı diğerlerine olduklarından daha kaba ve anlayışsız davranmaktadırlar (Neff, 2003). Bunun nedeni insanların kendi acılarına karşı duyarlı olmak ile bencil olmanın ilişkilendirilmesidir. Öz şefkat ile kendine acıma farklıdır (Goldstein ve Kornfield, 2001). Germer (2009); öz şefkat kavramının bencil olmak ya da kendini ön plana koymak anlamına gelmediğini aksine cesaretli bir şekilde zorlanmayı kabul etme deneyimi olduğunu paylaşmıştır. Bencil olmak kadar narsizmle de çok ilişkilendirilen öz şefkat tutumunda yapılan araştırmalara göre öz şefkatli bireyler eksikliklerin ve başarısızlığın bütün insanlığın ortak deneyimi olduğunun farkında olduğundan dolayı; kendisini diğer insanlardan üstün ya da alçak görmemekte olduğu için özşefkat ile narsizm arasında bir ilişki yoktur (Neff ve Vonk, 2009).

İnsanlar kendilerine karşı nezaketli ya da özenli davrandığı zaman kusurlu olmanın insanlığın bir parçası olduğunu ya da acı çekmenin doğal ve insan olmaktan ayrılmaz bir süreç olduğunu fark ederek zorlayıcı duygular ve durumlar karşısında kendilerine şefkatli bir tutum sergileyerek yaşamdaki sorunlarla yüzleşmenin yollarını ararlar.

Bireylerin eleştirinin kendi yaşamı için geliştirici bir özelliği olduğunu düşünüyor olması, hataları ve zayıflıklarını yok sayıyor olacağını düşünme eğilimi (Atalay, 2019) ve hayattaki zorlanmalar karşısında çabasız ve pasif kalıyor olmak endişesi (Bayar ve Dost, 2018) öz şefkatin önünde var olan başka bir engeldir.

Bunun aksine zorlayıcı yaşam deneyimlerine öz şefkatli yanıt veren insanlarla yapılan çalışmalarda, acılarıyla özdeşleşerek sadece kendi acısı içinde kalan ve hatta acı içinde kaybolan insanlara göre daha çok sorumluluk aldığını ve kendine acımadan ziyade aktif bir şekilde gelişim ve değişim için çabaladıkları ve içinde bulundukları durumda kendileriyle ilgili kötü hisler yaşamadıklarını bildirmiştir (Leary vd., 2007).

Ayrıca duygusal dalgalanmalara karşı stabil bir ruh hali sunduğu için ve acılardan ve zorlanmalardan ders çıkarmaya yardımcı olduğundan dolayı (Barnard ve Curry, 2011) kişinin ilerlemesini desteklemektedir (Neff ve Seppälä 2016).

Tüm bunlarla birlikte öz şefkat için gerekli olan cesaret ve bilgelikle dayanıklılık, bencillik duygusunun azalmasına ve ortak paylaşımların artmasına yol açmaktadır; insanlar kendilerine öz şefkatli oldukları zaman hataların ya da eksikliklerinin farkına vararak pes etmeden çaba göstermeyi, şefkatli bir tutumla deneyimleyebilirler (Germer ve Neff, 2019).

Ne narsizim ne de bencillik olmanın aksine kendi hayatında yolunda gitmeyen durumları ya da hatalarını yok saymak, görmezden gelmek yerine, tüm bu yetersizlik ve başarısızlıklarının farkında olarak kabul tutumu geliştirmeleri öz şefkattir (Neff, 2003).

Öz şefkatli bireyler kendilerinde hoş olmayan duygu ve düşüncelerin gelip geçici doğasının farkında olduğu için onları görmezden gelmek yerine kabul edip, tüm insanlığın bir deneyimi olduğu düşüncesiyle var olan acılarını karşılarlar (Werner ve ark., 2012).

2.5.1.Öz-Şefkat Bileşenleri

Olumsuz yaşam deneyimlerine karşın dengede kalmayı sağlayan ve zorlayıcı yaşam deneyimleri karşısında bireylerin kendilerine olumlu duygular geliştirmesini sağlayan (Leary ve ark., 2007) öz şefkatin üç bileşeni bulunmaktadır (Neff, 2003). Bunlar öz-nezaket ya da öz-sevecenlik, ortak paydaşım ya da ortak insanlık deneyimi ve bilinçli farkındalıktır. Bu bileşenler kendi içinde; öz-sevecenliğe karşı özyargılama, ortak insanlık deneyimine karşı izolasyon ve bilinçli farkındalığa karşı aşırı özdeşim olarak olumlu ve olumsuz yapılar oluşturarak (Costa ve diğerleri, 2016), toplamda altı alt bileşenden oluşan bir bütün olarak incelenmelidir (Bengtsson, Söderström ve Terjestam, 2016).

2.5.1.1. Öz-nezaket ve Öz-yargılama

Acı ve başarısızlık durumlarında öz-eleştiriye karşı kendini anlama öz-nezaket kavramı olarak tanımlanmaktadır (Neff,2003). Öz şefkat tutumu sergilemeyen bireyler

yaşadıkları başarısızlık ya da yetersizlik durumlarda kendilerini yargılayıcı bir dille eleştirebilirler (Neff ve Germer, 2017).

Öz nezaket bireylerin olumsuz duygularına ya da düşünceleriyle birlikte oluşan davranışlarını daha empatik ve duyarlı, affedici ve sabırlı bir şekilde değerlendirebilmesini sağlar (Gilbert ve Irons, 2005).

İnsanın yaptığı hatalar ve hissettiği eksiklikler karşısında yargısal iç konuşmalardan ve kendine yönelttiği suçlama ve baskıdan uzaklaşmanın yolu kendini eleştirmek değil belirli bir mesafeden bakarak deneyimlerine gözlemci olabilmektir (Neff, 2019). Olumsuz bir durumla karşı karşıya kaldığımızda önce sorun çözmeye odaklanır ve bu sırada kendimizi beceriksiz, dikkatsiz, başarısız, yeteriz, senin yüzünden oldu, her şey senin suçun gibi söylemler ile yargılarız. O esnada kendimize nazik ve sıcak olmak yerine eleştirel ve yargılayıcı olmayı tercih ederiz. Öz-nezaket kendi acılarımızla yüzleşirken sakinlemek, rahatlamak gibi başa çıkma yöntemlerinin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar (Neff ve Tirsch, 2013). Zor durumda olan bir arkadaşımız ya da tanıdığımız sevdiğimiz önem verdiğimiz biri olduğunda ona destek olmaya çalışır, yaşadığı durum ile ilgili sevecen davranışlar sergiler, onu yargılamadan yanında olduğumuzu hissettiririz. Bireyin arkadaşına sorduğu senin için yapabileceğim bir şey var mı sorusunu kendisine yöneltmesi ve zaman zaman bazı şeylerin kötü gideceğini kabul etmesi ve normal olarak algılaması, başarısızlıklar karşısında yıkılmak yerine yeniden deneme yapabileceğini bilmesi kendisini yatıştırmasına ve suçlamayı azaltmasına yardımcı olur (Warren, Smeets and Neff, 2016).

Kahraman'a (2020) göre öz nezaket ile öz eleştiri arasında belli farklar bulunmaktadır. Öz nezaket, yargı ve eleştirinin hatayı kendinde bulmanın aksine olumsuz deneyimleri anlayışla karşılayarak kabul tutumu ile anlayış geliştirmesine yardımcı olarak hataların ve zorlanmaların tespit edilmesine yardımcı olur (Kahraman, 2020).

Kendimize karşı nezaketli ve sevecen olmayı deneyimlenin en güzel yolu acılarımıza karşı bir arkadaşımızın yanında durabilmek gibi kendimize de yardım edebilmekten, arkadaşımızı rahatlatılabildiğimiz gibi kendimizi de rahatlatılabilmekten geçer (Neff, 2011b; Atalay, 2019:39). Brown'a (2010) göre kendini yoğun öz eleştiriyeye maruz bırakan bir birey, deneyimlediği zorlanmanın asıl kaynağının öz eleştiriden geldiğini göz ardı edeceği için, kendisine daha sıcak ve sevecen davranmanın nasıl bir şey olduğunu bulamamaktadır (Brown, 2010). Öz-nezaketli insanlar yetersizliklerine karşı daha ılımlı ve yumuşak bir dil kullanmakta ve zayıflıklarına karşı nazik ve

duyarlı bir tutum sergileyerek, zor durumla karşı karşıya geldiklerinde olayı çözmek ya da bir an önce acının geçmesini istemek yerine içlerine dönerek sakinleşmeyi, kendilerini rahatlatmayı önemserler ayrıca kimsenin mükemmel olmayacağını kabul ederler. (Neff, 2011a; Neff, Kirkpatrick ve Rude, 2007a; Neff ve Tirsch, 2013).

Öz eleştirisi yüksek olan yüzücülerle yapılan bir çalışmada sezon başında en yüksek öz eleştiri puanına sahip sporcuların daha düşük başarı kaydettiği gözlemlenmiştir (Powers ve ark., 2009).

Öz nezaket yerine kendilerini acımasızca eleştiren bireyler kendilerini depresif, üzgün ve yalnız hissetmeye eğilimli olduklarından ve romantik ilişkilerinde de eleştiri beklentisinde oldukları için sorunlar yaşamaktadırlar (Lassri ve Shahar, 2012). Öz eleştirinin iki boyutu bulunmaktadır. Kişinin kendisini suçlaması, her alanda değersiz görmesi, diğerlerinden aşağı ve küçük görmesi ve bununla birlikte utanç duyarak kendisinden tiksinişine varan ilk boyut ile iyi hissetmesinin önündeki engelleri abartarak yetersizliklerini ön plana çıkartması, kendisini sevmesi ile ilgili duyduğu eksiklik hissi olan ikinci boyuttur (Deniz, Kesici ve Sümer, 2008). Öz eleştiri kişinin kendini iyi hissetmesinin önünde engel olduğundan dolayı öz şefkatli kişiler öz eleştiriden uzak durmaktadırlar (Deniz, Kesici ve Sümer, 2008).

2.5.1.2. Ortak İnsanlık Deneyimi ve İzolasyon

İnsanlar çoğu zaman olumsuz bir durum ile karşı karşıya kaldıklarında ya da zorlayıcı bir duygu yaşarken, içinde bulundukları durum ile aşırı özdeşleşme yaşayarak, yaşadıkları acı deneyimin ve *istirapların* sadece kendi başına geldiğini ve bununla baş etmede sadece kendilerinin yetersiz kaldığını hissedebilirler. Budizm felsefesine göre insanlar birbirlerine, derin bir bağ ile bağlıdırlar ancak her bir bireyin kendisini o kadar ayrı ve farklı görür ki bu durum genellikle bu bağ fark etmemelerine neden olur (Brown, 2010).

Acılar, zorlanmalar, başarısızlıklar ya da hayal kırıklığına uğranılan acı deneyimler karşısında bireyler ‘neden benim başıma geliyor tüm bunlar’ düşüncesine sahip olduklarında, çevresinde kimsenin bunu deneyimlemediği yanılgısına kapılarak, kendini saklama eğilimi ile dünyadan yalıtılmış hissederler. Bu yalnızlık hissi acının evrenselliğini görmezden gelmeye ve dünyada acıyı deneyimleyen tek insanın kendimiz olduğuna inanmaya eğilimi arttırdığı gibi yaşadığımız acı deneyimi nedeniyle suçlu ve utanmış hissedebiliriz. Ancak farklı bir açıdan bakıp yaşadığımız

deneyimin daha geniş bir evrenin parçası olduğunu ve geçmişten geleceğe pek çok insanın deneyimlediği bir süreç olduğunu ve bizim hatalarımızdan kaynaklanmadığını fark etmek öz şefkatli bir tutumdur (Germer, 2009; Sarıcaoğlu, 2015)

Ortak paydaşım; insanlığın yaşadığı acı deneyimlerin herhangi bir şekilde dil, din ve ırk ayrımı gözetmeksizin, pek çok insanın hayatı boyunca muhakkak deneyimlediği bir süreç olmakla birlikte istediği kadar başarılı, güçlü, inançlı ya da iyimser olmanın acıyı yaşamama için sebep olmadığını, tüm insanlığın bir bütünün parçaları misali zorlayıcı deneyimlerle karşı karşıya gelebileceğini bilmekle alakalıdır (Atalay, 2019).

Öz şefkatin bir diğer alt boyutu olan ortak insanlık deneyimi yaşanan zorlanmalar karşısında pek çok kişinin yetersiz hissedebileceğini ve yine hiç kimsenin mükemmel olmadığını ve hata yapma hakkı olduğunu ve başarısızlıkların tüm insanların ortak deneyimi olduğunu savunmaktadır (Neff ve Pommier, 2013).

Herhangi bir yetersizlik ya da başarısızlık durumunda birey başına gelen üzücü durumları kişisel algılamak yerine ortak deneyimlenen süreçler olarak değerlendirdiğinde, birey kendini yalnızlaştırmak ya da izole olmak yerine ortak bir paydaşım bilincine sahip olur (Neff, 2003b). Yaşanılan zorlayıcı duygu ve durumlar karşısında kendine katı eleştiriler yapmak, kabullenici olmayan bir dil ile bireyin kendisini diğer insanlarla karşılaştırması yerine yaşanan acıların daha geniş bir insanlığın ortak tecrübesi olduğunu bilme bilinci ve tüm bu ortaklığın bir parçası olmak daha şefkatli ve ılımlı bir şekilde başkalarıyla bağlı olma hissini yaratır (Neff, 2003a; Set, 2016). Acı ve zorlanmaların gelip geçici doğasını ve mutluluk ve neşe kadar keder ve hüznün de insan olmanın doğal ve vazgeçilmez bir parçası olduğunu anlamak, insanın çaresiz, mutsuz ve yalıtılmışlıktan uzaklaşmasını sağlar (Neely ve ark., 2009).

Hayatta herkesin başarısızlığı deneyimlediği süreçleri, kusurları ve işe yaramayan davranışları olabileceği gibi (Neff ve Tirsch, 2013); kimse mükemmel değildir ve hata yapma olasılığı insanlığın ortak deneyimidir (Neff ve Pommier, 2013). Acıyı deneyimleyen kişinin, ne ilk olduğumuzu ne de son olacağımızı ve tüm bu deneyimlerin ortak insanlığın mirası olduğunu, acının doğasını anlayıp daha geniş ve kapsayıcı bir bakış açısını kazandığımızda, aşırı özdeşleşmek ya da yalıtılmak yerine *acıya rağmen değil acıyla beraber* (Atalay, 2019) devam edebileceğimizi öz şefkatli bir tutum ile yaşayabiliriz (Neff ve Pommier, 2013).

2.5.1.3. Bilinçli Farkındalık (Mindfulness) ve Aşırı Özdeşim

Bilinçli farkındalık, acılar ya da zorlayıcı duygu ve durumlar karşısında onlardan kaçmadan ya da yok saymadan, göz ardı etmeden olduğu gibi kabul etmeyi ve onlara farkındalıkla odaklanmakla ilgilidir (Neff, 2003b). Şefkatli olabilmek için hayatta yaşadığımız zorlanmaların ya da acıların farkında olmak gerekir (Neff ve Tirsch, 2013). Zorlayıcı bir durum deneyimlediğimizde geçmiş ya da gelecek bağlantılarını kurmadan sadece olduğu haliyle ele almak çok zorlayıcıdır (Atalay, 2019). Olumsuzluklar yaşadığımız zamanlarda, yargılayıcı olmadan, dikkatle ve nezaketle içinde bulunduğumuz acıyı fark etmek ve deneyimlemek için duygularımızı inkâr etmeden ya da bastırmadan şimdiki anda gözlemlemek bilinçli farkındalığın ilk adımıdır. Farkındalık, bireyin acıdan kaçınmasını sağlayan ya da görmezden gelerek rahatlatan bir süreç değildir (Neff, 2020). Sadece tüm bunlarla aşırı özdeşleşmek yerine, acılarla bireyin arasına bir mesafe koyarak şefkatin iyileştirici etkisine aracılık eder (Bishop ve ark., 2004). Uyarıcı ile tepki arasında var olan boşlukta yatan seçim özgürlüğü (Frankl, 1960) yargısızca kabul edilen acı deneyimlerin farkındalığından geçer. Birey farkındalıkta var olan acı ve ıstıraplarının farkında olmakla birlikte onların içinde kaybolmamakta, acılara kapılıp gitmemektedir (Neff, 2003).

Yaşadığımız deneyimde olanları şimdi ve burada haliyle, her ne yaşıyorsa olup bitenlerin farkında olarak sadece yaşantıyı deneyimleme farkındalığı öz şefkatin mindfulness alt boyutunda yer almaktadır (Stahl ve Goldstein, 2010). Bilinçli farkındalığın en önemli tutumlarından biri olan şefkat boyutu psikolojik iyilik halini artırılması için önemlidir (Özyeşil, 2011). Farkındalık, yaşanan olumlu ya da olumsuz tüm deneyimleri olduğu haliyle o anda bir denge içerisinde (Brown ve Ryan, 2003); bastırmadan ya da yok saymadan kabul etmeye destek olur (Neff ve Beretvas, 2013). Duygularını düzenlemekte zorlanan ve farkındalığı daha düşük olan insanlar yaşadıkları acı deneyiminin içerisinde kaybolabilmekte, ıstıraplar ile bütünleşerek sadece kendilerinin başına geldiğini düşünebilmektedirler (Neff,

2003). Farkındalığın diğer boyutu olan aşırı özdeşleşme olduğu zamanlarda acı deneyimi yaşayan bireyler sürekli içinde bulundukları durumla ilgili olumsuz düşüncelere kendini kaptırabilir ya da hayattaki yaşadığı olumsuz duygularla ilgili kendini suçlayabilir (Neff, 2003). Olumsuz duygu durum içerisinde o durumun kendisi ile aşırı meşgul olmak öz şefkat hissetmeye engel oluşturmaktadır (Neff ve Tirsch, 2013).

Öz şefkatin tüm alt boyutları; acı veren bir deneyimle karşı karşıya kaldığımızda ya da zorlayıcı bir duygu durumun içerisinde kendimize yönelik sağlıklı yanıtlar verebilmeyi, kendini eleştirmeden, yargısız bir kabul ve öz sevecenlik ile yaşanan deneyimlerin insanlığın ortak deneyimi olarak algılamaya destek olduğu ve koruyucu niteliğinden dolayı, etkileşim içerisindeyler (Neff ve Tirsch, 2013).

2.5.2. Öz şefkat ile ilgili Yapılan Araştırmalar

Yapılan araştırmalar pozitif psikoloji bağlamında öz şefkati yüksek olan bireylerin yaşam doyumunun, olumlu duygularının daha yüksek olacağını bununla birlikte olumsuz duygulanım, depresif ruh hali ve kaygılı olma ile öz şefkatin negatif yönde ilişkili olduğunu bildirmektedir (Neely vd., 2009; Neff, 2003a; Neff ve Vonk 2009; Neff vd., 2007).

Liu, Li, Wang, Wei ve Ko, tarafından 2020’de yapılan bir araştırmada öz şefkat düzeyi yüksek olan bireylerin zorlayıcı yaşam deneyimleri, acı ve ızdıraplar karşısında daha az depresif semptomlar sergilediğini bildirmiştir (Liu, Li, Wang, Wei ve Ko, 2020).

Öz şefkate dair yapılan çalışmalar genel olarak psikolojik iyi oluş halini arttıran faktörlerle öz anlayış arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Örneğin, öz kabul, benlik saygısı, mutluluk, iyimserlik, yaşam tatmini ve sosyal ilişki becerileri yüksek olan bireylerin öz şefkat düzeyleri de yüksek iken, depresif olma, kaygılı olma, yüksek öz eleştiriye sahip olma, kaçınma ya da erteleme tutumu, tekrarlayan düşünceler ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Kirkpatrick, 2005). Ayrıca depresyon, TSSB, sosyal anksiyete bozukluğu, OKB ve yeme bozuklukları gibi patolojilerde ya da öz kısımla sonuçlanmayan kendine zarar verme davranışlarında yapılan araştırmalar öz şefkatin koruyucu, önleyici bir işlevi olduğunu ve hastalıkların belirtilerinde azalmalar gözlemlendiğini bildirmektedir (Raes, 2010; Neff, Kirkpatrick ve Rude 2007; Van Dam, Sheppard, Forsyth ve Earleywine, 2011; Thompson ve Waltz, 2008; Leary ve ark., 2007; Bolier, Haverman, Westerhof, Smith ve Bohlmeijer, 2013).

Leary ve arkadaşları (2007) katılımcılardan geçen 20 gün içerisinde yaşadıkları sorunları kâğıda aktarmaları istenmiştir ve araştırmanın sonunda öz şefkati yüksek olan bireylerin kendilerini izole hissetmesi öz şefkati düşük olanlara göre daha az olduğunu bildirmiştir.

Üniversite öğrencilerinin insan ilişkilerinde yaşadıkları çatışmalarda diğerlerinin ihtiyaçlarını gözetebilmesi ile kendi ihtiyaçlarını dengede tutabilmesi ile öz şefkatli olma arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada öz şefkati yüksek bireylerin herhangi bir çatışma içerisine girdiklerinde kendileri kadar diğerlerinin de ihtiyaçları bağlamında düşünerek daha uzlaşmacı ve anlaşmacı bir çerçevede çözüme ulaştıkları belirtilmiştir (Yarnell ve Neff, 2013).

2018 yılında ergenlerle yapılan öz şefkat ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği bir meta analizde psikolojik iyi oluş ile öz şefkat arasındaki ilişkinin büyüklüğü incelenmiş ve sonucunda stres, anksiyete ve depresyon ile öz şefkatli olma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Marsh ve ark., 2018).

2.5.3. Özşefkat ve Bağlanma

Bireylerin doğup büyüdüğü ailelerde bebekliğin ilk yıllarında kurulan bağlanma biçimleri ve çocukluk yıllarında yetiştirilme stili, yetişkinlik döneminde yaşanan tüm ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Bebeklikte güvenli bağlanan, bakım veren kişinin empatik tepkilerini içselleştiren bireyler öz şefkati yüksek, kendi duygu durumlarının daha farkında ve içsel süreçlerini dengeli yaşayabilen yetişkinler olabilmektedirler (Stolorow, Brandchaft, Atwood, 2014).

Yetiştigi evin içerisinde sıcak ve samimi, anlayışlı, şefkatli ve destekleyici ilişkiler yaşayan ve duygusal ihtiyaçları yeteri kadar karşılanmış bebekler yetişkinlikte özellikle romantik ilişkilerinde aynı davranış stillerini sergiliyorken, eleştirel dilin hâkim olduğu daha soğuk bir ailede yetişmiş ya da fiziksel, psikolojik ya da cinsel olarak ihmal ya da istismar edilmiş bir çocukluk, öz şefkatin daha düşük olmasına sebep olmaktadır (Sümer, 2008).

Öz şefkat ile ilgili yapılan araştırmalar, bireyin şefkatli olmasında aile faktörünün ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Üniversite öğrencileri ile yapılan öz şefkat ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada demokratik anne baba tutumları ile özşefkat arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Yılmaz,2009). Neff (2003) tarafından yapılan bir çalışmada ebeveynlerinden şefkat görmeyen ve fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet gören çocukların yetişkinlikte öz şefkat düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. 235 ergen ve 287 genç yetişkinden oluşan bir karşılaştırma grubu ile yurt dışında yapılan bir araştırmada ergenler ve gençlerde öz şefkat, bağlanma, anne desteği, sosyal

bağlılık, depresyon ve anksiyete arasındaki ilişki incelendiğinde, özşefkat düzeyi düşük olan ergen ve genç yetişkinlerde, korkulu bağlanma, depresyon ve anksiyete belirtilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Neff ve McGehee, 2010).

Kendilerini ve diğerlerini sevmeye değer, istek ve ihtiyaçlarına duyarlı olarak algılayan güvenli bağlanan bireyler (Mikulincer ve Shaver, 2003) tıpkı öz şefkati yüksek olan bireylerde olduğu gibi yatıştırıcı ve sakinleştirici sistemleri daha gelişmiş olmasından dolayı güvenli bağlanma ile öz şefkat arasında bir ilişki olduğu bazı araştırmacıların beklediği bir durumdur (Neff ve Beretras, 2013). Kendisini olumlu ya da olumsuz pek çok özelliği ile kabul edebilme potansiyeli daha yüksek olan ve zorlayıcı duygu durumlar karşısında daha sağlıklı tepkiler verebilen ve diğer insanlarla güven temelli bağlar kurabilen güvenli bağlanan bireylerin öz şefkat düzeyleri; güvensiz bağlanan bireylere oranla daha yüksektir (Neff ve McGehee, 2010).

Romantik ilişki doyumu ile güvensiz bağlanma arasındaki ilişkide bu ilişkiyi etkileme olasılığını sahip diğer faktörlerin etkisinin araştırıldığı 75 katılımcısı partner olmak üzere toplamda 492 kişilik bir çalışmada öz şefkati düşük katılımcıların eğer partnerlerinin de şefkati düşük ise kaygılı bağlanmayı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Bolt, 2015). Ayrıca yine aynı çalışmada bağlanmanın kaçınma boyutu ile öz şefkat arasında herhangi bir ilişki olmadığı bildirilmiştir (Bolt, 2015).

Bağlanma, kaygı, sosyal bağlılık, ailenin rolü ve depresyon ile öz şefkat düzeyi arasındaki ilişkinin ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde incelendiği bir çalışmada hem ergen hem de genç yetişkinlerde erkek katılımcıların öz şefkat düzeyinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir ve yine aynı araştırmanın sonuçlarına göre korkulu bağlanma ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Neff and McGehee, 2010).

Bağlanma stilleri, depresif ve kaygılı olma ile öz şefkat arasındaki ilişkilerin üniversite öğrenci ve üniversite mezunları örnekleminde incelendiği bir çalışmada, kaygılı ve kaçınan bağlanma ile depresyon, kaygı ve öz şefkatli olma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Joeng ve ark., 2017).

Bağlanma güvensizliği ve depresif duygu durum ile hayat kalitesi ilişkisinde öz şefkatin öz sıcaklık ve öz soğukluk alt boyutlarının aracılığının incelendiği Almanya’da yapılan bir çalışmada bağlanma kaygısının depresif olma üzerinde pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi gözlemlenirken öz şefkatin alt boyutlarının dolaylı olarak bir etkiye sahip olduğu ve yine bağlanma kaygısı ve kaçınmasının hayat doyumu üzerinde doğrudan bir ilişkisi gözlemlenirken öz şefkatin yalnızca öz

soğukluk alt boyutu ile dolaylı bir etkisi olduğu bildirmiş, öz sıcaklık ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (Brophy, Brahler, Hinz, Schmidt ve Korner; 2020).

2.5.4. Öz şefkat, Romantik İlişkiler, Toplumsal Cinsiyet Tutumu ve Flört Şiddeti

Öz şefkat son dönemde psikoloji literatürü alanında popülerlik kazanmaya başlayan bir kavram olmakla birlikte romantik ilişkiler ve flört şiddeti alanıyla ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olmasından dolayı, öz şefkat ve şiddete aracılık edebilecek benlik saygısı ve öfke gibi kavramları içeren araştırmalara da yer vermek anlamlı olacaktır. İlk romantik ilişki deneyimlerinin yaşanmaya başlandığı ergenliğin bittiği ve üniversite sürecin başlandığı dönem de yaşamlarındaki hızlı değişime ayak uydurmaya çalışan genç yetişkinler ruh sağlıklarını korumakla ilgili ya da öfke kontrolü ile ilgili zorlanmalar yaşayabilirler (Reischl ve Hirsch, 1989). Tüm bu yaşamsal farklılıklar karşısında oluşabilme ihtimali olan depresyon, kaygı bozukluğu gibi risk faktörlerine karşı öz şefkat iyi oluş halini arttıran (Yarnell ve Neff, 2013), psikolojik sağlamlılığı destekleyen (Neff ve McGehee, 2010) ve üniversiteye adaptasyonu kolaylaştıran bir çerçevede bireyin uyum sağlama becerilerini desteklemektedir.

İnsanlar toplumlar içerisinde var olabildiği ve diğer insan ilişkileri ile hayatlarını sürdürdüklerinden dolayı öz şefkat ile kişilerarası ilişkiler de sıklıkla araştırmalarda incelenmiştir. Romantik ilişkiler kişiler arası ilişki türlerinden biridir bu nedenle bu bağlamda öz şefkat çerçevesinde yapılan araştırmaları incelemek anlamlı olacaktır.

Kişilerarası ilişkilerde ilişkisel çatışmaları çözebilme becerileriyle öz şefkatli olmak arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Yarnell ve Neff, 2013). Diğerlerine yönelik şefkat ve sosyal destek olabilmek (Gerber, Tolmacz ve Doron, 2015), romantik ilişkilerde partnere destek sağlayabilmek ve istek ve ihtiyaçlarına ilgi göstermek (Neff ve Beretvas, 2013) ile bireyin öz şefkati arasında anlamlı ilişkiler olduğu bildirilmiştir.

Flört şiddetine yönelik tutum öfke ve saldırganlık çatısı altında incelenebilir ve dolaylı olarak öz şefkat ile saldırganlık arasında yapılan incelemeler, öz şefkatin flört şiddetini yordaması ile ilgili destekleyici bir rolü olmaktadır.

Öz şefkat ile öfke ve saldırganlık arasında bir ilişki olup olmadığına dair yapılan bir çalışmada (Sommerfeld & Bitton, 2020), ergen erkek katılımcılar ve kadın katılımcılar arasında öz şefkat ile saldırganlık arasında negatif yönde bir ilişki olduğu bildirilmiştir (Neff & Vonk, 2009; Sommerfeld & Bitton, 2020).

Öz şefkat düzeyi yüksek olan bireylerin diğer insanlara karşı daha az saldırgan tutum sergilediklerini destekleyen başka çalışmalarda bulunmaktadır (Fresnics ve Borders, 2017).

Romantik ilişkilerde partnerler arasında yaşanan duygusal çatışma ya da karmaşalar şiddete sebep olabilmektedir ancak öz şefkat ile romantik partnerler arasındaki duygusal dengesizlik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğundan yüksek öz şefkate sahip olan partnerlerin birlikteliklerinin daha sağlıklı ve sürdürülebilir olduğu ortaya konmuştur (Yarnell ve Neff, 2013).

Romantik ilişki içerisinde bulunan çiftlerle yapılan bir araştırmada öz şefkat düzeyi yüksek olan kişinin partnerini anlayabildiği, sıcak ve samimi bir şekilde duygusal tepkilerini paylaşabildiği, kabullenici, özel alanlara ve sınırlara saygılı ve fiziksel ve sözel şiddete öz şefkati düşük olan bireylere göre daha az yöneldiği bildirilmiştir (Neff ve Beretvas, 2013). Aynı araştırmanın sonuçlarına göre öz şefkati düşük olan bireyler romantik partnerlerine daha baskıcı ve kontrol sağlamaya yönelik davranışlar sergilemektedirler.

Romantik ilişkilerde öz şefkatin rolü ile ilgili Neff ve Beretvas (2013), tarafından yapılan bir araştırmada, yüksek öz şefkat düzeyine sahip partnerlerin ilişkiye yönelik davranışlarının daha olumlu olduğu yordanmıştır (Neff ve Beretvas, 2013).

Cinsel şiddet mağduru kadınların yaşadıkları travmatik deneyimi karşılama biçimleri ve başa çıkmalarında öz şefkatin etkililiğinin araştırıldığı 141 kadın katılımcı ile yürütülen bir araştırmada travma sonrası stres semptomları ile öz şefkatin negatif yönde ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (Close, 2013). Buna benzer olarak öz şefkat ve şiddet arasındaki ilişkide mağdur olma deneyimi yaşayan partnerlerin durumun incelendiği bir araştırmada öz şefkatin mağduriyetten kaynaklanan zorlayıcı duygu ve durumlarla daha kolay baş edebildiğini, maruz kalan bireylerin daha az etkilendiğini bu nedenle koruyucu ve önleyici bir faktör olduğunu ortaya koymuştur (Jativa ve Cerezo, 2014).

Bireylerin iyi oluşuna olumlu katkılar sağlayan (Zessin ve ark., 2015) aynı zamanda stres, öfke gibi zorlayıcı duygularla negatif ilişki içerisinde bulunan (Neff ve Germer, 2013) öz şefkat tutumunun erkeklerin yaşadığı toplumsal cinsiyet rolünün stresi ile aralarında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu 2019'da yapılan bir araştırma ile ortaya konmuştur (Booth ve ark., 2019)

Şefkat odaklı terapiler genellikle utanç ve özeleştirme üzerinde çalışmalar yapar. Naismith ve arkadaşları tarafından 2020 yılında cinsiyet temelli şiddet mağduru

kadınlara şefkat odaklı terapi ile yapılan pilot çalışmanın sonuçları şunları bildirmektedir. Çalışmada düşük ve orta gelirli bir ülke olan Kolombiya’da cinsiyete dayalı şiddet bağlamında duygusal bozukluk bildiren 10 kadınla 5 seanslık şefkat temelli terapi müdahalesi başlangıç, terapi öncesi, sonrası ve 3 aylık takip şeklinde uygulanmıştır. Özellikle takip sonrası vakaların %56 ile 89’unun özyeterlilik, suçluluk bilişleri ve deneyimsel kaçınma semptomlarında önemli olumlu değişimler gözlemlenmiştir (Naismith ve ark. , 2020).

Öz şefkat ve flört şiddeti üzerine yapılan araştırmalar oldukça kısıtlı olmakla birlikte sınırlı sayıda literatürden yapılan bazı çalışmalar öz şefkat ve flört şiddeti ışıktutmaktadır. Cinsel şiddete maruz kalma ile öz şefkat arasında yapılan bir çalışmada şiddete maruz kalan kadın katılımcıların öz şefkatin öz eleştiri, izolasyon ve aşırı özdeşleşme alt boyut puanlarından yüksek puan aldığı görüldüğünden öz şefkatleri düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wiliamson, 2019).

BÖLÜM 3: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan tekniklerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırma kapsamında, araştırmanın çalışma grubunun oluşturulması için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminin amacı, araştırmanın problemi hakkında daha fazla bilgi içerebilecek durumları seçmektir. Bu örnekleme yöntemi, belirli ölçüt ve özelliklere sahip özel durumlar ile çalışırken tercih edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2012: 90). Bu çalışmanın amacına göre, en az 3 aydır romantik ilişkisi olan bireylere ulaşılmak hedeflenmiştir. Daha sonra ölçek maddelerinin yer aldığı çevrimiçi bir veri toplama formu oluşturulmuş ve sosyal medya üzerinden katılımcılara ulaşılmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık olarak 2 ayda tamamlanmış ve 456 kişiye ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın evrenini İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örnekleme en az 3 aydır romantik ilişki içinde olan araştırmaya katılmaya gönüllü bireyler oluşturmaktadır.

Araştırmada 282 (%66,5) kadın ve 142 (%33,5) erkek bulunmaktadır. 18-25 yaş arası 370 (%87,3) katılımcı, 26-3, yaş arası 37 (%8,7), 31 ve üstü yaş 17 (%4,0) katılımcı bulunmaktadır. 377 (%88,9) katılımcı lisans ve 47 (%11,1) lisansüstü düzeyde eğitim görmüştür. Anne eğitim duruma göre katılımcılar 67 (%16,2) ilkokul, 60 (%14,5) ortaokul, 152 (%36,7) lise ve 135 (%32,6) lisans olarak dağılmıştır. Baba eğitim duruma göre katılımcılar 54 (%12,8) ilkokul, 63 (%14,9) ortaokul, 155 (%36,7) lise ve 150 (%35,5) lisans olarak dağılmıştır. 60 (%14,5) katılımcı toplumsal cinsiyet dersi almış, 354 (85,5) katılımcı toplumsal cinsiyet dersi almamıştır. 95 (%22,5) katılımcı ilçede, 319 (%75,4) katılımcı ilde, 6 (%1,4) katılımcı kasabada ve 3 (%0,7) katılımcı yurtdışında büyümüştür. 237 (%55,9) katılımcının 1-3 arası, 86 (%20,3)

katılımcının 3-5 arası ve 73 (17,2) katılımcının 5 ve üstü sayıda ilişkisi bulunmakla birlikte 28 (%6,6) katılımcı diğer yanıtı vermiştir. 247 (%58,3) katılımcının 3 ay -1 yıl arası, 66 (%15,6) 1-2 yıl arası , 36 (%8,5) katılımcının 2-3 yıl arası ve 75 (%17,7) katılımcının 3 yıl ve üstü süredir ilişkisi sürmektedir. Katılımcıların demografik özellikleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	282	66,5
	Erkek	142	33,5
Yaş	18-25	370	87,3
	26-30	37	8,7
	31 ve Üstü	17	4,0
Eğitim Durumu	Lisans	377	88,9
	Lisansüstü	47	11,1
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	67	16,2
	Ortaokul	60	14,5
	Lise	152	36,7
	Üniversite	135	32,6
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	54	12,8
	Ortaokul	63	14,9
	Lise	155	36,7
	Üniversite	150	35,5
Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu	Alan	60	14,5
	Almayan	354	85,5
Yaşam Yeri	İlçe	95	22,5
	İl	319	75,4
	Kasaba	6	1,4
	Yurtdışı	3	,7
İlişki Sayısı	1-3	237	55,9
	3-5	86	20,3
	5 ve Üstü	73	17,2
	Diğer	28	6,6
İlişki Süresi	3 Ay – 1 Yıl	247	58,3
	1-2 Yıl	66	15,6
	2-3 Yıl	36	8,5
	3 Yıl ve Üstü	75	17,7

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’ de verilmiştir.

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, Demografik Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri, Toplumsal Cinsiyet Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği kullanılmıştır.

3.2.1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Araştırmacı tarafından hazırlanan formda katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, romantik ilişki süresi, romantik ilişki sayısı ve üniversite öğrenimi süresince toplumsal cinsiyetle ilgili bir ders alıp almadığı sorularına yer verilmiştir.

3.2.2. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE II)

Fraley ve arkadaşları tarafından (2000) bağlanmanın iki temel boyutu olan yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve kaçınmayı ölçmek için geliştirilmiş olan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, 36 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan, her bir maddenin romantik ilişkilerindeki duygu ve düşüncelerini ne oranda yansıttığını 7'li Likert Tipi bir ölçümle değerlendirmeleri istenmektedir. Ölçeği oluşturan maddelerin maddelerin 18 tanesi kaygı, 18 tanesi kaçınma alt boyutunu ölçen sorulardan oluşmaktadır. Ölçekten alt boyutlara ait iki farklı puan elde edilmektedir. Her bir alt boyuttan alınan puan 18 ile 126 arasında yer almakta ve ölçekten alınan puanlar arttıkça kaçınmacı bağlanmanın veya bağlanma kaygısının arttığı söylenebilir. Kaygı skorunu hesaplamak için ölçekteki tek sayılı maddelerin ortalamaları, kaçınma skorunu hesaplamak için çift sayılı maddelerin ortalamaları alınmaktadır. Ölçekte bazı maddeler ters kodlanmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmıştır. Yapılan analizlerde, kaçınma alt boyutunun Cronbach alpha katsayısı .90 iken, kaygı alt boyutunun Cronbach alpha katsayısı ise .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin test-tekrar test güvenirliği katsayıları ise .81 ve .82 şeklindedir (Selçuk ve ark., 2005). Bu çalışmada elde edilen verilere göre ise, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II'nin güvenirlik katsayısı .84 olarak bulunmuştur.

3.2.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri

Orijinali Price ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilmiş olan ve altı ayrı ölçekten oluşan Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinin alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçeklerin her yaştaki ergenlerde, tek olarak ya da bir arada kullanılabileceği belirtilmiştir. Çalışmamızda bu ölçeklerden, Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan dördü kullanılacaktır. Bunlar, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”dir. Türkçe’ye uyarlanan dört ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.75 ile 0.87 arasında bildirilmiştir. Bu nedenle değerlendirmeler bu ölçek üzerinden yapılacaktır. 5’li Likert tipindeki ölçekte 11 madde bulunmaktadır, alınabilecek minimum ve maksimum puanlar 11 ve 55’tir. Alınan puanın yüksek olması, kadının flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışma için yapılan iç tutarlılık katsayısı Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum boyutu için .66, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum boyutu için .69, Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum boyutu için .74, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum boyutu için .52 olarak bulunmuştur. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı ise .78 olarak bulunmuştur.

3.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği ise, üniversite öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla 2008 yılında Zeyneloğlu tarafından geliştirilmiştir. Toplam 38 maddeden oluşan Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği 0-5 arası puanlanmaktadır. Ölçek, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; tamamen katılıyorsa “5” puan, katılıyorsa “4” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “2” puan, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa “1” puan, katılıyorsa “2” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “4” puan, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan alacak şekilde

puanlandırılmıştır. Bu puanlama şekli ile ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190; en düşük puan ise, 38 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için “0.92” olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek iç tutarlılığa ve yüksek güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011)

3.2.5. Öz-Şefkat Ölçeği

Neff (2003) tarafından geliştirilmiş olan Öz-Şefkat Ölçeği (Self- Compassion Scale), alt ölçeklerdeki değerlerden yola çıkarak genel değerlere ulaşmayı amaçlar. Ölçek, öz şefkati oluşturan üç ana bileşenden oluşmaktadır: öz şefkat, ortak paydaşım ve bilinçli farkındalık. Ölçek 26 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar ; öz sevecenlik, öz yargılama, paylaşımların bilincinde olma, izolasyon, bilinçlilik ve aşırı özdeşleşme şeklindedir. Ölçekten alınan skorlar yükseldikçe, özşefkat düzeyinin yükseldiği anlaşılmaktadır. Neff (2003) tarafından yapılan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasında; ölçeğin tamamı için iç tutarlık değeri .92 olarak ölçülmüştür. Test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise .93 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen verilere göre ise, Öz Şefkat Ölçeği“ nin güvenirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin uyarlaması ve geçerlik, güvenirlik çalışması Deniz, Kesici ve Sümer (2008) tarafından yapılmıştır. Kişilerden ölçek maddesinde belirtilen durumla ilgili olarak ne kadar sıklıkla hareket ettiklerini derecelendirmeleri için “Hemen hemen hiçbir zaman = 1” ve “Hemen hemen her zaman =5” olacak şekilde 5’li Likert tipi bir ölçek sunulmuştur. Ölçeğin Türkçe” ye uyarlandığı Öz - Şefkat Ölçeği” nde (ÖŞÖ) orijinalinden farklı olarak ölçeğin tek boyutlu bir yapı gösterdiği, aynı zamanda madde toplam korelasyonunda .30’un altında olan 2 madde ölçekten çıkarılarak toplamda 24 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .50 olarak bulunmuştur.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama sürecine başlamadan önce ölçekleri geliştiren ve Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan gerekli izinler alınmış olup idare ve etik izinler tamamlanmıştır. Daha sonra Demografik Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Öz Şefkat Ölçeği maddeleri bir araya getirilerek Google Forms uygulaması aracılığıyla çevrimiçi bir veri toplama formu oluşturulmuştur. Bu formun sosyal medya üzerinden paylaşılmasıyla katılımcılara ulaşılmıştır.

Veri toplama formu paylaşılırken özellikle en az 3 ay boyunca romantik ilişki içerisinde bulunan kişilerin katılımı istenmiştir. Bütün verilerin de bu kritere uygun olduğu görülmektedir. Bu sebeple 456 veri araştırmaya dahil edilmiştir.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Betimsel verilerin analizinde ortalama, standart sapma yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Verilerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerleri ile incelenmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin + 2 ve -2 arasında yer aldığı normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2010). Bu araştırmada çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu aralıklar arasında olduğu görülmüş, dolayısıyla verilerin normal dağıldığı sonucuna varılarak parametrik testler tercih edilmiştir. Ölçekler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Gruplar arası farklarda ise ANOVA ve Bağımsız Gruplar t-Testi kullanılmıştır. Post hoc analizleri için Scheffe ve Tamhane t2 test kullanılmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda varyanslar homojen olmadığından kullanılan t testi istatistikleri ve Welch testi kullanılmıştır. Baron ve Kenny (1986)'nin belirttiği, değişkenler arası ilişkide aracı etkiyi sınavabilmeye yönelik gerekli adımlar sıra ile uygulanmıştır. Regresyon modelleri sonrasında aracılık etkisini belirlemek üzere Sobel (1982) tarafından geliştirilen test uygulanmış ve güven aralıkları incelenmiştir. Aracı etkinin analizinde PROCESS SPSS Makro yazılımı kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 25 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın genel amacı olan, bağlanma stillerinin ve toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz anlayışın aracı rolü incelenecektir. Aracı model analizlerinde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken

üzerindeki yordayıcı etkisinde aracı bir değişkenin rolü olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Aracı etki analizinde herhangi bir değişkenin aracı değişken olarak nitelendirilebilmesi için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir (Baron ve Kenny, 1986). Bir değişkenin aracı değişken niteliği taşıyabilmesi için;

- (a) Bağımsız değişkenin aracı değişkeni anlamlı düzeyde yordaması,
- (b) Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni anlamlı düzeyde yordaması,
- (c) Bu şartlar karşılandıktan sonra aracı değişken modele eklenerek analiz gerçekleştirilir. Bu analiz sonucunda bağımsız değişkenin bağımlı değişkene yönelik yordayıcı etkisinin azalması ya da etkisini tamamen kaybetmesi gerekmektedir.

Bu model bağlamında araştırmada, bağlanma stillerinin ve toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz anlayışın aracı rolünün belirlenmesinde PROCESS SPSS kullanılmıştır. Bu metod ile gerçekleştirilen aracı değişken analizlerinde “Bootstrap” yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemde araştırma verilerinden rastgele şekilde alt örneklem oluşturulur ve test edilen aracılık modeli bu alt örneklem için de analiz edilir ve daha büyük olan araştırma örneklemini ile alt örneklem analiz sonuçları birbiri ile karşılaştırılır (Preacher ve Hayes, 2008). Bu çalışmada aracı değişken analizi sırasında Hayes (2009)’un önerdiği üzere 5000 bootstrap örneklemini kullanılmıştır. Güven aralığı alt ve üst sınır değerlerinin (LLCI; ULCI) “0” değerini içermemesi durumu değişkenler arası etkinin anlamlı olduğuna işaret etmektedir. Ek olarak, aracı etkinin sınanmasında Sobel testi sonuçlarına da yer verilmiştir. Aracı etkinin anlamlı olduğu durumlarda, aracı değişken bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki ilişkinin bir bölümünü veya tümünü açıklayabilir. İlişkinin tümünü açıklandığında tam aracı, bir bölümü açıklandığında ise değişken kısmi aracı şeklinde tanımlanır. Tam aracılık ortaya çıktığında aracı değişken analize eklendiğinde bağımlı ile bağımsız değişken arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız hale gelmesi beklenir. Kısmi aracılıkta ise, aracı değişken bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkinin belirli bir kısmını açıklamaktadır.

Tablo 2: Yetişkin Bağlanma Stili Ölçekleri Anketi İçin Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Maks	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık
Kaygılı Bağlanma	24	120	62,57	19,57	,327	-,364
Kaçınan Bağlanma	18	100	49,12	17,76	,357	-,539

Tablo 2’de Yetişkin Bağlanma Stili Ölçekleri Anketi için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Yetişkin Bağlanma Stili Ölçekleri Anketi Kaygılı Bağlanma alt boyutu için alt boyutu için aralık 24-120 arasında, ortalama= 62,57 ve standart sapma= ,19,57, çarpıklık= ,327 ve basıklık= -,364 olarak hesaplanmıştır. Kaçınan Bağlanma alt boyutu için alt boyutu için aralık 18-100 arasında, ortalama= 49,12 ve standart sapma= 17,76, çarpıklık= ,357 ve basıklık= -,539 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği İçin Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Maks	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık
Erkek Cinsiyet Rolü	6	22	8,47	2,85	1,301	1,953
Geleneksel Cinsiyet Rolü	8	32	13,03	5,06	1,171	1,036
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	26	40	37,68	2,91	-1,335	1,168
Kadın Cinsiyet Rolü	18	40	35,65	4,35	-1,237	1,226
Evlilikte Cinsiyet Rolü	29	40	38,34	2,42	-1,571	1,710
TCRTÖ- Toplam	111	177	162,04	13,26	-1,140	,662

Tablo 3’te Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu için alt boyutu için aralık 6-22 arasında, ortalama= 8,47 ve standart sapma= 2,85, çarpıklık= 1,301 ve basıklık= 1,953 olarak hesaplanmıştır. Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu için alt boyutu için aralık 8-32 arasında, ortalama= 13,03 ve standart sapma= 5,06, çarpıklık= 1,171 ve basıklık= 1,036 olarak hesaplanmıştır. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutu için alt boyutu için aralık 26-40 arasında, ortalama= 37,68 ve standart sapma=

291, çarpıklık= -1,335 ve basıklık= 1,168 olarak hesaplanmıştır. Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu için alt boyutu için aralık 18-40 arasında, ortalama= 35,65 ve standart sapma= 4,35, çarpıklık= -1,237 ve basıklık= 1,226 olarak hesaplanmıştır. Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu için alt boyutu için aralık 29-40 arasında, ortalama= 38,34 ve standart sapma= 2,42, çarpıklık= -1,571 ve basıklık= 1,710 olarak hesaplanmıştır. TCÖ- Toplam alt boyutu için alt boyutu için aralık 111-177 arasında, ortalama= 162,04 ve standart sapma= 13,26, çarpıklık= -1,140 ve basıklık= ,662 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği için Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Maks	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	15	65	25,84	9,35	1,076	,848
Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	11	33	15,52	5,35	1,713	1,978
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	11	49	19,10	7,31	,905	,433
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	11	41	17,94	6,92	1,209	,586

Tablo 4’te Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir

Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet alt boyutu için alt boyutu için aralık 15-65 arasında, ortalama= 25,84 ve standart sapma= 9,35, çarpıklık= 1,076 ve basıklık= ,848 olarak hesaplanmıştır. Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet alt boyutu için alt boyutu için aralık 11-33 arasında, ortalama= 15,52 ve standart sapma= 5,35, çarpıklık= 1,713 ve basıklık= 1,978 olarak hesaplanmıştır. Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet alt boyutu için alt boyutu için aralık 11-49 arasında, ortalama= 19,10 ve standart sapma= 7,31, çarpıklık= ,905 ve basıklık= ,433 olarak hesaplanmıştır. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet alt boyutu için alt boyutu için aralık 11-41 arasında, ortalama= 17,94 ve standart sapma= 6,92, çarpıklık= 1,209 ve basıklık= ,586 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5: Öz-Şefkat Ölçeği için Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Maks	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık
Öz-Şefkat Ölçeği	26	113	77,93	16,52	-,208	-,516

Tablo 5’de Öz-Şefkat Ölçeği için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir

Öz-Şefkat Ölçeği için alt boyutu için aralık 26-113 arasında, ortalama= 77,93 ve standart sapma= 16,52, çarpıklık= -,208 ve basıklık= -,516 olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM 4. BULGULAR

4.1. YİYE II ÖLÇEĞİ ANKETİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde, YİYE II Ölçeği Anketi puanlarının demografik değişkenlere (cinsiyet, toplumsal cinsiyet dersi alma durumu, ilişki sayısı ve ilişki süresi) göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 6: YİYE II Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Kaygılı Bağlanma	Kadın	282	62,45	20,13	-,171	422	,864
	Erkek	142	62,80	18,47			
Kaçınan Bağlanma	Kadın	282	51,04	18,46	3,342 ^a	326,905	,001**
	Erkek	142	45,31	15,66			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 6’te YİYE II ölçeği puanlarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

YİYE II ölçeği Kaçınan Bağlanma boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(422)} = 3,342$; $p < ,01$). Kadın katılımcıların Kaçınan Bağlanma boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

YİYE II ölçeği Kaygılı Bağlanma boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$).

Tablo 7: YİYE II Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Kaygılı Bağlanma	Alan	60	59,20	17,85	-	412	,156
	Almaya	354	63,08	19,87	1,420		
	n						
Kaçınan Bağlanma	Alan	60	47,47	18,55	-,785	412	,433
	Almaya	354	49,43	17,79			
	n						

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 7’te YİYE II ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

YİYE II ölçeği Kaygılı Bağlanma ve Kaçınan Bağlanma boyutu puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 8: YİYE II Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Kaygılı Bağlanma	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	65,8	18,9	6,072	3	,000*	1>4
			7	9		420	*	
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	59,5	21,5				
			5	0				
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	56,6	16,1				
			7	0				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	57,1	19,2				
			7	6				
Kaçınan	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	52,6	17,4	8,549	3	,000*	1>3
n			0	1		420	*	

Bağlanma	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	46,3	18,2	1>4
a			3	4	
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	41,8	15,2	
			6	3	
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	43,6	17,0	
			0	2	

* $p<.05$; ** $p<.01$; ^wWelch testi

Tablo 8’de YİYE II ölçeği puanlarının ilişki süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

YİYE II Ölçeği Kaygılı Bağlanma ($F_{(3-420)}= 6,072$; $p<.01$) ve Kaçınan Bağlanma ($F_{(3-420)}= 8,549$; $p<.01$) alt boyutu puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. 3 ay- 1 yıl arasında ilişkiye sahip olan katılımcıların Kaygılı Bağlanma boyutu puanlarının 3 yıl ve üzeri süreyle ilişkisi bulunan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. 3 Ay- 1 yıl arasında ilişkiye sahip olan katılımcıların Kaçınan Bağlanma boyutu puanlarının 2-3 yıl ile 3 yıl ve üzeri süreyle ilişkisi bulunan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 9: YİYE II Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Kaygılı Bağlanma	1-3 ⁽¹⁾	237	62,9	20,1	1,349	2	,258	-
			2	0		420		
	3-5 ⁽²⁾	86	62,2	19,7				
			3	9				
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	59,6	18,1				
			4	2				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	68,1	17,3				
			8	6				
	1-3 ⁽¹⁾	237	50,4	17,4	3,153	2	,025*	Fark
			1	5		420		Yok
Kaçınan Bağlanma	3-5 ⁽²⁾	86	47,9	16,8				
			8	5				

5 ve Üstü ⁽³⁾	73	44,3	18,6
		0	1
Diğer ⁽⁴⁾	28	54,2	18,7
		5	7

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 9’da YİYE II Ölçeği puanlarının ilişki sayısına göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

YİYE II Ölçeği Kaçınan Bağlanma boyutu puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2-420)} = 3,153$; $p < .05$). Test sonuçlarının anlamlı olduğu görülmesine karşın ikili karşılaştırmalar testi sonuçlarının anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

YİYE II Ölçeği Kaygılı Bağlanma boyutu puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

4.2. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanlarının demografik değişkenlere (cinsiyet, toplumsal cinsiyet dersi alma durumu, ilişki sayısı ve ilişki süresi) göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 10: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Erkek Cinsiyet Rolü	Kadın	28	8,07	2,69	-4,157	422	,000**
		2					
	Erkek	14	9,27	3,00			
		2					
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Kadın	28	11,23	3,90	-10,878 ^a	222,815	,000**
		2					

	Erkek	14	16,61	5,21			
		2					
	Kadın	28	38,48	2,29	7,642 ^a	209,447	,000**
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		2					
	Erkek	14	36,10	3,34			
		2					
	Kadın	28	37,01	3,34	8,920 ^a	210,037	,000**
Kadın Cinsiyet Rolü		2					
	Erkek	14	32,96	4,86			
		2					
	Kadın	28	39,11	1,71	8,796 ^a	192,670	,000**
Evlilikte Cinsiyet Rolü		2					
	Erkek	14	36,81	2,87			
		2					
	Kadın	28	166,9	9,94	11,182 ^a	217,182	,000**
TCRTÖ-Toplam		2	0				
	Erkek	14	152,3	13,77			
		2	9				

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 10’da Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanlarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Erkek Cinsiyet Rolü ($t_{(422)} = -4,157$; $p < .01$), Geleneksel Cinsiyet Rolü ($t_{(22,815)} = -10,878$; $p < .01$), Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ($t_{(209,447)} = 7,642$; $p < .01$), Kadın Cinsiyet Rolü ($t_{(210,037)} = 9,920$; $p < .01$), Evlilikte Cinsiyet Rolü ($t_{(192,670)} = 8,796$; $p < .01$) alt boyutları ile TCRTÖ-Toplam ($t_{(217,182)} = 11,182$; $p < .01$) puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Kadın katılımcıların Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile TCRTÖ-Toplam puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Erkek katılımcıların Erkek Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 11: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Erkek Cinsiyet Rolü	Alan	60	8,17	3,07	-,835	412	,404
	Almayan	354	8,50	2,82			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Alan	60	11,47	4,37	-	412	,011*
	Almayan	354	13,27	5,13			
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Alan	60	38,18	2,51	1,466	412	,143
	Almayan	354	37,58	2,99			
Kadın Cinsiyet Rolü	Alan	60	36,55	3,86	1,849 ^a	87,240	,068
	Almayan	354	35,53	4,41			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Alan	60	38,67	2,21	1,099	412	,272
	Almayan	354	38,29	2,47			
TCRTÖ-Toplam	Alan	60	165,47	11,38	2,401 ^a	89,904	,018*
	Almayan	354	161,54	13,55			

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 11’de Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Geleneksel Cinsiyet Rolü ($t_{(412)} = -2,567$; $p < .05$) ve TCRTÖ-Toplam ($t_{(89,904)} = 2,401$; $p < .05$) puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet dersi almayan katılımcıların Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının alan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet dersi alan katılımcıların TCRTÖ-Toplam puanlarının dersi almayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 12: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Erkek Cinsiyet Rolü	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	8,60	2,80	,995	3	,395	-
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	7,95	2,59		420		
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	8,69	3,50				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	8,39	2,90				
Geleneksel Cinsiyet Rolü	3 Ay – 1 Yıl	247	13,38	5,19	,958	3	,412	-
	1-2 Yıl	66	12,61	4,82		420		
	2-3 Yıl	36	12,78	5,04				
	3 Yıl ve Üstü	75	12,40	4,83				
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	37,49	3,10	1,037	3	,376	-
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	38,17	2,47		420		
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	37,83	2,86				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	37,81	2,63				
Kadın Cinsiyet Rolü	3 Ay – 1 Yıl	247	35,34	4,56	1,517	3	,209	-
	1-2 Yıl	66	35,83	4,46		420		
	2-3 Yıl	36	36,86	3,54				
	3 Yıl ve Üstü	75	35,95	3,82				
Evlilikte Cinsiyet Rolü	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	38,19	2,52	1,177	3	,318	-
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	38,80	2,14		420		
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	38,53	2,31				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	38,32	2,37				
TCRTÖ-Toplam	3 Ay – 1 Yıl	247	161,0	13,7	1,193	3	,312	-
			2	3		420		
	1-2 Yıl	66	163,7	12,3				
			4	2				
	2-3 Yıl	36	163,5	13,3				
			3	1				
	3 Yıl ve Üstü	75	163,2	12,3				
			0	7				

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 12’de Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanlarının ilişki süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>,05$).

Tablo 13: Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Erkek Cinsiyet Rolü	1-3 ⁽¹⁾	237	8,42	3,01	1,437	3	,231	-
	3-5 ⁽²⁾	86	8,24	2,55		420		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	8,52	2,65				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	9,50	2,77				
Geleneksel Cinsiyet Rolü	1-3 ⁽¹⁾	237	12,58	4,72	4,254	3	,007*	1>4
	3-5 ⁽²⁾	86	12,50	4,68	w	95,312	*	
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	13,62	5,11				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	17,00	6,93				
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	1-3 ⁽¹⁾	237	37,86	2,75	2,658	3	,053	-
	3-5 ⁽²⁾	86	38,05	2,68	w	95,399		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	37,36	2,96				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	35,96	4,07				
Kadın Cinsiyet Rolü	1-3 ⁽¹⁾	237	35,68	4,29	3,551	3	,018*	2>4
	3-5 ⁽²⁾	86	36,36	3,84	w	97,546		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	35,81	4,43				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	32,86	5,28				
Evlilikte Cinsiyet Rolü	1-3 ⁽¹⁾	237	38,42	2,28	1,658	3	,181	-
	3-5 ⁽²⁾	86	38,63	2,40	w	95,412		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	38,16	2,47				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	37,25	3,19				
TCRTÖ	1-3 ⁽¹⁾	237	162,7	13,0	6,088	3	,000*	1>4
-Toplam			8	0		420	*	2>4

3-5 ⁽²⁾	86	163,8	11,8
		4	5
5 ve Üstü ⁽³⁾	73	161,2	12,9
		5	8
Diğer ⁽⁴⁾	28	152,3	16,4
		2	9

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 13’de Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puanlarının ilişki sayısına göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Geleneksel Cinsiyet Rolü ($F_{(3-95,312)} = 4,254$; $p < .01$), Kadın Cinsiyet Rolü ($F_{(3-97,546)} = 3,551$; $p < .04$) alt boyutu ve TCRTÖ-Toplam ($F_{(3-420)} = 6,088$; $p < .05$) puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Bugüne kadar 1-3 arası ilişki deneyimi olan katılımcıların Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının diğer yanıtı veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. İlişki sayısı 3-5 arası olan katılımcıların Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının diğer yanıtı veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. İlişkisi sayısı 1-3 ve 3-5 olan katılımcıların TCRTÖ-Toplam puanlarının diğer yanıtı veren katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

4.3. FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının demografik değişkenlere (cinsiyet, toplumsal cinsiyet dersi alma durumu, ilişki sayısı ve ilişki süresi) göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 14: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Kadın	282	23,91	9,08	-6,253	422	,000**
	Erkek	142	29,67	8,70			
Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Kadın	424	25,84	9,35	-2,625	422	,009**
	Erkek	282	15,04	5,15			
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Kadın	142	16,47	5,65	-3,387	422	,001**
	Erkek	424	15,52	5,35			
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Kadın	282	18,26	7,12	-1,439	422	,151
	Erkek	142	20,77	7,41			

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 14'te Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($t_{(422)} = -6,253$; $p < .01$), Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($t_{(422)} = -2,625$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($t_{(422)} = -3,387$; $p < .01$) ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($t_{(422)} = -1,439$; $p < .01$) boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Kadın katılımcıların Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ve Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Erkek katılımcıların Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 15: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Alan	60	24,75	10,05	-,954	412	,341
	Almaya n	354	26,00	9,24			
Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Alan	60	15,63	5,90	,083	412	,934
	Almaya n	354	15,57	5,32			
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Alan	60	19,03	7,82	-,031	412	,975
	Almaya n	354	19,06	7,19			
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Alan	60	18,07	7,11	,112	412	,911
	Almaya n	354	17,96	6,93			

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 15’de Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 16: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	3 Ay – 1 Yıl (1)	247	26,6 5	9,89	4,901 ^w	3 123,80	,003* *	1>2
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	24,0 2	8,14		0		
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	22,3 9	6,35				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	26,4 1	9,25				
Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	3 Ay – 1 Yıl (1)	247	15,9 3	5,61	7,334 ^w	3 139,28	,000* *	1>3
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	14,9 1	4,76		7		4>3
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	13,5 0	2,36				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	15,6 7	5,80				
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	3 Ay – 1 Yıl (1)	247	19,4 1	7,24	,721	3 420	,540	-
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	18,7 3	7,43				
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	17,5 8	7,07				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	19,1 5	7,55				
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	3 Ay – 1 Yıl (1)	247	18,3 6	6,99	4,484 ^w	3 122,03	,005* *	1>3
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	17,0 8	6,94		9		4>3

2-3 Yıl ⁽³⁾	36	15,3	4,45
		6	
3 Yıl ve	75	18,5	7,43
Üstü ⁽⁴⁾		3	

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 16’da Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının ilişki süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($F_{(3-123,800)} = 4,901$; $p < .01$), Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($F_{(3-139,287)} = 7,334$; $p < .01$) ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($F_{(4,484)} = 3-122,039$; $p < .01$) boyutu puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. 3 ay – 1 yıl süreli ilişkiye sahip olan katılımcıların Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının 1-2 yıl süreli ilişkiye sahip olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. 3 ay- 1yıl ile 3 yıl ve üstü süreli ilişkiye sahip olan katılımcıların katılımcıların Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanlarının 2-3 yıl süreli ilişkiye sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 17: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının İlişki Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	1-3 ⁽¹⁾	237	25,39	9,18	3,058	3	,028*	Fark
	3-5 ⁽²⁾	86	24,35	9,07		420		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	27,99	9,68				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	28,61	9,74				
Erkeğin Uyguladığı	1-3 ⁽¹⁾	237	15,42	5,34	,543	3	,653	-
	3-5 ⁽²⁾	86	15,67	5,44		420		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	15,21	5,10				

Fiziksel Şiddet	Diğer ⁽⁴⁾	28	16,64	6,00				
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	1-3 ⁽¹⁾	237	18,78	6,90	1,291	3	,277	-
	3-5 ⁽²⁾	86	18,64	7,21		420		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	19,93	8,39				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	21,11	7,83				
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	1-3 ⁽¹⁾	237	17,81	6,89	2,649	3	,053	-
	3-5 ⁽²⁾	86	18,95	7,61	^w	99,702		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	16,45	5,74				
	Diğer ⁽⁴⁾	28	19,79	7,33				

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 17’de Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının ilişki sayısına göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($F_{(3-420)} = 3,058$; $p < .01$) boyutu puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Test sonuçlarının anlamlı olduğu görülmesine karşın ikili karşılaştırmalar testi sonuçlarının anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ve Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının ilişki sayısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

4.4 .ÖZ-ŞEFKAT ÖLÇEĞİ PUANLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde, Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının demografik değişkenlere (cinsiyet, toplumsal cinsiyet dersi alma durumu, ilişki sayısı ve ilişki süresi) göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 18: Öz-Anlayış Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Öz-Şefkat Ölçeği	Kadın	282	75,57	16,38	-	422	,000**
	Erkek	142	82,61	15,83	4,222		

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 18’de Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Öz-Şefkat Ölçeği ($t_{(422)} = -4,222$; $p < .05$) puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Erkek katılımcıların Öz-Anlayış Ölçeği kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 19: Öz-Anlayış Ölçeği Puanlarının Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Öz-Şefkat Ölçeği	Alan	60	59,20	17,85	-,312	412	,755
	Almaya	354	63,08	19,87			

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 19’da Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının toplumsal cinsiyet dersi alma durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 20: Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Öz-Şefkat Ölçeği	1-3 ⁽¹⁾	237	77,49	15,30	,254	3	,858	-
	3-5 ⁽²⁾	86	78,76	18,15		97,03		
	5 ve Üstü ⁽³⁾	73	77,64	18,54		6		
	Diğer ⁽⁴⁾	28	79,86	16,35				

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 20’te Öz-Şefkat ölçeği puanlarının ilişki süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

Tablo 21: Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının İlişki Süresine Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Fark
Öz-Şefkat Ölçeği	3 Ay – 1 Yıl ⁽¹⁾	247	77,5	16,2	,260	3	,854	-
			1	9		420		
	1-2 Yıl ⁽²⁾	66	78,1	16,6				
			8	1				
	2-3 Yıl ⁽³⁾	36	77,5	14,7				
			0	5				
	3 Yıl ve Üstü ⁽⁴⁾	75	79,2	18,1				
			9	7				

* $p < .05$; ** $p < .01$; ^wWelch testi

Tablo 21’de Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının ilişki süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının ilişki süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$).

4.5. YİYE II, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ VE ÖZ-ANLAYIŞ ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde, YİYE II, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 22: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	r/p	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Kaygılı Bağlanma ⁽¹⁾	r	1												
	p													
Kaçıngan Bağlanma ⁽²⁾	r	,394**	1											
	p	,000												
Erkek Cinsiyet Rolü ⁽³⁾	r	,160**	,174**	1										
	p	,001	,000											
Geleneksel Cinsiyet Rolü ⁽⁴⁾	r	,186**	,101*	,639**	1									
	p	,000	,039	,000										
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ⁽⁵⁾	r	-,096*	-,165**	-,512**	-,591**	1								
	p	,048	,001	,000	,000									
Kadın Cinsiyet Rolü ⁽⁶⁾	r	-,155**	-,155**	-,515**	-,721**	,574**	1							
	p	,001	,001	,000	,000	,000								
Evlilikte Cinsiyet Rolü ⁽⁷⁾	r	-,130**	-,103*	-,601**	-,680**	,608**	,687**	1						
	p	,007	,033	,000	,000	,000	,000							
TCRTÖ-Toplam ⁽⁸⁾	r	-,171**	-,143**	-,695**	-,910**	,770**	,875**	,836**	1					
	p	,000	,003	,000	,000	,000	,000	,000						
Erkeğin Uyg. Psikolojik Şiddet ⁽⁹⁾	r	,218**	,121*	,502**	,585**	-,448**	-,482**	-,541**	-,600**	1				
	p	,000	,013	,000	,000	,000	,000	,000	,000					
Erkeğin Uyg. Fiziksel Şiddet ⁽¹⁰⁾	r	,159**	,162**	,377**	,332**	-,321**	-,257**	-,348**	-,369**	,623**	1			
	p	,001	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000				
Kadının Uyg. Psikolojik Şiddet ⁽¹¹⁾	r	,156**	,125**	,421**	,440**	-,332**	-,347**	-,408**	-,443**	,678**	,564**	1		
	p	,001	,010	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000			
Kadının Uyg. Fiziksel Şiddet ⁽¹²⁾	r	,173**	,199**	,306**	,277**	-,251**	-,290**	-,253**	-,310**	,482**	,582**	,609**	1	

Öz-Şefkat Ölçeği⁽¹³⁾	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
	r	-,492**	-,250**	-,108*	-,019	,014	,032	,027	,022	-,174**	-,146**	-,216**	-,179**	1
	p	,000	,000	,025	,701	,775	,509	,584	,656	,000	,003	,000	,000	

Not 1. 1. Kaygılı Bağlanma; 2. Kaçınan Bağlanma; 3. Erkek Cinsiyet Rolü; 4. Geleneksel Cinsiyet Rolü; 5. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü; 6. Kadın Cinsiyet Rolü; 7. Evlilikte Cinsiyet Rolü; 8. TCRTÖ-Toplam; 9. Erkeğin Uyg. Psikolojik Şiddet; 10. Erkeğin Uyg. Fiziksel Şiddet; 11. Kadının Uyg. Psikolojik Şiddet; 12. Kadının Uyg. Fiziksel Şiddet.; 13. Öz-Anlayış Ölçeği.

Not 2. **p < .01, *p < .05

Tablo 22’de YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

YİYE II Ölçeği Kaygılı Bağlanma alt boyutu puanları ile Erkek Cinsiyet Rolü ($r = ,160$; $p < ,01$), Geleneksel Cinsiyet Rolü ($r = ,186$; $p < ,01$) , Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ($r = -,096$; $p < ,05$) , Kadın Cinsiyet Rolü ($r = -,155$; $p < ,01$) Evlilikte Cinsiyet Rolü ($r = -,130$; $p < ,01$) TCRTÖ-Toplam ($r = -,171$; $p < ,01$), Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,218$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,159$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,156$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,173$; $p < ,01$) Öz-Şefkat Ölçeği ($r = -,492$; $p < ,01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

YİYE II Ölçeği Kaçınan Bağlanma alt boyutu puanları ile Erkek Cinsiyet Rolü ($r = ,174$; $p < ,01$), Geleneksel Cinsiyet Rolü ($r = ,101$; $p < ,05$) , Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ($r = -,165$; $p < ,01$) , Kadın Cinsiyet Rolü ($r = -,155$; $p < ,01$) Evlilikte Cinsiyet Rolü ($r = -,103$; $p < ,05$) TCRTÖ-Toplam ($r = -,143$; $p < ,01$), Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,121$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,162$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,125$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,199$; $p < ,01$) Öz-Şefkat Ölçeği ($r = -,250$; $p < ,01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,502$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,377$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,421$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,306$; $p < ,01$) Öz-Şefkat Ölçeği ($r = -,108$; $p < ,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,585$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,332$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = ,440$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = ,277$; $p < ,01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -,448$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -,321$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -,332$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -,251$; $p < ,01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -,482$; $p < ,01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -,257$; $p < ,01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -,347$; $p < ,01$),

Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.290$; $p < .01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.541$; $p < .01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.348$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.408$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.253$; $p < .01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

TCRTÖ-Toplam puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.600$; $p < .01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.369$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.443$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.310$; $p < .01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Öz-Şefkat Ölçeği puanları ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.174$; $p < .01$) Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.146$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet ($r = -.216$; $p < .01$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet ($r = -.179$; $p < .01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.6. YİYE II ÖLÇEĞİ, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ VE ÖZ-ŞEFKAT ÖLÇEĞİ PUANLARININ FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ PUANLARI ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde, YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 23: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	Beta	t	p
Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Sabit	53,310	9,230		5,775	,000
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	,642	,103	,347	6,257	,000**
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	-,859	,206	-,223	-4,171	,000**
	Öz-Şefkat	-,084	,021	-,148	-3,919	,000**
	Erkek Cinsiyet Rolü	,427	,168	,130	2,537	,012**
R= ,644 R ² = ,414 Sd: 4/ 419 F: 74,144 p=,000**						

**p < .01, *p < .05

Tablo 23'te YİYE II, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi kurgulanmıştır.

YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla 'Stepwise' yöntemli kullanılmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 419)} = 74,144$, $p < ,01$). Model, Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puan varyansının %41,4'ünü açıklamaktadır. Geleneksel Cinsiyet Rolü ($\beta = ,347$, $t = 6,257$, $p < ,01$), Evlilikte Cinsiyet Rolü ($\beta = -,223$, $t = -4,171$, $p < ,01$), Öz-Anlayış Toplam ($\beta = -,148$, $t = 3,919$, $p < ,01$) ve Erkek Cinsiyet Rolü ($\beta = ,130$, $t = 2,537$, $p < ,05$) alt boyutu puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Diğer alt boyut puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarını yordamadığı belirlenmiştir.

Tablo 24: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	Beta	t	p
Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Sabit	35,419	5,783		6,125	,000
	Erkek Cinsiyet Rolü	,408	,107	,217	3,802	,000**
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	-,309	,136	-,140	-2,283	,023*
	Öz-Şefkat	-,038	,014	-,117	-2,628	,009**
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	-,227	,105	-,123	-2,160	,031*
R= ,433 R ² = ,179 Sd: 4/ 419 F: 24,107 p=,000**						

**p < .01, *p < .05

Tablo 24’te YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği puanlarının Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi kurgulanmıştır.

YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği puanlarının Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla ‘Stepwise’ yöntemli kullanılmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 419)} = 24,107$, $p < ,01$). Model, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puan varyansının %17,9’unu açıklamaktadır. Erkek Cinsiyet Rolü ($\beta = ,217$, $t = 3,802$, $p < ,01$), Evlilikte Cinsiyet Rolü ($\beta = -,140$, $t = -2,283$, $p < ,05$), Öz-Anlayış Toplam ($\beta = -,117$, $t = -2,628$, $p < ,01$) ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ($\beta = -,213$, $t = 2,160$, $p < ,05$) alt boyutu puanlarının Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Diğer alt boyut puanlarının Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarını yordamadığı belirlenmiştir.

Tablo 25: YİYE II, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	Beta	t	p
Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	Sabit	34,660	8,044		4,309	,000
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	,336	,089	,233	3,761	,000**
	Öz-Şefkat	-,084	,019	-,190	-4,520	,000**
	Erkek Cinsiyet Rolü	,419	,147	,164	2,859	,004**
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	-,442	,180	-,146	-2,462	,014*
R= ,522 R ² = ,265 Sd: 4/ 419 F: 39,161 p=,000**						

**p < .01, *p < .05

Tablo 25'te YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi kurgulanmıştır.

YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla 'Stepwise' yöntemli kullanılmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 419)} = 39,161$, $p < ,01$). Model, Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puan varyansının %26,5'ini açıklamaktadır. Geleneksel Cinsiyet Rolü ($\beta = ,233$, $t = -4,520$, $p < ,01$), Öz Şefkat Toplam ($\beta = -,190$, $t = 4,520$, $p < ,01$), Erkek Cinsiyet Rolü ($\beta = ,164$, $t = 2,859$, $p < ,01$) ve Evlilikte Cinsiyet Rolü ($\beta = -,146$, $t = -2,462$, $p < ,05$) alt boyutu puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Diğer alt boyut puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet puanlarını yordamadığı belirlenmiştir.

Tablo 26: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Boyutu Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	Beta	t	p
Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	Sabit	26,118	4,279		6,104	,000
	Erkek Cinsiyet Rolü	,446	,129	,184	3,463	,000**
	Kadın Cinsiyet Rolü	-,278	,084	-,175	-3,315	,001**
	Öz-Şefkat	-,053	,020	-,126	-2,706	,007**
	Kaçınan Bağlanma	,042	,018	,108	2,295	,022*
R= ,389 R ² = ,143 Sd: 4/ 419 F: 18,647 p=,000**						

**p < .01, *p < .05

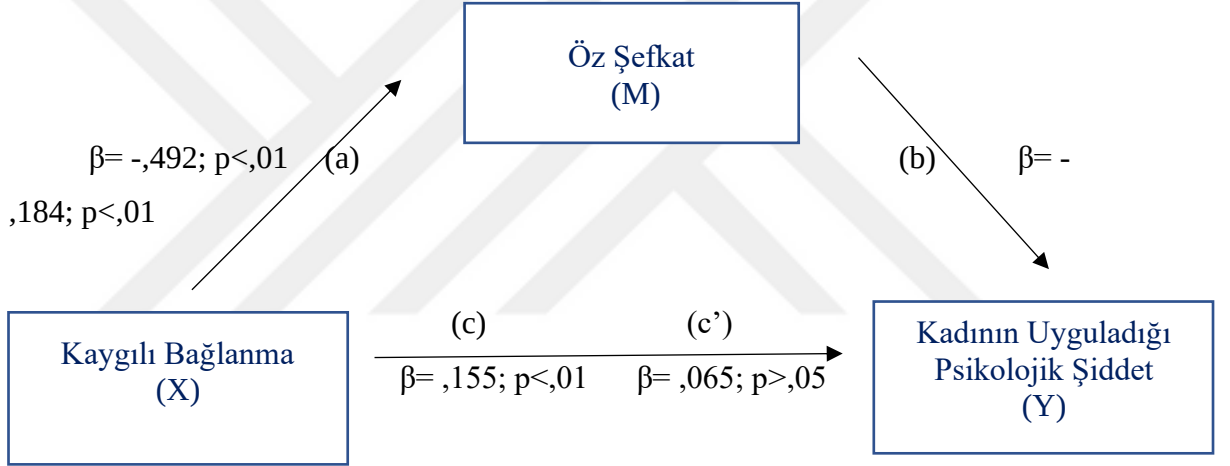
Tablo 26’da YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi kurgulanmıştır.

YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği puanlarının Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanları üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek amacıyla ‘Stepwise’ yöntemli kullanılmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(4, 419)} = 18,647$, $p < ,01$). Model, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puan varyansının %14,3’ünü açıklamaktadır. Erkek Cinsiyet Rolü ($\beta = ,184$, $t = 3,463$, $p < ,01$), Kadın Cinsiyet Rolü ($\beta = -,175$, $t = -3,315$, $p < ,01$), Öz-Anlayış Toplam ($\beta = -,126$, $t = -2,706$, $p < ,01$) ve Kaçınan Bağlanma ($\beta = ,108$, $t = 2,295$, $p < ,05$) alt boyutu puanlarının Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Diğer alt boyut puanlarının Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet puanlarını yordamadığı belirlenmiştir.

4.7. YETİŞKİN BAĞLANMA STİLLERİNİN VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

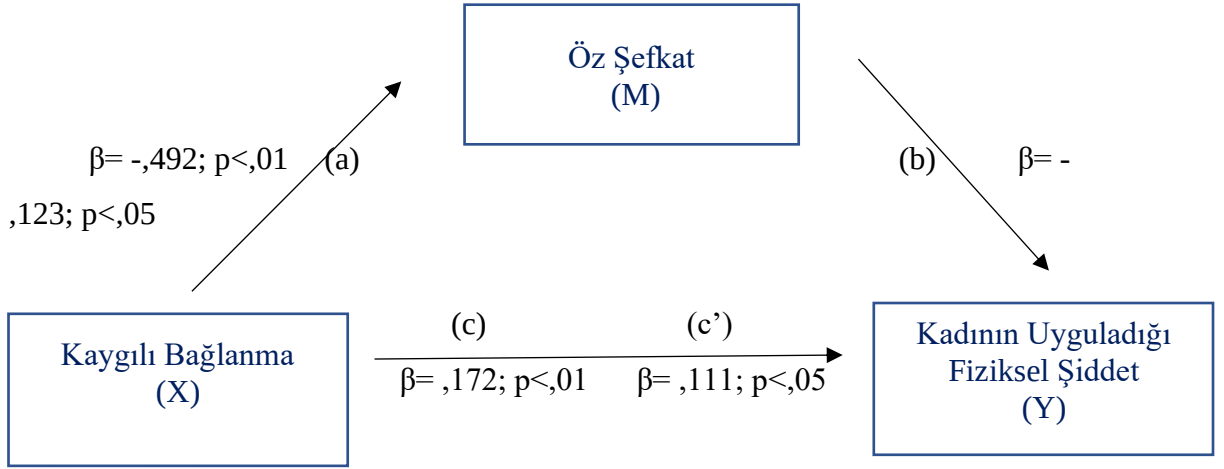
Araştırmanın bu bölümünde, yetişkin bağlanma stillerinin ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz şefkatın aracı rolü incelenecektir. Aracı model analizlerinde, bağımsız (etkileyen) değişkenin bağımlı (etkilenen) değişken üzerindeki yordayıcı etkisi üzerinde aracı bir değişkenin herhangi bir rolü olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 1: Kaygılı Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatın Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

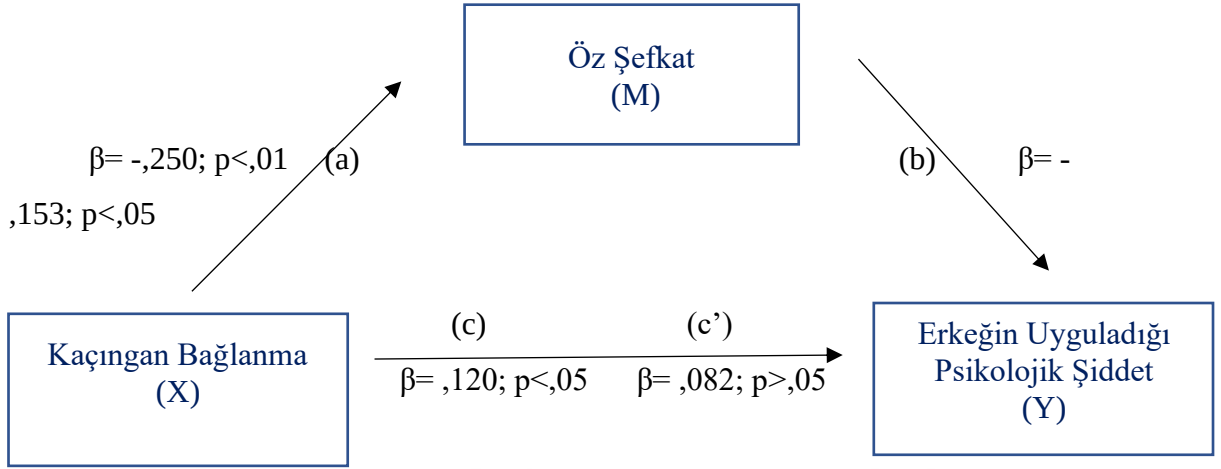
Kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatın aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaygılı bağlanmanın ($\beta = -.492; p < .01$) öz şefkat istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (a). Kaygılı bağlanmanın ($\beta = .155; p < .01$) kadının uyguladığı psikolojik şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Öz şefkat değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında, kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet ($\beta = -.065; p > .05$) üzerindeki yordayıcı etkisini kaybettiği ve öz şefkat ($\beta = -.184; p < .01$) uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığı belirlenmiştir (c'). Bu bulgular, kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatın tam aracı rolünün olduğunu göstermektedir.

Şekil 2: Kaygılı Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

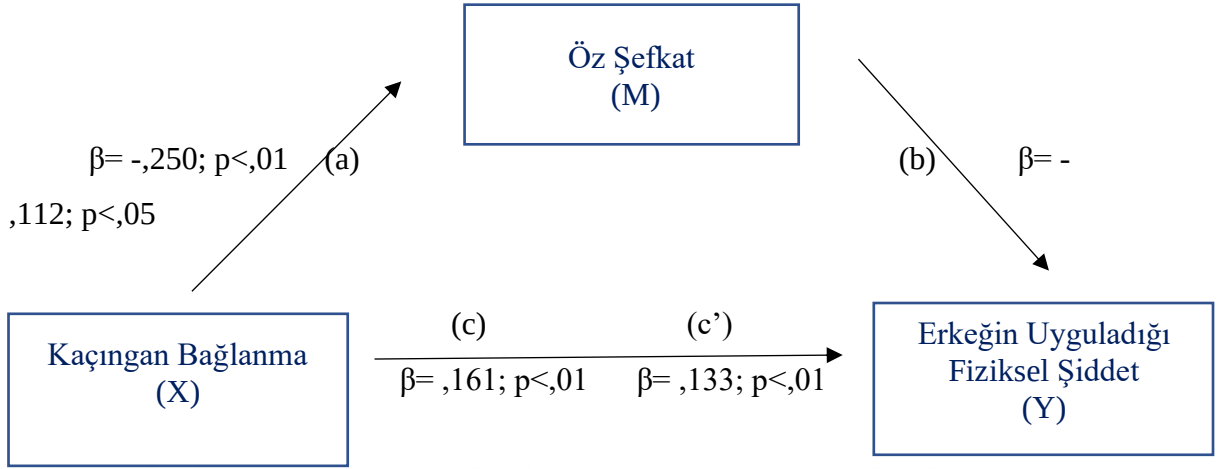
Kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaygılı bağlanmanın ($\beta = -,492; p < .01$) öz şefkati istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (a). Kaygılı bağlanmanın ($\beta = ,172; p < ,01$) kadının uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Kaygılı bağlanmanın ($\beta = ,111; p < .05$) ve öz şefkatin ($\beta = -,123; p < .05$) kadının uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (c'). Beta katsayıları değerlendirildiğinde, öz şefkat değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında kaygılı bağlanmanın ($\beta = ,172; \beta = ,111$) kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki yordayıcı etkisinin düştüğü görülmüştür. Güven aralığı değerleri incelendiğinde, alt ve üst sınır değer işaretlerinin aynı yönde olduğu görülmüştür (LLCI= ,0055, ULCI= ,1201). Ayrıca, aracı etkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla uygulanan sobel testi sonuçlarının da anlamlı olduğu görülmüştür ($z = 2,10, p < ,05$). Bu bulgular, kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin kısmi bir aracı rolü olduğunu göstermektedir.

Şekil 3: Kaçınan Bağlanmanın Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

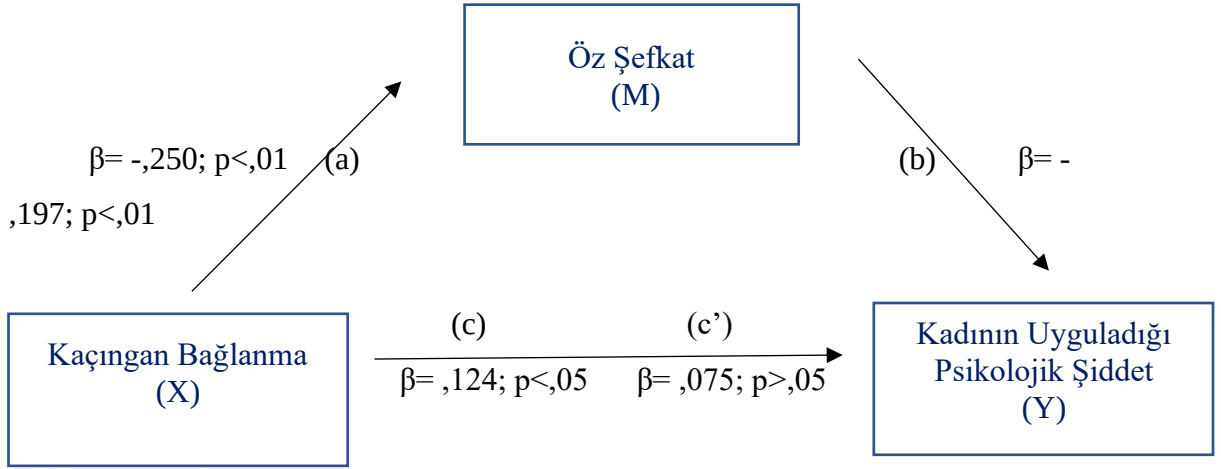
Kaçınan bağlanmanın erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaçınan bağlanmanın ($\beta = -.250; p < .01$) öz şefkati istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (a). Kaçınan bağlanmanın ($\beta = .120; p < .05$) erkeğin uyguladığı psikolojik şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Öz şefkat değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında, kaçınan bağlanmanın erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet ($\beta = -.082; p > .05$) üzerindeki yordayıcı etkisini kaybettiği ve öz şefkatin ($\beta = -.153; p < .01$) uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığı belirlenmiştir (c'). Bu bulgular, kaçınan bağlanmanın erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin tam aracı rolünün olduğunu göstermektedir.

Şekil 4: Kaçınan Bağlanmanın Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

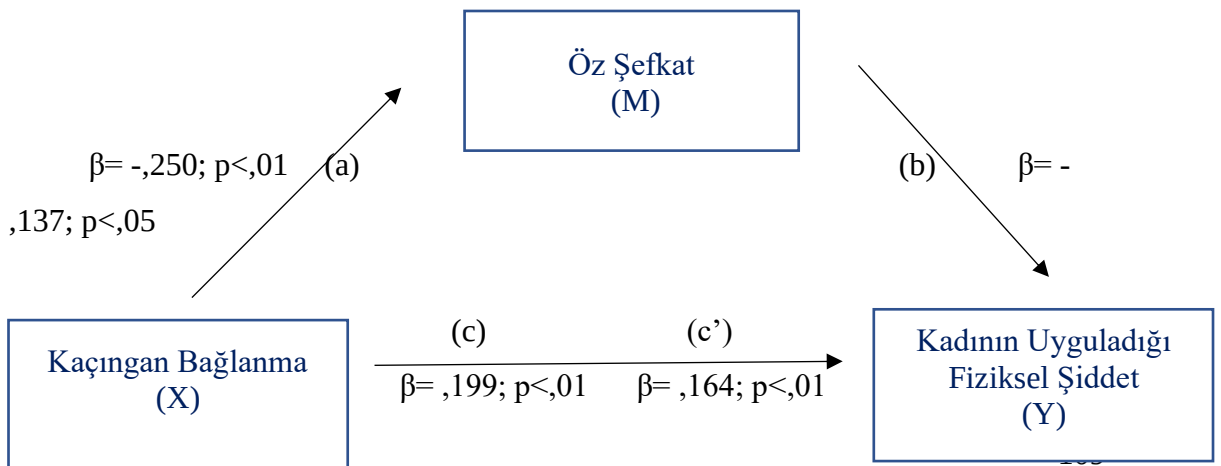
Kaçınan bağlanmanın erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaçınan bağlanmanın ($\beta = -.250; p < .01$) öz şefkati istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir(a). Kaçınan bağlanmanın ($\beta = .161; p < .01$) erkeğin uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Kaçınan bağlanmanın ($\beta = -.250; p < .01$) ve öz şefkatin ($\beta = -.112; p < .05$) erkeğin uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (c'). Beta katsayıları değerlendirildiğinde, öz şefkat değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında kaçınan bağlanmanın ($\beta = .161; \beta = .133$) erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki yordayıcı etkisinin düştüğü görülmüştür. Güven aralığı değerleri incelendiğinde, alt ve üst sınır değer işaretlerinin aynı yönde olduğu görülmüştür (LLCI= ,0042, ULCI= ,0570). Ayrıca, aracı etkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla uygulanan Sobel testi sonuçlarının da anlamlı olduğu görülmüştür ($z = 2,08, p < .05$). Bu bulgular, kaçınan bağlanmanın erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin kısmi bir aracı rolü olduğunu göstermektedir.

Şekil 5: Kaçınan Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

Kaçınan bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaçınan bağlanmanın ($\beta = -.250; p < .01$) öz şefkati istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (a). Kaçınan bağlanmanın ($\beta = .124; p < .05$) kadının uyguladığı psikolojik şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Öz şefkat değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında, kaçınan bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet ($\beta = -.075; p > .05$) üzerindeki yordayıcı etkisini kaybettiği ve öz şefkatin ($\beta = -.197; p < .01$) uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığı belirlenmiştir (c'). Bu bulgular, kaçınan bağlanmanın kadının uyguladığı psikolojik şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin tam aracı rolünün olduğunu göstermektedir.

Şekil 6: Kaçınan Bağlanmanın Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Üzerindeki Etkisinde Öz Şefkatin Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

Kaçınan bağlanmanın kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolünün incelenmesine yönelik adımlar sırayla gerçekleştirildiğinde, kaçınan bağlanmanın ($\beta=-,250$; $p<.01$) öz şefkati istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir(a). Kaçınan bağlanmanın ($\beta=,199$; $p<.01$) kadının uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (c). Kaygılı bağlanmanın ($\beta=,164$; $p<.01$) ve öz şefkatin ($\beta=-,137$; $p<.05$) kadının uyguladığı fiziksel şiddeti istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (c'). Beta katsayıları değerlendirildiğinde, öz anlayış değişkeni modele aracı değişken olarak atandığında kaygılı bağlanmanın ($\beta=,199$; $\beta=,164$) kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki yordayıcı etkisinin düştüğü görülmüştür. Güven aralığı değerleri incelendiğinde, alt ve üst sınır değer işaretlerinin aynı yönde olduğu görülmüştür (LLCI= ,0094, ULCI= ,0654). Ayrıca, aracı etkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla uygulanan Sobel testi sonuçlarının da anlamlı olduğu görülmüştür ($z= 2,38$, $p<.05$). Bu bulgular, kaygılı bağlanmanın kadının uyguladığı fiziksel şiddet üzerindeki etkisinde öz şefkatin kısmi bir aracı rolü olduğunu göstermektedir.

Tablo 27: YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği için Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alfa
FŞYTÖ- Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet	,863
FŞYTÖ- Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet	,830
FŞYTÖ- Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddet	,858
FŞYTÖ- Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet	,860
TCRTÖ- Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	,696
TCRTÖ- Kadın Cinsiyet Rolü	,746
TCRTÖ- Evlilikte Cinsiyet Rolü	,703
TCRTÖ- Geleneksel Cinsiyet Rolü	,826
TCRTÖ- Erkek Cinsiyet Rolü	,246
TCRTÖ- Toplam Cinsiyet Rolü	,910
İÖA- Kaçınan Bağlanma	,891
İÖA- Kaygılı Bağlanma	,895
Öz-Anlayış Ölçeği	,926

Tablo 27 ‘de, YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelık Tutum Ölçeği ve Öz-Şekkat Ölçeği için Cronbach’s Alfa güvenirlık analizi sonuçları verilmiştir.

BÖLÜM 5: SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ile bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet tutumu arasındaki ilişkide öz şefkatin aracı rolünün olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma analizinden elde edilen bulguların istatistiksel sonuçları, bu bölümde daha önceki yapılan araştırmaların ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Yorumlara geçmeden önce ölçeklerimizin alt ölçekleri ile ilgili bilgi vermek sonuç kısmının daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır. Araştırmamızda Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği kullanılmıştır.

Yakın ilişkilerde yaşantılar envanterinin; kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma alt boyutları bulunmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeğinin; Erkek Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Toplumsal Cinsiyet Roller Toplam alt boyutları bulunmaktadır.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinin; Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet, Kadının Uyguladığı Psikoloji Şiddet ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet olmak üzere 4 alt boyutu bulunmaktadır.

Öz-Şefkat ölçeğinin herhangi bir alt boyutu bulunmamaktadır.

Araştırmanın genel hatlarıyla çıkan sonuçlarını özet kısmında bildirdiğimiz gibi ele alacak olursak; yapılan değerlendirmelerin sonucunda flört şiddetine yönelik tutum ile kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kaygılı ve kaçınan bağlanan bireyler flörtte şiddeti olumlamaktadır. Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri ile TCRTÖ-Toplam puan (TCRTÖ-Toplam puan ne kadar yüksekse o kadar eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğunu göstermektedir) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunuyorken; TCRTÖ alt boyutları olan erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı, eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin romantik ilişkilerinde şiddet tutumuna karşı oldukları

söylenbilir. Ayrıca yapılan regresyon analizi sonucunda TCRTÖ alt boyutu olan erkek cinsiyet rolü flört şiddetine yönelik tutumu pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Regresyon analizinde öz şefkat puanları flört şiddetine yönelik tutumu negatif yönde yordamaktadır. Buradan hareketle bireylerin öz şefkat puanları arttıkça şiddete yönelik olumsuz bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılabılır.

Yapılan aracılık testi sonuçlarına göre; bağlanma stilleri ile flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolü karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı psikolojik şiddet ve kaçınan bağlanma ile hem kadının hem erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet üzerinde öz şefkatin tam aracı rolü bulunmaktadır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı fiziksel şiddet ile kaçınan bağlanma ile hem kadının hem de erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerinde öz şefkatin kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin öz şefkat düzeyleri arttıkça özellikle psikolojik şiddete yönelme ihtimali de azalmakta olduğu sonucuna genel olarak varılabilir. Genel sonuçları değerlendirdikten sonra bulgularımızın sonuçları ayrıntılı olarak tartışılacaktır.

5.1. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ II, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ, FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ VE ÖZ-ŞEFKAT ÖLÇEĞİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Araştırmanın bu bölümünde ölçek puanlarının demografik değişkenlere (cinsiyet, toplumsal cinsiyet dersi alma durumu, ilişki sayısı ve ilişki süresi) göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları sırasıyla tartışılacaktır.

5.1.1. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi

Cinsiyet değişkenine göre kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerini incelediğimizde, kadın katılımcıların kaçınan bağlanma düzeyinin erkek

katılımcılardan daha yüksek olduğunu ancak kaygılı bağlanma stilinin cinsiyet puanına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde yetişkin bireylerin bağlanma stillerinin cinsiyet üzerinde etkisine dair farklı sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaların çoğu yetişkinlik romantik ilişkilerinde yaşanan bağlanma stilinin cinsiyete göre farklılaşmadığını öne sürmektedir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve Brennan, 1992; Simpson ve Rholes, 1998). Ülkemizde, Nebi Sümer (2006) tarafından yapılan araştırmada araştırmamızı destekler nitelikte kaygılı bağlanma ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır (Sümer, 2006). Yetişkin bağlanma stilleri kadın ve erkek olma durumuna göre yapılan bazı çalışmalarda farklılıklar göstermektedir (Jackson ve Kirkpatrick, 2007). Türkiye’de yapılan bir çalışmada araştırmamızın sonuçlarını destekler nitelikte kaygılı bağlanma stili ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki sağlanamazken, bağlanma stillerinin kaçınma boyutunda cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşma olduğunu erkeklerin daha güvenli, kadınların ise daha kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Işınsu, 2003). Romantik ilişkiye yönelik yapılan çalışmalarda yetişkin bağlanma stili ve cinsiyet tutumu arasında yapılan bir çalışmada kaygılı bağlanma ile cinsiyet rolleri tutumu arasında anlamlı bir ilişki bildirilmiştir (Özer- Toğuşoğlu, 2014). Farklılaşan araştırmalarda cinsiyet değişkenine bağlı olarak bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerde, erkeklerin kadınlara göre kaygılı bağlanma puanları daha yüksekken, kaçınan bağlanma puanları ise daha düşüktür (Mason, Platts ve Tyson, 2005). Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde bağlanma stillerinde cinsiyete yönelik yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiği görüldüğünden dolayı çalışmamız alan yazınına çeşitlilik sağlamıştır.

İlişki içerisinde kalmak ve ilişkiyi deneyimle süresi ile yetişkin bağlanma stillerinin kaygı ve kaçınma boyutu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğuna dair yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde güvenli bağlanan bireylerin daha uzun süreli ilişkiler yaşadığını ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Solmaz, 2008). Bartholomev (1990), kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin kendilerini diğerlerinin vereceği zararlardan korumak istediğinden dolayı romantik ilişki deneyiminden kaçındığını bildirmiştir. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler ilişki deneyiminden kaçınma eğilimleri yüksek olduğundan dolayı daha yüzeysel ve daha az sayıda romantik partner deneyimi bulunmaktayken, kaygılı bağlanan partnerlerin ilişki deneyimi sayısı daha sık ve süresi

daha kısa olmaktadır (Freeney, Noller ve Patty, 1993). Aynı çalışmanın sonuçlarına göre ilişki deneyimi açısından değerlendirildiğinde kaçınan bağlanan yetişkinler devamlılığı olmayan ve tek gecelik olarak adlandırabileceğimiz ilişkilene biçimini daha sık deneyimliyor olmasını, ilişki süresi bağlamında ele alabiliriz ilişki süresi ile kaygılı bağlanma ters yönde anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Literatürde yapılan araştırmalar yaptığımız çalışmamızı destekler niteliktedir. *3 ay ile 1 yıl arasında ilişki deneyimi yaşayanların kaygılı bağlanma puanı 3 yıl ve üstü ilişki süresinden daha yüksek olduğundan dolayı ilişkide kalma süresi uzadıkça kaygının azaldığını söylemek mümkün olacaktır. Ayrıca çalışmamıza göre kaçınan bağlanma boyutu ile de ilişki süresi arasında ters yönde anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmamızın sonuçlarına göre 3 ay ve 1 yıl arası ilişki deneyimi yaşayan bireylerin kaçınma puanları 2-3 yıl ve 3 yıl ve üstü ilişki deneyimi olan katılımcılara göre daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda ilişki süresi uzadıkça kaçınmanın azaldığını söylemek mümkündür.* İlişki süresi ile bağlanma stilleri arasında yapılan çalışmalardan bir diğeri olan Kılıçarslan (2021) tarafından yapılan çalışmada bulgularımızı destekler nitelikte ilişki süresi uzadıkça kaygının azaldığını ve güvenin inşa edildiğini işaret etmektedir (Kılıçarslan, 2021). Ülkemizde yapılan ve bağlanma boyutları ile ilişki süresinin incelendiği bir çalışmada 10-19 yıl arasında ilişki deneyimi olan güvensiz partnerlerin sayısının daha fazla olduğunu bildirmiştir (Gündoğan, 2015). 2021 yılında üniversite öğrencilerinde psikolojik flörtte saldırganlığın, bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve öz şefkatin yordamasına ilişkin yapılan bir çalışmada, kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile ilişki süresi arasında pozitif yönde güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Atay, 2021).

Çalışmamızda bağlanma stillerinin kaygılı ve kaçınan alt boyutları ile toplumsal cinsiyet dersi alma durumu arasında anlamlı bir şekilde değişmediği gözlemlenmiştir. Çalışmamızda ilişki sayısına göre yaptığımız incelemelerde kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma boyutu ile ilişki sayısı arasında anlamlı düzeyde bir farklılık gözlemlenmemiştir.

5.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi

Araştırmamızda cinsiyet değişkeninin toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği bağlamında incelendiğinde kadınlar ve erkekler arasında toplumsal cinsiyet tutum

ölçeği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur. Kadın katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam puanı ile alt boyutları olan, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puanları erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Erkek katılımcıların ise Erkek Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puanlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında kadın katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Toplam Puanı erkek katılımcılardan daha yüksek olduğundan dolayı kadın katılımcıların daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ülkemizde yapılan bir araştırmada araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. Üniversite öğrencileri örneklemi ile yapılan bir araştırma; kadın öğrencilerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri, erkek üniversite öğrencilerinin ise daha geleneksel rollerini benimsediğini ve kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet tutumunun ayrıştığını bildirmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). Kadın katılımcıların eşitlikçi tutuma sahip olması toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadını ikincil ve öteki konuma zorlaması kaynaklı daha çok zarar alan taraf olmaları kaynaklı olabileceği düşünülmektedir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Daha gelenekselci toplumsal cinsiyet rollerini erkeklerin benimsiyor olması güç ve otoriteden keyif alıyor (Aylaz vd., 2014) olmalarının yanı sıra erkeklik toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklik kalıp yargılarının kendilerini ne kadar zorladığının, toplumun erkeklik beklentilerini karşılamamanın kendilerinde yarattıkları stresin farkında olmamaları olabilir.

Araştıramız kapsamında toplumsal cinsiyet dersi almaya ilişkin anlamlı farkın çıkması beklenen değişken olan toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği bağlamında incelendiğinde, toplumsal cinsiyet dersi alan katılımcıların puanları almayan katılımcılardan daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet dersi alıyor olmanın bireylerde daha eşitlikçi cinsiyet rolleri farkındalığı kazandırdığını, almayan katılımcıların ise daha gelenekselci tutumlara sahip olduğunu söylemek mümkündür.

İlişki sayısına göre yapılan Anova sonuçları bağlamında araştırmamızda çıkan genel sonuca göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Toplam puanında bugüne kadar 1 ile 3 ilişki deneyimi yaşayan katılımcıların puanları diğerlerinden daha yüksek olduğundan dolayı daha eşitlikçi tutuma sahip bireylerin daha az partner değiştirdiği yaptığımız araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Ayrıca Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Tutum Ölçeğinin alt boyutu olan Geleneksel Cinsiyet Rollerı puanı yine 1-3 ilişki deneyimi olan partnerlerde diğerlerinden daha yüksek çıktığından dolayı, daha az ilişki deneyimi olan katılımcıların daha düşük geleneksel cinsiyetçi kalıplara sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda ilişki sayısı artıkça bireylerin daha geleneksel tutumlara sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçekleri tüm alt boyutları ile birlikte incelendiğinde ilişki süresine dair anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Literatürde ilişki süresi ile toplumsal cinsiyet rollerı arasında yapılan bir araştırmaya rastlanmadığından dolayı anlamlı ilişkinin çıkmaması beklenen bir sonuçtur.

5.1.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi

Araştırmamızda flört şiddetine yönelik tutum ölçeği ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan bağımsız gruplar için t-test sonuçlarına göre, farklı alt boyutlarda cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür. Kadınların, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddet ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet Alt boyutu erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Erkek katılımcıların Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddet boyutu puanlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmamızda Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddet boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerı bağlamında da ele alabileceğimiz sonuçlarımıza göre kadınların, fiziksel şiddeti erkeklere göre daha kabul edilebilir olduğunu düşünmeleri olasıdır. Erkekler için ise erkeğin uyguladığı psikolojik şiddeti kadınlara oranla puanlarının daha yüksek çıkmasının nedenini araştırma sorularını şiddet olarak görmekten ziyade ilişki içerisinde olağan sürecin bir parçası olarak değerlendirmesi anlaşılmaktadır. Erkeklerden beklenen koruyan kollayan, baskıcı ve otoriter tutumlar çerçevesinde düşünüldüğünde erkeklerin uyguladığı psikolojik şiddet ihtimaline yönelik erkeklerin kadınlara oranla daha olumlu bir tutum sergilemesi beklenmekte olan bir sonuçtur. Literatürde, Turan ve Baki (2020) tarafından yapılan araştırmanın sonuçların da literatürün geneline de uygun biçimde erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinin alt boyutları olan erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet, erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet ve kadının uyguladığı fiziksel şiddet ile ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 3 ay ile 1 yıl arasında ilişkisi olan katılımcıların erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet boyutu 1 ile 2 yıl ilişkisi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Flört şiddetine yönelik tutum ile flört süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirten araştırmalar bulunmaktadır. Araştırmamızı destekler nitelikte romantik partner ilişkisinin süresi şiddet tutumunu oldukça azalttığını flört süresi artıkça erkeklerin uyguladığı fiziksel flört şiddetine yönelik tutumları erkek katılımcılarda daha olumsuz bir tutumda bulunmakta olduğunu bildirmektedir (Luthra ve Gidycz, 2006). Ancak tam tersi yani flört süresi artıkça erkeklerin şiddet eğilimi artmakta ve şiddet tutumunu olumlamakta olduğu çalışmalar da bulunmaktadır. Yurtdışında yapılan bir çalışmada, İsraili öğrencilerin ilişki süreleri artıkça flört şiddeti tutumunun da arttığı gözlemlenmiş yani ilişkide kalma süreci ile flört içinde partnerler arasında şiddet uygulama ihtimali ilişki içindeki çıkmazlarda kurtulabilmenin bir yolu olarak düşünülebilmekte partnerlerden birinin şiddete maruz kalma ihtimali de bu bağlamda artmaktadır (Goussinsky & Yassour-Borochowitz, 2007).

Araştırmamızın sonuçlarına göre göre erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet boyutu puanları yine 3 ay ile 1 yıl arasında ilişki deneyimi yaşayan bireylerin 1 ile 2 yıldır ilişki içinde olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet bağlamında da ilişki süresi artıkça şiddetin olma ihtimalinin arttığı ya da psikolojik şiddetin normalleştiğini söylemek mümkündür. Ancak çalışmamızda tam tersi bir sonuç ortaya çıkmasını ilişki süresi uzadıkça güvenli bağın kurulabilmesi ihtimalini göz önünde bulunduran örneklem grubumuza bağlamak mümkündür.

Araştırmamızda flört şiddetine yönelik tutum ile toplumsal cinsiyet dersi ile ilişki sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

5.1.4. Öz-Şefkat Ölçeğinin, Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumu, İlişki Sayısı ve İlişki Süresine göre incelenmesi

Araştırmamız kapsamında öz şefkat ile cinsiyet değişkeni arasında, erkeklerin öz şefkat puanları kadın katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu

görülmektedir. Öz şefkat ve cinsiyet arasında yapılan araştırmalarda kadınlar ve erkekler arasında öz şefkat düzeyi ile ilgili farklı sonuçlar elde edilmiştir.

2015'te yapılan bir araştırmada kadınların öz şefkat seviyeleri erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur (Yarnell ve ark., 2015). Cinsiyet ve öz şefkat arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir çalışmada erkeklerin öz şefkatin alt boyutlarından olan ortak insanlık deneyimi bağlamında zorlayıcı bir deneyim yaşadıklarında yalnız hissetmediklerini ve eleştirmeden, yargısız bir kabul tutumu içerisinde yaklaştıklarını bildirmektedir (Kessler, 2003). Kadınların erkeklerden daha düşük öz şefkate sahip olduğunu bildiren başka bir çalışmaya göre; kadınların kendilerini yargılama ve olumsuz duygu durumlarla özdeşleşme durumunu daha çok yaşadıkları gözlemlenmiştir (Devore, 2013).

Dilmaç ve arkadaşları (2009), tarafından yapılan bir çalışmada öz şefkat tutumunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılığı olmadığı belirtilmiştir.

Bazı çalışmalarda kadınların öz şefkatin alt boyutlarından öz sevecenlik, ortak insanlık deneyimi ve farkındalık puanları daha yüksek çıkarken, erkeklerin öz eleştiri, izolasyon ve aşırı özdeşim puanları kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Öveç, 2007).

Öz şefkatin zorlayıcı bir duygu durum karşısında kendisine daha sevecen davranma durumundan dolayı duygusal zorlanmaya tolerans ile ilgili yapılan araştırmalarda öz şefkate literatürüne yakın çerçevede incelenebilir. Duygusal zorlanmaya tolerans gösterebilme bağlamında içe yönelim semptomlarının araştırıldığı bir çalışmada kadınların erkeklere oranla duygusal zorlanmalar karşısında toleransının daha düşük olduğu bulunmuştur (Daughters ve ark. 2009). Ayrıca 2015 yılında Yarnel ve arkadaşları tarafından yapılan bir gözden geçirme çalışmasında, 2003 ile 2014 yıllarıyla arasında yapılan 71 farklı çalışmanın sonuçları incelendiğinde erkeklerin öz şefkat seviyelerinin kadınlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Yarner ve ark., 2015). Yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre kadınların öz şefkati değil başkalarına yönelik şefkatli tutumun daha yüksek düzeyde olduğu bildirilmiştir (Lopez ve ark., 2018). Bu araştırmanın sonuçlarını kadınlık cinsiyet rollerinin başkalarına bakım veren, ılımlı cinsiyet tutumları bağlamında içselleştirilmesi bağlamında açıklamak mümkündür (Brenner ve diğerleri, 2018).

Araştırmamızda diğer demografik değişkenlerimiz olan, toplumsal cinsiyet dersi alma, ilişki süresi ve ilişki sayısı ile öz-şefkat arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

5.2. PEARSON KORELASYON ANALİZLERİ VE ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİ SONUÇLARI

(YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları ve YİYE II Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Öz-Şefkat Ölçeği Puanlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerinin Tüm Alt Boyut Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları)

Genel olarak korelasyon sonuçlarını inceleyerek başladıktan sonra ayrıntılı tartışma yapmak gerekmektedir. *Bu çalışmada flört şiddetine yönelik tutum ile bağlanma stillerinin alt boyutları olan kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri, TCRTÖ alt ölçekleri olan, erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.*

Ayrıca flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri işe TCRTÖ-Toplam puan ve alt ölçekler olan, eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yukarıdaki sonuçlara göre partnerlerden birinin kaygılı ya da kaçınan bağlanma puanı arttıkça flörtte şiddete yönelik tutumu artmakta olduğundan dolayı, kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin partnerlerine özellikle fiziksel şiddet uygulama ya da uğrama ihtimalinin arttığını belirtmek mümkündür.

Literatürde yakın partner şiddeti olarak da adlandırılan fiziksel flört şiddetine maruz kalma olasılığı ile kaygı ve kaçınma bağlanma boyutları arasında ilişkiyi pek çok korelasyonel araştırma desteklemektedir (Velotti at. all, 2018). Lewis ve diğerleri tarafından (2017) yapılan bir çalışmada flört şiddeti mağduru olan kadınlar ile kontrol grubu arasında kaygılı bağlanma düzeyi yüksek olan kadın katılımcıların anlamlı düzeyde farklılaştığı gözlemlenmiştir (Lewis ve ark., 2017). Ayrıca kaygılı ve kaçınma bağlanma alt boyutların ile flörtte fiziksel şiddete uğrama olasılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu kanıtlayan çalışmalar olduğu bilinmektedir (Higginbotham et al., 2007; Karakurt et al., 2013). Yine araştırmamızın sonuçlarını

destekler nitelikte başka bir araştırmanın sonucuna göre kadınların kaçınan bağlanma boyutu ve erkeklerin kaygılı bağlanma boyutu ile fiziksel flört şiddetine maruz kalma ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Hellemans, 2015). Kaygılı bağlanan partnerlerin bakım alma ve sevgi ihtiyacı konusunda ettikleri talebi karşılanmadığında kişilerarası duygu düzenleme stratejileri kullanma eğilimi yüksek olduğu için şiddet kaygılı bağlanan bireylerin duygu düzenleme stratejisi olarak kullanabileceği bir durum olduğu gibi öfkeye de kaygılı bağlanan bireylerde sıklıkla rastlanılmaktadır (Velotti ve ark., 2018). Farklı bir araştırmada ise kaygılı ve kaçınan bağlanma alt boyutları ile psikolojik şiddete maruz kalma arasında yapılan çalışmalarda, psikolojik şiddet mağduru olma ile kaygılı ve kaçınan bağlanma arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (Oka ve diğerleri, 2014; Bélanger ve diğerleri, 2015; Tougas ve diğerleri, 2016). *Yaptığımız çalışmada da bağlanma alt boyutları ile kadının uyguladığı psikolojik şiddet arasında herhangi bir anlamlı ilişki bulunmamaktadır.* Ancak partnerlerle yapılan pek çok çalışma psikolojik flört şiddeti ile kaygılı bağlanma stili arasında bir ilişki olduğu bildirilmiştir (Sommer ve ark., 2017).

Çalışmamızda kaygılı ve kaçınan bağlanma ile toplumsal cinsiyet rolleri toplam puan arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıktığından dolayı hem kaygılı hem de kaçınan bağlanan bireylerin daha gelenekselci cinsiyet tutumuna sahip olduğunu sonucuna varılmıştır. Yurtdışında yapılan araştırmalar incelendiğinde bağlanma ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin anlaşılmasında toplumsal cinsiyet rollerinin bireysel farklılığına vurgu yapan çalışmalar bulunmaktadır (Lewis ve ark., 2017). Pimentel ve Santelices (2017), tarafından yapılan bir çalışmada bağlanma boyutları ve flört şiddeti uygulayıcısı olma arasında yapılan bir araştırmada, şiddete başvuran erkekler ile kontrol grubu arasında yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, şiddet uygulayan erkeklerin erkek toplumsal cinsiyet rolü bağlamında şiddet eğiliminde olması ile daha yüksek kaygı düzeyiyle birlikte giden güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur (Pimentel ve Santelices, 2017). *Bağlanma stilleri ile toplumsal cinsiyet rolleri alt ölçekleri arasında yapılan korelasyonda; kaçınan ve kaygılı bağlanma ile erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.* Buradan hareketle bu araştırmada hem kaygılı hem de kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin daha eşitliksiz toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduğu çıkarımına varmak mümkündür. Literatürü incelediğimizde şiddet uygulama eğilimi daha yüksek olan erkeklik rolüne hakim olan bireylerin genellikle anti sosyal düzeye yakın bir çerçevede kaçınan bağlanmaya daha meyilli

oldukları bilinmektedir (Waltz ve diğ erleri, 2000). Kaçınan bağlanmanın erkek cinsiyet rolü stresi faktörüyle ilişkisi olduğu düşünüldüğünde, kaçınan bağlanan erkeklerin partnerlerini kontrol etme ya da manipüle etme davranışlarının şiddetle bağını; erkeklik rolünün yarattığı stresinin, erkek şiddet uygulayan partnerler arasında, bağlanma güvensizliği ve kontrol davranışı ilişkisine aracılık ettiğini ortaya koyan çalışmalarla uyumlu olduğunu söyleyebilmemiz mümkündür (Mahalik ve diğ erleri, 2005). Erkek cinsiyet rolü ile kaçınan bağlanma arasında kurulan bu ilişki şiddete y nelebilme anlamında çalışmamızı destekler niteliktedir. Ayrıca kaçınan partnerlerin, romantik ilişkilerinde sık sık geri çekildiği ve ilişkiden uzaklaşma durumu yaşıyor olmaları karşılığında kaygılı bağlanan partnerin ayrılma kaygısını tetikleyeceği için şiddet yaşadıkları kaygıları düzenlemenin bir yolu olarak kullanılabileceğinden (Pimentel ve Santelices, 2017) kaygı ve kaçınma boyutları ile flörtte şiddete yönelik tutum arasında ve eşitliksiz cinsiyet rolleri arasında bağ kurmak mümkündür.

Son olarak kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin öz şefkat düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır, katılımcıların kaygılı ve kaçınan bağlanma puanları arttıka öz şefkat puanları düşmektedir. Literatürde yapılan diğ er araştırmaları inceleyecek olursak; temel bakım verenle kurduğumuz ilişkinin öz şefkati etkileyebileceğinden de yola çıkararak, kaygılı bağlanma ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanırken, kaçınmacı bağlanmanın öz şefkati yordaması ya da aracı değişken olduğu üzerine yapılan araştırmalarda zayıf bir ilişki olduğu ve anlamlı bir katkısının olmadığını bildirilmiştir (Irons, 2007; Neff ve McGehee, 2010; Wei, Liao, Ku ve Shaffer, 2011). Literatürde yapılan başka bir çalışmada kaygılı bağlanan  niversite  ğrencilerinin özşefkat düzeylerinin, güvenli bağlananlardan daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Yine aynı araştırmanın başka bir bulgusu da romantik ilişkilerinde olumsuz yaşam deneyimi yaşayan öğrencilerin, yaşamayan öğrencilere göre öz şefkatlerinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (Bayar,2018). Neff ve McGehee, 2010 yılında bağlanma ve öz şefkat üzerine ilk çalışma yapan araştırmacılarıdır. Bunun  zerine 2013 yılında öz şefkatin romantik ilişkileri nasıl yordadığı ve aralarında nasıl bir ilişki olduğuna dair Neff ve Beretras tarafından 2013'te yapılan bir araştırmada, güvenli bağlanma ile öz şefkat arasında pozitif yönde anlamlı, kaygılı ve korkulu bağlanma ile ise negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunuyorken, kaçınmacı bağlanma ile öz şefkat arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır (Neff ve Beretras, 2013). Bağlanma ile duygular arasında yapılan bir

çalışmada; kaçınan bağlanan bireylerin olumsuz duygular karşısında bu duyguları yok saydığı, kaygılı bağlanan bireylerin zorlayıcı yaşantılarla karşı karşıya kaldıklarını bu deneyimi abarttıkları sonucunu, öz şefkatin zorlayıcı duygu ve durumlar karşısında var olan deneyimle arasına mesafe kurabilmesi bağlamında ele alarak kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin öz şefkat düzeylerinin düşük olduğu çıkarımına ulaşmak mümkündür (Şencan, 2015).

Çalışmamızda toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeklerinin alt boyutları olan erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü ile flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin tüm alt boyutlarının yani erkeğin kadına uyguladığı fiziksel şiddet, erkeğin kadına uyguladığı psikolojik şiddet, kadının erkeğe uyguladığı fiziksel şiddet ve yine kadının erkeğe uyguladığı psikolojik şiddet puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Buradan hareketle erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolleri artıkça bireylerin flörtte şiddete yönelik tutumu da artmakta bireylerin flörtte partnerlerine şiddet uygulama ihtimalinin artmakta olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmamızı destekler nitelikte olarak ele alabileceğimiz bir bulgu olarak, cinsiyet rolleri üzerine yapılan bir çalışma ele alındığında, toplumsal cinsiyet rollerinin beklediği tutumların bireylerin içinde yaratacağı kaygıların etrafındaki kişilere yönelik psikolojik ve fiziksel zararı olabileceğini öne sürmesidir (Mahalik ve diğerleri, 1998). 2006 yılında Santana ve ark. tarafından yapılan bir çalışmada genç erkeklerin erkek cinsiyet rolüne yönelik tutumunun romantik ilişkilerinde partnerini daha sınır aşan ve taciz edici boyutta davranışlarla ilişkili olduğu öne sürülmüştür (Santana ve ark. 2006).

Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rolleri toplam puanı ve yine alt boyutlar olan kadın cinsiyet rolü, eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolleri puanları ile flört şiddetine yönelik tutum ölçeğinin tüm alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların toplam puanından da yola çıkılarak eşitlikçi cinsiyet tutumuna sahip olması durumunda partnerlerine flört şiddeti uygulama ihtimali düşmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar, kadına yönelik psikolojik şiddet tutumunun kadına yönelik şiddet ile arasında pozitif düzeyde anlamlı ilişkiler olduğunu, şiddete yönelik tutumu normalleştirme ile kadına şiddet arasında ilişkiler olduğunu kanıtlamıştır (Gracia ve diğerleri, 2020). Buna ek olarak, kadına yönelik psikolojik ve fiziksel şiddet uygulama ihtimalinin artması ile geleneksel cinsiyet rolleri ve ataerkil toplumsal cinsiyet rollerini benimsiyor olma ilişkili bulunmuştur (Marshall ve Furr, 2010).

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği alt boyutu olan erkek cinsiyet rolü ile öz şefkat arasında yapılan korelasyonda negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Booth ve arkadaşları tarafından 2019’da erkek cinsiyet rolü stresi, kadına karşı şiddet tutumu ve öz şefkat arasındaki ilişkilerin araştırıldığı bir çalışmanın sonuçlarına göre erkek cinsiyet rolü ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Booth ve ark., 2019). Toplumsal cinsiyet tutumu kapsamında erkeklik rollerinden beklenen davranışlar ve normlar ile öz şefkatin yargısız kabul edebilme tutumu arasında bir uyumsuzluk söz konusudur (Ramon ve ark., 2020). Hegemonik erkeklik, erkeklerden olumsuz veya zorlayıcı bir durum yaşadığında ya da bir acı deneyimi içerisinde olduklarında öz eleştiri yapmalarını kendilerini yargılamalarını ve duygularını görmezden gelmesi gerektiğini vurguladığından dolayı öz şefkati yüksek olan erkeklerin, erkeklik normlarını benimseme ve erkeklik normları çerçevesinde davranışlar sergileme olasılığı daha düşük olduğu kanıtlanmıştır (Ramon ve ark., 2020). Bu araştırma bağlamında öz şefkatin, toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklik rollerine ve normlarına uygun yaşamının yarattığı stresten koruduğu ve inşa edilen rolleri sergilemek zorunda hissetmenin yarattığı baskıya karşı önleyici olduğu söylenebilir (Heath ve ark., 2017). Karşıt görüş olarak yapılan başka bir çalışmada erkeklik rolleri ile yüksek düzeyde öz şefkate sahip olmak ilişkili bulunmuştur (Yarnell ve ark., 2018). Aynı araştırmada hem kadın cinsiyet rolleri hem de erkek cinsiyet rolleri ile öz şefkat arasında bir ilişki bulunmuş olması, hem sert ve eril rolleri benimsemek hem de daha sevgi dolu ve şefkatli olmayı kapsayan kadın cinsiyet rollerini de içeren bir kapsamın öz şefkatin yin yang felsefesine göre kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızın bağımlı değişkeni olan flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin 4 ayrı alt boyutu bulunmaktadır. Yaptığımız regresyon analizinde alt boyutlar ayrı ayrı incelenmiş ve korelasyon analizi ilişkiselliğine bakılan değişkenlerimizin yordama gücü incelenmiştir.

Sonuçlara genel olarak göz attığımızda erkek cinsiyet rolünün, flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin tamamını pozitif yönde yordadığını, öz şefkatin ise flört şiddetine yönelik şiddetin tutum ölçeklerinin tamamını negatif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar yapılan korelasyon çalışmalarını destekler niteliktedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, biyolojik cinsiyetten farklı olarak genel şiddete yönelimi ve şiddet tutumunu olumlu bulmayı, şiddeti benimsemeyi ve

normalleştirmeyi yordayan bir etkidir (Richardson & Hammock, 2007). Literatürde yaptığımız araştırmamızı destekler nitelikte Próspero (2008), tarafından yapılan çalışmada, erkeksi tutumun ve erkek cinsiyet rollerine yönelik davranışların, tüm flört şiddetini yordayıcısı olduğu yönündeki çalışması bulunmaktadır.

Ayrıntılı sonuçları ele alacak olursak erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü, erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet ve kadının uyguladığı psikolojik şiddeti pozitif olarak yordamaktadır. Benzer olarak yapılan 2017’de bir çalışmada geleneksel cinsiyet rolünün kadının uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığına dair sonuçlara ulaşılmıştır (Herrero ve diğerleri, 2017). Ayrıca erkek cinsiyet rolü ile yakın ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkileri araştıran, erkeklik rollerinin yakın partner şiddetini yordadığına dair yapılan bir çalışmada aralarında pozitif yordama gücü olduğunu bildirmiştir (Kelmendi, 2020).

Flört şiddetine yönelik psikolojik ve fiziksel şiddet ile öz şefkat ilişkisine dair çıkan sonuçlarımız literatürde az sayıda yapılan pek çok araştırma tarafından desteklenmektedir. 2020 yılında romantik ilişkiler ve yakın ilişkilerde psikolojik saldırganlık ve öz şefkatin öz sevecenlik alt boyutuyla arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada yüksek düzeyde psikolojik şiddete eğilimi olan bireylerin daha düşük öz şefkate sahip olduğu kanıtlanmıştır (Samios, Raatjes, Ash, Lade, & Langdon, 2020).

Çalışmamızda öz şefkat ile flörtte şiddete yönelik tutum ölçeğinin tüm alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öz şefkat arttıkça flört şiddeti uygulama ihtimali azalmakta ve şiddete yönelik olumsuz tutum sergilenmektedir. Öz şefkat kavramı bireylerin kendisini zorlayıcı duygu ya da durumlarla bağlantılı olarak hatalarını yargısızca ve eleştirmeden kabul etmeyi barındırdığı için aynı zamanda benlik saygısı kavramıyla da ilişkilidir. Bu bağlamda yapılan bir çalışmada benlik saygısı düşük olan kadınların, flört şiddetine maruz kaldıkları bir ilişkiyi sürdürmelerine neden olabileceğini ortaya koymuştur (Papadakaki ve ark., 2009). Romantik kıskançlığı da bir psikolojik flört şiddeti olarak ele alacak olursak, yetişkinlerin romantik ilişkilerinde kıskançlık ile öz şefkat arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, öz şefkat düzeyi yüksek olan bireylerin, kıskançlık seviyelerinin daha düşük olduğu kanıtlanmıştır (Tandler ve Peterson, 2020). Yaptığımız korelasyonu destekler nitelikte sonuçlar öz şefkat ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki regresyon çalışmasında da yinelenmiştir.

Öz şefkatin ise flört şiddetine yönelik şiddetin tutum ölçeklerinin tamamını negatif yönde yordadığı sonucundan yola çıkılarak yapılan çalışmalara göz attığımızda 2013’de Neff ve Beretvas; 2020’de Tandler ve Peterson’un daha önce de belirttiğimiz, düşük öz şefkat ile kıskançlık, partneri kısıtlıyor olma, daha baskın ve kontrol odaklı davranışlar sergileme ile arasında kurulan ilişki başka araştırmalar tarafından da desteklenmektedir. Başka bir çalışmada öz şefkatin öz sevecenlik alt boyutu ile psikolojik flört şiddeti arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur; öz sevecenlik azaldıkça psikolojik şiddete yönelik tutum ile şiddet uygulama ihtimali de artmaktadır (Samios, Raatjes, Ash, Lade ve Langdon, 2020). Çiftler arasında yapılan bir araştırmanın sonuçları öz şefkati düşük olan bireylerin daha öz şefkatli olan partnerlere göre şiddete daha çok yöneldiğini, partnerlerine daha baskıcı tutumlar sergilediğini ve öz şefkatli olmanın romantik ilişkide sıcak ve samimi paylaşımların yoğun olduğu ve kabullenici bir ilişki deneyimi yaşadıklarını bildirmektedir (Neff ve Beretvas, 2013).

Ülkemizde geçtiğimiz yıl yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre öz şefkat düzeyi ile hem flört şiddetine uğrama hem de flört şiddeti uygulama arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki ortaya çıkmış ancak öz şefkat ile fail olma arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğu sonucuna varılmıştır (Atay, 2021). Buradan hareketle özellikle öz şefkati düşük olan bireylerin, özellikle flört şiddetine yönelik tutum ya da davranışları için etkili bir duygu düzenleme becerisi olduğu sonucuna varılabilir. Öz şefkat geliştirmenin sağlıklı ve sürdürülebilir ilişkiler için önemli olduğunu söylemek mümkündür.

5.3. YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ II VE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ARASINDA ÖZ ŞEFKATİN ARACI ROLÜNE İLİŞKİN BULGULARIN SONUÇLARI

Yapılan aracılık testi sonuçlarına göre; bağlanma stilleri ile flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisinde öz şefkatin aracı rolü karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı psikolojik şiddet ve kaçınan bağlanma ile hem kadının hem erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet üzerinde öz şefkatin tam aracı rolü bulunmaktadır. Kaygılı bağlanma ile kadının uyguladığı fiziksel şiddet ile kaçınan bağlanma ile hem kadının hem de erkeğin uyguladığı fiziksel şiddet üzerinde öz şefkatin kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur. Kaygılı ve

kaçıngan bağlanan bireylerin öz şefkat düzeyleri arttıkça özellikle psikolojik şiddete yönelme ihtimali de azalmakta olduğu sonucuna genel olarak varılabilir.

Kaygılı bağlanan bireylerin olumsuz benlik algısıyla bağlantılı olarak kendilerine yeteri kadar sevgi ve ilgi göstermeyen yapıları bağlamında, flört şiddetine maruz kalmış olsalar bile nadiren de olsa sıcak ve samimi bir ilgi aldıkları sevecen bir partnerleri olduğunda, yaşadıkları yalnız kalma ve kaybetme kaygıları nedeniyle o ilişkinin içerisinde kalma olasılıkları artmaktadır (Velotti ve ark., 2018). Bu bağlamda kaygılı bireylerin, kendine zorlayıcı deneyimler karşısında sevecen davranma boyutuyla ilgili olarak öz şefkat puanları arttığında şiddete ilişkin puanları azalmakta olduğunu söylemek mümkündür. Bireylerin kaygı puanları artsa bile öz şefkat aracı değişkeni araya girdiğinde flörtte şiddete yönelik destekleyici ya da kabul edici tutumları azalmaktadır.

Ayrıca yine öz şefkat kaygılı ve kaçıngan bağlanma ile fiziksel şiddete yönelik tutum arasında kısmi aracı rolü karşılamaktadır.

Öz şefkatin kurulduğu aracı değişken model analizlerinin pek çoğunda kaygılı bağlanma ile öz şefkat arasında bir ilişki kurulmuştur. Buna ek olarak nadiren de olsa kaçıngan bağlanma ile ilişkili araştırmalarda kaçıngan öz şefkat kaçıngan bağlanma arasındaki ilişkiye ve yordama gücüne dair anlamlı ilişkiler kurulmuş ya da aracı rolü karşılamıştır. Öz şefkat, diğer değişkenlerle birlikte ele alındığı çalışmaların oldukça kısıtlı olması nedeniyle bağlantılı değişkenler ile incelemek mümkün olmaktadır.

Bizim aracı değişken modelimizde olduğu gibi kaçıngan bağlanma ile öz şefkat arasında anlamlı ilişkinin bulunduğu başka bir çalışma 2011 yılında Wei, Liao, Ku ve Shaffer tarafından 2011 yılında yapılmıştır. Bağlanma stilleri ve öznel iyi oluş arasında öz şefkatin aracı rolünün incelendiği bu çalışmada öz şefkat ile kaygılı ve kaçıngan bağlanma arasında negatif yönde anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Kaygılı bağlanma ile öznel iyi oluş arasında öz şefkatin aracı rolü olduğu kanıtlanmasının yanı sıra, yetişkin örneklem grubunda kaçıngan bağlanma ile öznel iyi oluş arasında öz şefkat aracı rolü anlamlı bulunmuştur (Wei, Liao, Ku ve Shaffer, 2011).

Yapılan bir çalışmada hem kaygılı hem de kaçıngan bağlanma ile özellikle psikolojik flört şiddetinde mağdur olma ve maruz kalma arasında güçlü ilişkiler bulunmuş aynı araştırmanın sonuçları öz şefkat düzeyi düşük olan bireyler ile psikolojik şiddet uygulama ihtimalinin arttığına yönelik sonuçlar bildirmiştir (Atay, Ş., 2021).

Bağlanma stillerinin kaygılı ve kaçınan alt boyutları ile farklı değişkenler arası ilişkilerin incelendiği pek çok araştırmada öz şefkatin aracı rolünün incelendiği çalışmalar bulunmaktadır.

Ülkemizde yapılan bir çalışmada eşler arasında atıflar ile bağlanma arasında öz şefkat aracı rolü incelenmiş ve 158 evli çift ile yapılan çalışmada kaygılı ve kaçınan bağlanma stili ile öz şefkat arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu ortaya çıktıktan sonra oluşturulan modelde öz şefkatin sadece kaygılı bağlanmaya aracılık ettiği ortaya çıkmıştır (Terzi, 2015).

Başka bir çalışmada kaygılı ve kaçınan bağlanma ile farkında (mindful) ebeveynlik arasındaki ilişkide öz şefkatin aracı rolü incelenmiştir. Ergen çocukları olan anneler ve çocukların birlikte alındığı araştırmada hem kaçınan hem de kaygılı bağlanma ile öz şefkat arasında yapılan korelasyonda negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır. Bireylerin kaygılı ve kaçınan bağlanma düzeyleri arttıkça öz şefkatlerinin azaldığı gözlemlenmiştir. Buradan yola çıkılarak kurulan modelde öz şefkatin kaygılı bağlanmanın mindful ebeveynliğe aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle kaygılı bağlanan annelerin öz şefkat düzeyleri yüksek olduğunda daha farkında ebeveyn oluyorken, düşük öz şefkat daha düşük düzeyde farkında ebeveynler olduklarını göstermektedir. Kaçınan bağlanma ile kurulan modellerde herhangi bir anlamlı ilişki bulunmamıştır (Moreira ve diğerleri, 2016).

Öz şefkate dair farkındalık geliştirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalar duygu düzenleme becerileri, öfke kontrolü, kaygı yönetimi gibi becerilerinde farkındalık geliştirmelerine destek sağlayabilir. Bu konu ile ilgili Neff (2005) tarafından önerilen en yakın arkadaşın bakış açısıyla kendine mektup yazma çalışması, bireylerin kendileri ile ilgili farkındalıklarının artırılması, kendilerini keşfetmeleri ve ardından öz şefkat geliştirmeleri açısından şefkat odaklı terapilerde uygulanan bir çalışmadır.

Öz şefkati yüksek olan bireylerin kendilerine yönelik daha nezaketli olduklarını ve olumsuz duygu durumlar karşısında kendilerine daha iyi ilişkiler kurabildiğinden daha önce bahsetmiştik ve bu öz şefkatli tutum iyi oluş haline olumlu destek sağladığı için (Zessin ve ark., 2015) bireylerin diğerlerine olan tutumlarını da yordamaktadır. Öz şefkati yüksek olan erkeklerin kadına yönelik şiddete daha az olumlu tutum sergilediğinin bildirildiği bir araştırmadan yola çıkarak (Karataş, D., 2021), kendi araştırmamızda yüksek öz şefkatli tutum ile flört şiddetine yönelik olumsuz bakış arasındaki ilişkinin diğer araştırmalar tarafından desteklendiği görüşüne varmak mümkündür. Ayrıca öz şefkat ile saldırganlık arasında yapılan

çalışmalarda göz önüne alınarak düşük öz şefkati olan bireylerin daha tekrarlayıcı ve olumsuz duygu düşünceler karşısında daha saplantılı olması halinden yola çıkarak (Neff ve Vonk, 2009), kaygılı bağlanan bireylerin öz şefkat seviyeleri arttıkça flörtte şiddete yönelik tutumlarının daha olumsuza doğru dönüşmesini açıklamak mümkün olacaktır. Kaygılı bağlanan bireyler sürekli partnerlerinin terk etme ihtimali doğrultusunda tehdit algıları açık bir şekilde ilişki içerisinde var olduğundan ve aynı zamanda da öz şefkatleri düşük olduğunda saplantılı bir şekilde terk edilmenin verdiği kaygıyla mücadele etmeye çalıştığı için şiddet sergileme ihtimali ya da şiddeti olağanlaştırma ihtimali artmaktadır. Ancak öz şefkatli bireyler yatıştırıcı sistemlerden faydalandığından dolayı (Neff, 2003) romantik partnerleriyle daha sağlıklı ilişkiler sürdürme ihtimali artmakta ve böylece şiddet tutumları olumsuz olmaktadır.

Şefkat çalışmalarının bireylerin sempatik sinir sistemini hedef alarak yatıştırıcı rol üstlendiğini ve içsel süreçleri ile aktive ettiğinden daha önce söz etmiştik (Kabat Zinn, 2003). Buna ek olarak temel bakım verenle kurulan ilişki biçimlerinin rahatlatıcı sistemleri kullanabilme becerisini bireylerin kendilerini rahat, güvende hissetmesini bağlanma biçimleri ile ilişkili olduğunu bilinmektedir (Depue ve Morrone-Strupinsky, 2005). Bu bilgilerden yola çıkarak kaygılı ve kaçınan bireylerin rahatlatıcı sistemlerini kolaylıkla aktive edemediğinde romantik ilişkilerinde şiddet ihtimalinin arttığını ancak şefkatli farkındalık geliştirmenin yatıştırıcı sistemleri aktive edeceği bilgisi kullanılarak öz şefkatin flört şiddetinde şiddete yönelik davranışları engelleyici olacağı çıkarsamasını yapmak öz şefkatin aracı rolü sağlaması bağlamında söylenilebilir.

Son olarak geçtiğimiz yıl yapılan ülkemizde yapılan erkek cinsiyet rolü stresinin kadına yönelik şiddet ve öz şefkat ilişkisindeki aracılık rolünün incelendiği bir çalışmanın sonuçlarında öz şefkat seviyesi artıkça kadına yönelik şiddet ve erkek cinsiyet rolüne yönelik olumlu tutum ve erkek cinsiyet rolü stresi azalmaktadır (Karataş, D., 2021). Öz şefkatin tüm bu değişkenler arasında aracı rolünün araştırıldığı araştırma bulmak çok zor olduğundan dolayı yakın konulu araştırmalardan yola çıkılarak öz şefkatin hem bağlanma stilleri hem de flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkideki aracı rolünü desteklediği yönündeki bulgumuzun ileride yapılacak çalışmalarda kullanılabileceği söylenebilir.

5.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE ÖNERİLER

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da bazı sınırlılıklar söz konusudur. İlk olarak araştırmamızın örnekleme flört ilişkilerinin yoğunlukla yaşandığı dönem olan üniversite dönemini kapsadığı için üniversite öğrencilerinden oluşan bir gruba uygulanmış olmasıdır. Ayrıca sadece heteroseksüel ilişkilerde bulunan bireylerin dahil edilebildiği bir örneklem grubu olduğundan dolayı sonuçlar sınırlı bir grupta kalacaktır. Diğer araştırmacıların, ergenliğin başladığı ve romantik partnerliğin ilk dönemleri olarak karşımıza çıkan lise öğrencilerinde ya da evlilik yaşının uzamasını da göze alarak daha ileri yaşlarda flört şiddetine yönelik tutum araştırılmalıdır. Ayrıca Türkiye örnekleminde eşcinsel partnerlerin flört şiddetine yönelik tutumu araştırılabilir.

Mevcut teze dair en önemli kısıtlılık sadece üniversite örneklemine uygulanmış olmasıdır, diğer araştırmalar bunu toplumun diğer üyelerini de dahil ederek daha genellenebilir hale getirebilirler.

Çalışmayı Google forms üzerinden paylaştıktan sonra katılımcıların samimi cevaplar verdiği varsayımıyla istatistiksel analizler yapılmıştır, ancak son dönemde özellikle üniversite öğrencileri örneklem grubu pek çok araştırmaya katılmış olabilir ya da soruları cevaplarken yorulmuş ya da sıkılmış olabilirler.

Toplumsal cinsiyet farkındalığı ile ilgili olarak demografik değişkenlerimizin arasında bulunan toplumsal cinsiyet dersi alma durumu toplumsal cinsiyete yönelik tutum arasında kurulan anlamlı ilişkiden yola çıkılarak, toplumsal cinsiyet dersinin üniversitelerin tüm bölümlerinde zorunlu ders olması ve hatta ortaöğretim müfredatına dahil olması önerilebilir.

Yanı sıra flört döneminin 14 lü yaşlardan başlıyor olmasından dolayı güvenli ve sürdürülebilir ilişkilerin kurulabilmesi için ergenlik dönemi itibarıyla flört, flört içi güvenli davranışlar ve flört şiddeti farkındalığına dair eğitim vermek özellikle de psikolojik flört şiddeti farkındalığını artırmak için seminerler ve eğitim programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

Liselerde görev yapan psikolojik danışmanlar ve üniversitelerin psikolojik danışmanlık merkezleri de flört şiddeti farkındalığına yönelik psiko eğitim programları oluşturarak önleme çalışmalarına katkı sağlayabilir. Ayrıca önemli bir duygu düzenleme stratejisi olan öz şefkat kavramına ilişkin farkındalık içeren grup çalışmaları ile benlik saygısının artması sağlanabilir.

Türk öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada flört içi duygusal şiddet davranışları partnerler olumsuz etkilense dahi kabul edilebilir olarak düşünüldüğü ortaya çıkmıştır. İlişkiye dair var olan mitlerin, seven insan kıskanır, partnerler tüm zamanlarını bir arada geçirir gibi inançların aşk, sevgi ya da öyle olması gerekiyor bağlamında normalleşmiş ve kabul edildiği gözlemlenmiştir (Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu Sümer & Fincham, 2017). İlişkinin içerisinde devam etme süresi artıkça bu kabul edilebilir şiddet davranışlarının arttığını söylemek ve bunların ilişki içerisinde olabilecek şeyler söyleminin arttığını da söylemek mümkündür. Bu inanç tıpkı kol kırılır yen içinde kalır söyleminde ya da kocandır hep mi yapıyor, sonuçta seni sevmiyor mu söylemleri kadar tehlikelidir. İçinde yaşadığımız coğrafya bizleri toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel kodlar olarak, içinde yaşanan ilişkiye dair birçok yanlış inanca sürüklediğinden dolayı şiddetin var olduğu bir ilişki içerisinde olmaktan başka çare yokmuş gibi hissetmek kaynaklı pek çok birey, güvensiz ilişkilere devam etmektedir. Güvenli, sağlıklı ve sürdürülebilir romantik ilişkilere dair evlilik öncesi psikoeğitim programları oluşturmak ve bu programlara öz şefkatli farkındalık eğitimini eklemek toplumsal olarak destek sağlayıcı niteliktedir.

KAYNAKÇA

Aba, Y. A. (2008). *Çatışmaların çözümüne yaklaşım öl-çeği'nin "the revised conflict tactics scale (CTS- 2)" üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye.

Addis, M. E., Reigeluth, C. S., & Schwab, J. R. (2016). Social norms, social construction, and the psychology of men and masculinity. S. R. Wester, & J. Wong (Eds.), *APA Handbook for the Psychology of Men and Masculinities* (pp. 81-104). American Psychological Association. doi: 10.1037/14594-004

Akgül Gök, F. ve İl, S.(2017). "Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* ,(54), 523-533

Akın, A. (2009). Self - Compassion And Submissive Behavior. *Education And Science*, 34(152), 138 – 147.

Alleyne-Green B, Coleman-Cowger VH, Henry DB (2012) Dating violence perpetration and/or victimization and associated sexual risk behaviors among a sample of inner-city African American and Hispanic adolescent females. *J Interpers Violence*, 27:1457- 1473.

Aluede, O., Imhonde, H. ve Eguavoen, A. (2006). Academic, career and personal needs of Nigerian university students. *Journal of Instructional Psychology*, 33(1), 50-58. <http://www.anitsayac.com/>

Anderson, K. L. (2005). Theorizing gender in intimate partner violence research. *Sex roles*, 52(11), 853-865.

Andiç, S., (2013). Ergenlik Döneminde Zihni Meşgul Eden Konularla İlişkili Değişkenler: Bağlanma Tarzları, Öz-Şefkat ve Psikolojik Belirtiler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arda, D. (2012). Beyaz Yakalı Çalışanlarda Öz - Duyarlık ve İş Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T.& Temel, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi. Ankara

Atakay, C. (2014). Romantik yakın ilişkilerde şiddetin öncülleri. *Nesne psikoloji dergisi*, 2(3), 1-9.

Atalay, Z. (2019). Şefkat: Zorlayıcı duygu ve durumlarla yaşayabilme sanatı. *İstanbul: İnkılâp Yayınevi*.

Atay, Ş. (2021). *Psychological aggression among dating university students: the prediction of attachment styles, rejection sensitivity, and self-compassion* (Master's thesis, Middle East Technical University).

Atik, E. L. (2013). Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlılık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve iç görünüm rolü (Master's Thesis, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Aybek, B., Çelik, M., Tümkeya, S., 2010, Ergenlerin Kişilerarası İlişkilerini Etkileyen Sosyal Yaşantı Değişkenlerinin İncelenmesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 163- 178.

Aylaz, R., Güneş, G., Uzun, Ö. & Ünal, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 23 (5), 183-189

Avcı, D., Mercan, Y., Tarı-Selçuk, K. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 9(3):302-308.

Avşar-Baldan, G. ve Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43, 41-44.

AXINN, William G. ve THORNTON, Arland, (1993), ***“Mothers, Children, and Cohabitation: The Intergenerational Effects of Attitudes and Behavior”***, *American Sociological Review*, LVIII,2: 233-246.

<https://assets.campbell.edu/wp-content/uploads/2016/12/22122441/characteristics-of-healthy-romantic-relationships.pdf>

<http://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/genderdefinition>

Bailey. (2021). *Intimate Partner Violence*, Springer Nature Switzerland.

Baron, R. M., & Kenny, D.A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173- 1182.

Bayar, O. (2019). Body Image, Self-Compassion, Depressive Affection And Sex On Undergraduate Students.

Bayar, Ö., & Dost, M. T. (2018). Üniversite öğrencilerinde öz-şefkatin yordayıcıları olarak bağlanma tarzı ve algılanan sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 689-704.

Bayoğlu, F. (2010). Simone de Beauvoir: Öteki olarak kadın.

Braithwaite, S. R., Delevi, R. ve Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal Relationships*, 17(1), 1-12.

Baltacıoğlu, S. (2016). *Genç yetişkinlerin bağlanma stillerinin, yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimlerinin ve ilişki inançlarının incelenmesi*. İstanbul.

Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Vol. 1). Prentice Hall: Englewood cliffs.

Bartholomew, K., Horowitz, L. M. (1991) Attachment styles among young adults: A test of a four- category model, *Journal of Personality and Social Relationships*, 61, 226–244.

Bartholomew, K., & Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment. *Attachment theory and close relationships*, 25-45.

Barnard, L. K., and Curry, J. F. (2011). Self-compassion: Conceptualizations, correlates, & interventions. *Review of General Psychology*, 15, 289-303.

Bayar, Ö., Haskan Avcı, Ö. ve Koç, M. (2018). Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fakülte Dergisi*, 18(1), 57-76.

Bell KM, Naugle AE. Intimate partner violence theoretical considerations: moving towards a contextual framework. *Clinical Psychology Review*, 2008, 28(7), 1096-1107.

Bélanger, C., Dugal, C., Courchesne, C., and Mathieu, C. (2015). The impact of attachment on intimate partner violence perpetrated by women. *Am. J. Family Ther.* 43, 441–453. doi: 10.1080/01926187.2015.1080130

Bengtsson, H., Söderström, M., and Terjestam, Y. (2016). The structure and development of dispositional compassion in early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 36(6), 840-873. <https://doi.org/10.1177/0272431615594461>

Bennett - Goleman, T. (2001). *Emotional alchemy: How the mind can heal the heart*. New York: Three Rivers Press.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 108-114.

BİLGİN, M., KILIÇ-ATICI, M. ve YAZGAN-İNANÇ, B. (2011). Gelişim psikolojisi: Çocuk ve ergen gelişimi (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Bilgin, R. (2016). Geleneksel ve Modern Toplumda Kadın Bedeni ve Cinselliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 219-243. <http://www.manevisosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2016/04/geleneksel-ve-modern-toplumlarda-kadin-bedeni-ve-cinselligi.pdf> Erişim Tarihi: 22 Kasım 2020

Bilican-Gökkaya, V, Ayan S. Sosyal öğrenme kuramı ve aile içi şiddet, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017, 10(48): 389-394.

Birnbaum, G. E., 2007, “Attachment Orientations, Sexual Functioning, and Relationship Satisfaction in a Community Sample Of Women” *J Soc Pers Relat*, 24:pp.21-35.

Bishop, S. R., Lau, M., Shapiro, S., Carlson, L., Anderson, N. D., Carmody, J., Segal, Z. V., Abbey, S., Speca, M., Velting, D., & Devins, G. (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 11(3), 230–241. <https://doi.org/10.1093/clipsy/bph077>

Bodian, S. (2006). *Meditation for Dummies*. Indiana: Wiley Publishing Inc.

Bolier, L., Haverman, M., Westerhof, G. J., Riper, H., Smit, F. and Bohlmeijer, E. (2013). Positive psychology interventions: a meta-analysis of randomized controlled studies. *BMC public health*, 13(1), 119. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-119>

Bolt, O. C. (2015). An investigation of mechanisms underlying the association between adult attachment insecurity and romantic relationship dissatisfaction. Doctoral Dissertation. Canterbury Christ Church University, United Kingdom.

Bond S.B., Bond M. (2004) Attachment Styles and Violence Within Couples, *Journal of Nervous & Mental Disease*, 192,12 ,857-863.

Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R. ve Krahé, B. (2017). Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization. *J Youth Adolescence*, 46, 1905-1917. doi:10.1007/s10964-017-0635-2

Bonomi, A.E., Anderson, M.L., Nemeth, J., Rivara, F.P., Buettner, C. (2013). History of dating violence and the association with late adolescent health. *BMC Public Health*, 13: 821.

Baughner, A. R., & Gazmararian, J. A. (2015). Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 107-112.

Booth, N. R., McDermott, R. C., Cheng, H.-L., & Borgogna, N. C. (2019). Masculine gender role stress and self-stigma of seeking help: The moderating roles of self-compassion and self-coldness. *Journal of Counseling Psychology*, 66(6), 755–762. <https://doi.org/10.1037/cou0000350>

Bora, Aksu ve Üstün, İlkur. “Sıcak aile ortamı”: Demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler. (İstanbul: TESEV Yayınları, 2005).

Bourdieu, P., Tanrıöver, H. U., & Vural, B. (2006). *Pratik nedenler: Eylem kuramı üzerine*. Hil Yayın.

Bozok, M. (2009). Erkeklik incelemeleri alanındaki başlıca kuram ve yaklaşımların sosyalist feminist bir eleştirisine doğru.

Bozok, M. (2011). Soru ve cevaplarla erkeklikler.

Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Sadness and Depression*, Newyork: Basic Books.

Bowlby, J., & Ainsworth, M. (2013). The origins of attachment theory. *Attachment theory: Social, developmental, and clinical perspectives*, 45, 759-775.

Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental psychology*, 28(5), 759.

Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview.

Brenner, R. E., Vogel, D. L., Lannin, D. G., Engel, K. E., Seidman, A. J., & Heath, P. J. (2018). Do self-compassion and self-coldness distinctly relate to distress and well-being? A theoretical model of self-relating. *Journal of Counseling Psychology*, 65, 346-357. <https://doi.org/10.1037/cou0000257>

Broemer, P.ve Blümle, M. (2003). Self-views in close relationships: The influence of attachment styles. *British Journal of Social Psychology*, 42(3), 445-460. doi: 10.1348/014466603322438251

Brophy, K., Brähler, E., Hinz, A., Schmidt, S., & Körner, A. (2020). The role of self-compassion in the relationship between attachment, depression, and quality of life. *Journal of affective disorders*, 260, 45-52.

Broverman, I. K., Vogel, S. R., Broverman, D. M., Clarkson, F. E., & Rosenkrantz, P. S. (1972). Sex-Role Stereotypes: A Current Appraisal 1. *Journal of Social issues*, 28(2), 59-78.

Brown LS, Wright J. (2003). The relationship between attachment strategies and psychopatology in adolescence, psychology and psychopatology 76:351-367, 2003.

Brown, B. (2010). The gifts of imperfection: Let go of who you think you're supposed to be and embrace who you are. Hazelden Publishing

Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822-848.

Bukatko, D.& Daehler, W. (2004). Child Development- A Thematic Approach. USA: Houghton Mifflin Company.

Bugay, A., ve Çok F. (2015). Gençlikte romantik ilişkilerde şiddet ve istismar. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği: Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni, 5, 15-19

Burger, J.M. (2006). Kişilik. (Çev. Sarıoğlu, Ğ.D. E.). Ğstanbul: Kaknüs Yayınları

Butler, J. (2008). Cinsiyet belası. *İstanbul: Metis Yayınları*.

Butler, J. (2009). Toplumsal cinsiyet düzenlemeleri. *Cogito*, 58, 73-91.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Örneklemeye yöntemleri.

Caldwell, J. E., Swan, S. C. ve Woodbrown, V. D. (2012). Gender differences in intimate partner violence outcomes. *Psychology of Violence*, 2(1) 42-57. doi: 10.1037/a0026296.

Carr, J. L., & VanDeusen, K. M. (2002). The relationship between family of origin violence and dating violence in college men. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 630–646.

Carlson, E. A., Sampson, M. C., & Sroufe, L. A. (2003). Implications of attachment theory and research for developmental-behavioral pediatrics. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 24(5), 364-379.

Carver C, Scheier M: Perspectives on psychology, Cambridge University Press, 1998: 281-282.

Cassidy, J. (1999). The nature of child's ties. In J. Cassidy and P. R. Shaver, (Eds.), *Handbook of attachment*, 3–20. New York: Guilford Press.

Cinal, B. (2018). Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

Clearfield, M. W., & Nelson, N. M. (2006). Sex differences in mothers' speech and play behavior with 6-, 9-, and 14-month-old infants. *Sex roles*, 54(1), 127-137.

Clements, C., Ogle, R., & Sabourin, C. (2005). Perceived control and emotional status in abusive college student relationships: An exploration of gender differences. *Journal of Interpersonal Violence*, 20, 1058– 1077.

Close, A. (2013). Self-compassion and recovery from sexual assault. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Toronto, Canada.

Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E. ve King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: physical, sexual, and psychological battering. *American Journal of Public Health*, 90(4), 553.

Collins, N. L. & Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models, And Relationship Quality In Dating Couples. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 58(4), 644-663.

Collins, N. L. (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 810-832.

Collins, W. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal Of Research On Adolescence*, 13(1), s. 1-24.

Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment shape perceptions of social support: evidence from experimental and observational studies. *Journal of personality and social psychology*, 87(3), 363.

Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E., & King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: Physical, sexual, and psychological battering. *American Journal of Public Health*, 90, 553–559..

Cornelius, T. L., & Resseguie, N. (2007). Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature. *Aggression and violent behavior*, 12(3), 364-375.

Costa, J., Marôco, J., Pinto-Gouveia, J., Ferreira, C., and Castilho, P. (2016). Validation of the psychometric properties of the Self-Compassion Scale. Testing the factorial validity and factorial invariance of the measure among borderline personality disorder, anxiety disorder, eating disorder and general populations. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 23(5), 460-468. <https://doi.org/10.1002/cpp.1974>

Curun, F., & Çapkın, M. (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1), 1-22.

Cüceloğlu D (1991) İnsan ve Davranışı, 7.baskı. İstanbul, Remzi Kitabevi.

Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Güncel Yaklaşımlar e-Dergisi*, 1(3), 240-255, 1 Mayıs 2017, <http://psikiyatridizini.net/articles.aspx?journalid=54&year=2009&volume=1&number=3>.

Çetinkaya, B. (2013). Sevdiğinizle bağlı mısınız bağımlı mısınız? Ankara: Pegem Akademi

Çınar, A. (2011). Toplumsal Bedenin İnşasında Kadının Çağrılması ve Çağrısı: Namus Olgusu Üzerinden Bir Çözümleme. *İstanbul: Açılım Kitap Yayınları*, 499-521.

Çömlekçi, T., Camilleri, D., Gray, T. F. (2005). Computational prediction of out-of-plane welding distortion and experimental investigation. *The Journal of Strain Analysis for Engineering Design*, 40(2), 161-176.

<https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/07/flort-brosur-internet.pdf>

Danık, Ş. (2000). Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 1.

Piburn, S. (Ed.). (2002). *Dalai Lama: A Policy of Kindness*. Motilal Banarsidass Publ..

Daughters, S. B., Reynolds, E. K., MacPherson, L., Kahler, C. V., Danielson, C. K., Zvolensky, M. ve Lejuez, C. W. (2009). Distress tolerance and early adolescent externalizing and internalizing symptoms: The moderating role of gender and ethnicity. *Behaviour Research and Therapy*, 47, 198–205

Davidson, R. J., Putnam, K. M., & Larson, C. L. (2000). Dysfunction in the neural circuitry of emotion regulation, -A possible prelude to violence. *Science*, 289(5479), 591–594.

Debowska A, Boduszek D, Willmott D (2018) Psychosocial correlates of attitudes toward male sexual violence in a sample of financial crime, property crime, general violent, and homicide offenders. *Sex Abuse*, 30:705-727.

Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z., ve İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 428- 446

Deniz, M. E., Kesici Ş.S. and Sümer A.S. (2008). The Validity and Reliability Study of the Turkish Version of Self-Compassion Scale. *An International Journal of Social Behavior and Personality*, 36 (9), 1151–1160.

Deniz, M. E. (2006). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ile Çocukluk İstismarları ve Suçluluk- Utanç Arasındaki İlişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99

Demir, S. (1997). Aile içi şiddetin çocuk açısından değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demirtaş, E. T., Sümer, Z. H., & Murphy, C. M. (2018). Turkish version of the Multidimensional Measure of Emotional Abuse: Preliminary psychometrics in college students. *Violence and victims*, 33(2), 275-295.

Demirtaş, E. T. (2015). Psychological aggression perpetration among dating college students: the interplay of societal, parental and personal factors (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Depue, R. A., Morrone-Strupinsky, J. V. (2005). A neurobehavioral model of affiliative bonding: Implications for conceptualizing a human trait of affiliation. *Behavioral and Brain Sciences*, 28(3), 313-349.

DeVore, R. (2013). Analysis of gender differences in self-statements and mood disorders. *McNair Scholars Research Journal*, 9, 7.

Dikmen, H. A., Özaydın, T., & Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 170-176.

Dilci T. *Öğrenme Psikolojisi*, 1. Baskı. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2014: 205.

Dilmaç, B., Deniz, M., Deniz, M. E. (2009). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları ile değer tercihlerinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 9-24.

Discher, D. E., Eisenberg, A. (2002). Polymer vesicles. *Science*, 297(5583), 967-973.

Doltaş, D. (1995). 'Batıdaki Feminist Kuramlar ve 1980 Sonrası Türk Feminizmi "Türkiye'de Kadın Olgusu". *Yayına hazırlayan: Necla Arat, İstanbul: Say Yayınları*.

Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E. ve McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence the "mispairing" of partners' attachment styles. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(5), 616- 634.doi: 10.1177/0886260507313526

Dozois, D. J. A., Frewen, P. A. & Cowen, R. (2005). Cognitive theories. In Hersen, M., Thomas, J. C. & Segal, D. L. (Eds.), *Comprehensive handbook of personality and psychopathology: Vol 1, Personality and everyday functioning*. New Jersey: Wiley.

Dökmen, Z. (2009). *Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul. Remzi Kitapevi.

Dökmen, Z. Y. (2017). Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Dutton, D. G., Saunders, K., Starzomski, A., & Bartholomew, K. (1994). Intimacy-anger and insecure attachment as precursors of abuse in intimate relationships 1. *Journal of applied social psychology*, 24(15), 1367-1386.

Dutton, D. G., Corvo, K. N., ve Hamel, J. (2009). The gender paradigm in domestic violence research and practice part II: The information website of the American Bar Association. *Aggression and Violent Behavior*, 14(1), 30-38.

Dutton, D. G., & White, K. R. (2012). Attachment insecurity and intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 17(5), 475–481.

Dunkley, D. M., Berg, J-L. ve Zuroff, D.C. (2012). The role of perfectionism in daily self-esteem, attachment, and negative affect. *Journal of Personality*, 80(3), 633-663. doi: 10.1111/j.1467-6494.2011.00741.x

Duval A, Lanning BA, Patterson MS. A Systematic Review of Dating Violence Risk Factors Among Undergraduate College Students. *Trauma, Violence, Abuse*. 2020;21(3):567-585. doi:10.1177/1524838018782207

Egeci, I. S., & Gencoz, T. (2011). The effects of attachment styles, problem-solving skills, and communication skills on relationship satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 2324-2329.

Eisler, R. M., & Skidmore, J. R. (1987). Masculine gender role stress: Scale development and component factors in the appraisal of stressful situations. *Behavior Modification*, 11(2), 123-136. doi: 10.1177/01454455870112001

Engel B. (2006). The emotionally abusive relationship: How to stop being abused and how to stop abusing. New Jersey: John Wiley & Sons.

Ercan, L. ve Eryılmaz, A. (2011). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve algılanan kontrol. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 359-380.

Ergin, B. E. ve Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14, 36-45.

Erikson, H. Erik (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton

Espinosa, D. (2010). Gender roles in the media and debunking society's stereotypes: Glee as a pop-culture reflection. *Project for Master of Science degree in counselor education at winoa state university*.

Fang, X., & Corso, P. S. (2007). Child maltreatment, youth violence, and intimate partner violence: Developmental relationships. *American journal of preventive medicine*, 33(4), 281-290.

Feder, J., Levant, R. F., & Dean, J. (2010). Boys and violence: A gender-informed analysis. *Psychology of Violence*, 1, 3–12. doi: 10.1037/2152-0828.1.S.3

Feeney, J. and Noller, P., 1990, "Attachment Style As A Predictor Of Adult Romantic Relationships" *Journal of Personality and Social Psychology*, 58:pp.281-291

Feeney, J. A., Noller, P., Patty, J., (1993). Adolescents Interactions with The Opposite Sex: Influence of Attachment Style and Gender, *Journal of Adolescence*, 16:2, 169.

Fidan F. & Yeşil Y. 2018, "Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti". *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi* 4/1, 16-24.

Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.

Franke, K. M. (2001). Theorizing yes: An essay on feminism, law, and desire. *Colum. L. Rev.*, 101, 181.

Frankl, V. E. (1960). Paradoxical intention: A logotherapeutic technique. *American Journal of Psychotherapy*, 14(3), 520-535.

Fraley, R.C. and Shaver, P.R., 2000, "Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies, and Unanswered Questions" Review of General Psychology, 4:pp.132-154.

Fraley, R.C., 2004, A Brief Overview of Adult Attachment Theory and Research. (çevrimiçi) <http://www.psych.uiuc.edu/~rcfraley/attachment.htm>

Fresnics, A., & Borders, A. (2017). Angry rumination mediates the unique associations between self-compassion and anger and aggression. *Mindfulness*, 8(3), 554–564. <https://doi.org/10.1007/s12671-016-0629-2>

Follette V, Alexander P. Dating violence: current and historical correlates. *Behavioral Assessment*, 1992, 14, 39-52.

Follingsdat, D. R. & Edmundson, M. (2010). Is psychological abuse reciprocal in intimate relationships? Data from a national sample of American adults. *Journal of Family Violence*, 25, 495-508.

Fonseca, A. J. (2010). Salem health psychology & mental health. In N.A. Piotrowski (Eds.), *Men's mental health* (pp. 1184-1189). Pasadena, California & Hackensack, New Jersey: Salem Press

Foshee, V. A. (1996). Gender differences in adolescent dating abuse prevalence, types and injuries.

Foshee V., K. Bauman, F. Linder, J. Rice & R. Wilcher 2007, "Typologies of Adolescent Dating Violence Identifying Typologies of Adolescent Dating Violence Perpetration". *Journal of Interpersonal Violence* 22/5, 498-519.

Foster, J. D., Kernis, M. H., & Goldman, B. M. (2007). Linking adult attachment to self-esteem stability. *Self and Identity*, 6(1), 64-73.

Fuhrman, R. W., Flannagan, D., & Matamoros, M. (2009). Behavior expectations in cross-sex friendships, same-sex friendships, and romantic relationships. *Personal Relationships*, 16(4), 575-596.

Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 177–180.3

Garcia, H., & Soriano, E. (2017). The romantic ideal of men and women involved in the relationship of friends with benefits. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 237, 203-208.

Gardner, C. V. (2009). The a to z of feminist philosophy. Toronto: The Scarecrow Press. [Adobe Acrobat Reader sürümü]. Erişim adresi: <http://www.mersin.edu.tr/idari/kutuphaneve-dokumantasyon-daire-baskanligi>

Gerber, Z., Tolmacz, R., & Doron, Y. (2015). Self-compassion and forms of concern for others. *Personality and Individual Differences*, 86, 394-400.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson

Gerrig, R. J., & Zimbardo, P. G. (2010). *Psychology and life*. Pearson College Division.

Germer, C. (2009). *The mindful path to self-compassion: Freeing yourself from destructive thoughts and emotions*. Guilford Press.

Germer, C. K. ve Neff, K. (2019). Öz şefkatli farkındalık uygulama rehberi (F. Altun-Tarımay, Çev.). İstanbul: Diyojen yayıncılık.

Germer, C. K. (2020). Öz şefkatli farkındalık: Tahrip edici duygularla başa çıkabilmek (H. Ünlü-Haktanır, Çev.). İstanbul: Diyojen yayıncılık.

Gilbert, P. (Ed.). (2005). *Compassion: Conceptualisations, research and use in psychotherapy*, (pp.9-74) Routledge.

Gilbert, P. (2005). Compassion and cruelty: A biopsychosocial approach. In P. Gilbert (Ed.), *Compassion: Conceptualisations, research and use in psychotherapy* (pp. 9–74). London: Routledge.

Gilbert, P., ve Irons, C. (2005). Focused therapies and compassionate mind training for shame and self-attacking. *Compassion: Conceptualisations, research and use in psychotherapy*, 263-325.

Gilbert, P., McEwan, K., Matos, M., & Rivis, A. (2011). Fears of compassion: Development of three self-report measures. *Psychology and Psychotherapy: Theory, research and practice*, 84(3), 239-255.

Goussinsky, R., & Yassour-Borochowitz, D. (2007). Personal History Dynamics of Dating Violence Among Israeli Students. *Journal of Family Violence*, 22(5), 247-258. doi:10.1007/s10896-007-9068-0

Gracia, E., Lila, M., & Santirso, F. A. (2020). Attitudes toward intimate partner violence against women in the European Union: A systematic review. *European Psychologist*, 25, 104–121. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000392>

Gressard LA, Swahn MH, Tharp AT (2015) A first look at gender inequality as a societal risk factor for dating violence. *Am J Prev Med*, 49:448-457.

Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 430.

Guastella, A. J., Mitchell, P. B., & Mathews, F. (2008). Oxytocin enhances the encoding of positive social memories in humans. *Biological psychiatry*, 64(3), 256-258.

Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).

Güner, İ. (2007). Çatışma Çözme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Grup Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Saldırganlık ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güneş, F. (2017). FEMİNİST KURAMDA ATAERKİ TARTIŞMALARI ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR İNCELEME . Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 27 (2) , 245-256 . DOI: 10.18069/firatsbed.346526

Gündoğan, M. (2015). Eşlerin Bağlanma Tarzları İle Çift Uyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin Araştırılması, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eskişehir.

Giddens, A., & Sutton, P. W. (2009). *Sociology*. Polity press.

Gillath, O., Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2005). An attachment-theoretical approach to compassion and altruism. In *Compassion* (pp. 133-159). Routledge.

Gizir, C. (2012). İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-45.

Goldstein, J., & Kornfield, J. (2001). *Seeking the heart of wisdom: The path of insight meditation*. Shambhala Publications.

Good, G. E., Thomson, D. A., & Brathwaite, A. D. (2005). Men and therapy: Critical concepts, theoretical frameworks, and research recommendations. *Journal of Clinical Psychology*, 61(6), 699–711. doi: 10.1002/jclp.20104

Gök, S., & Ersoy, A. F. (2021). Siddet Türlerini Deneyimleyen Kadınlarla Toplumsal Cinsiyet Esitsizliği Bağlamında Nitel Bir Çalışma. *Third Sector Social Economic Review*, 56(1), 531-559.

Hamamcı, Z. ve Esen-Çoban, A. (2010). Dysfunctional Relationship Beliefs of Late Adolescence in Adjustment to University

Hamilton C.E.(2000). Continuity and discontinuity of attachment from infancy through adolescence. 71:690-694.

- Harlow, H. F. (1958). The nature of love. *American psychologist*, 13(12), 673.
- Hayes, S. C., Bissett, R. T., Korn, Z., Zettle, R. D., Rosenfarb, I. S., Cooper, L. D., & Grundt, A. M. (1999). The impact of acceptance versus control rationales on pain tolerance. *The psychological record*, 49(1), 33-47.
- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication monographs*, 76(4), 408-420.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Heath, P. J., Brenner, R. E., Vogel, D. L., Lannin, D. G., & Strass, H. A. (2017). Masculinity and barriers to seeking counseling: The buffering role of self-compassion. *Journal of Counseling Psychology*, 64(1), 94–103. <https://doi.org/10.1037/cou0000185>
- Heise LL (1998) Violence against women:an integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4:262-290.
- Hellemons, S., Loeys, T., Buysse, A., and De Smet, O. (2015). Prevalence and impact of intimate partner violence (IPV) among an ethnic minority population. *J. Interpers. Violence* 30, 3389–3418. doi: 10.1177/0886260514563830
- Henderson, A. J. Z., Bartholomew, K., Trinke, S. J., & Kwong, M. J. (2005). When loving means hurting” An exploration of attachment and intimate abuse in a community sample. *Journal of Family Violence*, 20(4), 219–230.
- Henton J, Cate R, Koval J, Lloyd S, Christopher S (1983) Romance and violence in dating relationships. *J Fam Issues*, 4:467-482
- Higginbotham, B., Ketrang, S., Hibbert, J., Wright, D., and Guarino, A. (2007). Relationship religiosity, adult attachment styles, and courtship violence experienced by females. *J. Fam. Violence* 22, 55–62. doi: 10.1007/s10896-006-9049-8

Hince, D. A. ve Saudino, K. J. (2003). Gender differences in psychological, physical, and sexual aggression among college students using the revised conflict tactics scale. *Violence and Victims*, 18, 197-217.

Hinde, R. A. (1984). Why do the sexes behave differently in close relationships?. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1(4), 471-501.

Hooper, C. (2001). Masculinities, International Relations and Gender Politics.

Howe, D. Brandon, M., Hinings, D.ve Schofield, G. (1999). Attachment theory, child maltreatment and family support: A practice and assessment model. London: Macmillan.

<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/>

Hutchinson, K. M. (2012). *Predictors of college students' dating violence perceptions and help-seeking recommendations*. The University of Akron.

Iconis, R. (2013). Dating violence among college students. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, 6(1), 111-114.

Irons, C. (2007). Early parental rearing, attachment relating, self-attacking, self-compassion and their relationship to depression symptomology in undergraduate students. Doctoral Dissertation. University of Sheffield, United Kingdom.

Ismail, F., Berman, H. ve Ward-Griffin, C. (2007). Dating violence and the health of young women: A feminist narrative study. *Health Care for Women International*, 28, 453 – 477.

Işınsu, M. (2003). İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stili arasındaki bağlantılar. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İmamoğlu, S. E. (2021). *Kişilerarası ilişkiler* (Vol. 6). Yeni İnsan Yayınevi.

Jackson, S. M. (1999). Issues in the dating violence research: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 4, 233-247. doi:10.1016/S1359-1789(97)00049

Jackson, J. J., ve Kirkpatrick, L. A. (2007). The structure and measurement of human mating strategies: Toward a multidimensional model of sociosexuality. *Evolution and Human Behavior*, 28, 382-391.

Jacobson, E. H. K., Wilson, K. G., Solomon Kurz, A., Kellum, K. K. (2018) Examining self-compassion in romantic relationships. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 8, 69-73. doi: 10.1016/j.jcbs.2018.04.003

Játiva, R., & Cerezo, M.A. (2014). The mediating role of self-compassion in the relationship between victimization and psychological maladjustment in a sample of adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 38(7), 1180-1190. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.04.005>

Joeng, J.R., Turner, S.L., Kim, E.Y., Choi, S.A., Kim, J.K. and Lee, Y.J. (2017). Data for Korean college students' anxious and avoidant attachment, self-compassion, anxiety and depression. *Data in Brief*, 13, 316-319. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2017.06.006>

Jordan, C. E., Nietzel, M. T., Walker, R., & Logan, T. K. (2004). *Intimate partner violence: A clinical training guide for mental health professionals*. Springer Publishing Company.

Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based stress reduction (MBSR). *Constructivism in the Human Sciences*, 8(2), 73.

Kahraman, B. D. (2020). Çocuklarda Bilinçli Farkındalık Temelli Öz- Yeterlik, Özşefkat Ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa EBE.

Kantaş, Ö. (2013). İlişki ve Kendileşme Benlik Yönelimlerinin Akademisyenlerin İyi – Oluş Halleri Üzerindeki Etkisi: Ego Ve Ekosistem Motivasyonu, Aşkınlık, Öz - Şefkat Ve Tükenmişlik Değişkenlerinin Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kaukinen, C. (2014). Dating violence among college students: The risk and protective factors. *Trauma, violence, & abuse*, 15(4), 283-296.

Karakurt, G., Keiley, M., and Posada, G. (2013). Intimate relationship aggression in college couples: family-of-origin violence, egalitarian attitude, attachment security. *J Fam Violence* 28, 561–575. doi: 10.1007/s10896-013-9526-9

Karataş, D. (2021). Relationships Between Self-Compassion, Masculine Gender Role Stress and Attitudes Toward Psychological Intimate Partner Violence Against Women.

Karatay, G. D. G. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.

KARNEY, Benjamin R. ve BRADBURY, Thomas N. (1995), ***“The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Methods, and Research”*** Psychological Bulletin, CXVIII, 1: 3-34.

Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 22, 367-381. doi: 10.1007/s10896-007-9092-0

Kaukinen C, Kaukinehn-Dating Violence Among College Students. *Trauma, Violence, Abus* 2014;15(4):283-296.

Kepir-Savoly, D. D., Özlem, Ulaş., & Demirtaş- Zorbaz, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42)

Kayı, Z., Yavuz, M. F., & Arıcan, N. (2000). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni*, 5(3), 157-163.

Kelmendi, K. (2020). Exploring masculine gender role stress and intimate partner violence among male students in Kosovo. *Psychology of Men & Masculinities*, 21(3), 479–489. <https://doi.org/10.1037/men0000229>

Kesebir, S., Kavzoğlu, S. ve , Üstündağ, M.F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2):321-342

Kessler, R. C. (2003). Epidemiology of women and depression. *Journal of Affective Disorders*, 74(1), 5-13.

Kılıçarslan, İ. (2021). Genç yetişkinlerin romantik ilişkide akılcı olmayan inançları, stresle başa çıkma tarzları ve erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gedik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Kına, F. B. (2020). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Temelleri Üzerine. *Anasay*, (12), 149- 164.

Kirkpatrick, K.LeClair (2005). Enhancing Self-Compassion Using a Gestalt TwoChair Intervention (Unpublished doctoral dissertation). University of Texas at Austin

Kim, Y. (2005). Emotional and cognitive consequences of adult attachment: The mediating effect of the self. *Personality and Individual Differences*, 913-923

Kimmel, M. S. (2013). Homofobi olarak erkeklik: Toplumsal cinsiyet kimliğinin inşasında korku, utanç ve sessizlik. *Fe Dergi*, 5(2), 91-107.

Koç, M.S. ve Owen, F.K. (2019). Öz-Duyarlığın Vücut Algısı, Beden Kitle İndeksi, Yaş ve Ebeveyn Tutumları ile İlişkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Ankara. <https://doi:10.16986/HUJE.2019053979>

Kolts, R. L., Bell, T., Bennett-Levy, J., ve Irons, C. (2018). Experiencing compassionfocused therapy from the inside out: A self-practice/self-reflection workbook for therapists. Guilford Publications.

Korkmaz, B. (2018). Öz-Duyarlık: Psikolojik Belirtiler ile İlişkisi Ve Psikoterapide Kullanımı. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 10(1), 40-58.

Kornfield, J. (1993). A path with heart: A guide through the perils and promises of spiritual life. Bantam.

Köknel, O. (2000). Bireysel ve toplumsal şiddet. (2.Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kumcağız, H., Orak, O. S., & Şahin, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389-399.

Laible, D. (2007). Attachment With Parents And Peers In Late Adolescence: Links With Emotional Competence And Social Behavior. *Personality And Individual Differences*, 43, 1185-1197.

Lassri, D., & Shahar, G. (2012). Self-criticism mediates the link between childhood emotional maltreatment and young adults' romantic relationships. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31(3), 289-311.

Leary, M. R., Tate, E. B., Adams, C. E., Batts Allen, A. ve Hancock, J. (2007). Selfcompassion and reactions to unpleasant self-relevant events: the implications of treating oneself kindly. *Journal of personality and social psychology*, 92(5), 887

Leen, E., Sorbring, E., Mawer, M., Holdsworth, E., Helsing, B., Bowen, E. (2013). Prevalence, dynamic risk factors and the efficacy of primary interventions for adolescent dating violence: An international review. *Aggression and Violent Behavior*, 18: 159–174.

Lewis, S. F. ve Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review*, 21, 105–127.

Lewis, J. B., Sullivan, T. P., Angley, M., Callands, T., Divney, A. A., Magriples, U., et al. (2017). Psychological and relational correlates of intimate partner violence profiles among pregnant adolescent couples. *Aggress. Behav.* 43, 26–36. doi: 10.1002/ab.21659

Liu, Y. L., & Huang, F. M. (2012). Mother-adolescent conflict in Taiwan: Links between attachment style and psychological distress. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 40(6), 919-931.

Liu, S., Li, C. I., Wang, C., Wei, M. and Ko, S. (2020). Self- Compassion and Social Connectedness Buffering Racial Discrimination on Depression Among Asian Americans. *Mindfulness*, 11(3), 672-682. [https://doi: 10.1007/s12671-019-01275-8](https://doi.org/10.1007/s12671-019-01275-8)

Lopez, F. G., & Brennan, K. A. (2000). Dynamic processes underlying adult attachment organization: toward an attachment theoretical perspective on the healthy and effective self. *Journal of Counseling Psychology*, 47(3), 283.

Lopez, A., Sanderman, R., Ranchor, A. V., & Schroevers, M. J. (2018). Compassion for others and self-compassion: Levels, correlates, and relationship with psychological well-being. *Mindfulness*, 9(1), 325–331. <https://doi.org/10.1007/s12671-017-0777-z>

Luthra, R., & Gidycz, C. A. (2006). Dating Violence Among College Men and Women: Evaluation of a Theoretical Model. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(6), 717-731. doi:10.1177/0886260506287312

MacKinnon, C. A. (1987). *Feminism unmodified: Discourses on life and law*. Harvard university press.

MacLean, P. D. (1985). Brain evolution relating to family, play, and the separation call. *Archives of General Psychiatry*, 42(4), 405-417.

Mahalik, J. R., Cournoyer, R. J., DeFranc, W., Cherry, M., & Napolitano, J. M. (1998). Men's gender role conflict and use of psychological defenses. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3), 247-255.

Maister, L., & Tsakiris, M. (2016). Intimate imitation: Automatic motor imitation in romantic relationships. *Cognition*, 152, 108-113.

Mahalik, J. R., Aldarondo, E., Gilbert-Gokhale, S., and Shore, E. (2005). The role of insecure attachment and gender role stress in predicting controlling behaviors in men who batter. *J. Interpers. Violence* 20, 617–631. doi: 10.1177/0886260504269688

Main, M., Kaplan, N.ve Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the society for research in child development*, 50(1/2), 66-104.

Makepeace JM (1981) Courtship violence among college students. *Fam Relat*, 1:97-102.

Mallon, B. (2008). Attachment and Loss, Death and Dying Theoretical Foundations for Bereavement Counselling. *Dying, Death and Grief: Working with Adult Bereavement*, Sage: London.

Marchand, J. F. (2004). Husbands' and wives' marital quality: The role of adult attachment orientations, depressive symptoms, and conflict resolution behaviors. *Attachment & Human Development*, 6(1), 99-112.

Marsh, I. C., Chan, S. W., & MacBeth, A. (2018). Self-compassion and psychological distress in adolescents—a meta-analysis. *Mindfulness*, 9(4), 1011-1027. <https://doi.org/10.1007/s12671-017-0850-7>

Marshall, G. A., & Furr, L. A. (2010). Factors that affect women's attitudes toward domestic violence in Turkey. *Violence & Victims*, 25(2), 265–277. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.2.265>

Mason, O., Platts, H. ve Tyson, M. (2005). Early maladaptive schemas and adult attachment in a UK clinical population. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 78, 549-564.

McDermott, M. J., Tull, M. T., Soenke, M., Jakupcak, M., & Gratz, K. L. (2010). Masculine gender role stress and posttraumatic stress disorder symptom severity among inpatient male crack/cocaine users. *Psychology of Men & Masculinity*, 11(3), 225–232. doi: 10.1037/a0016671.

Meetoo, V., & Mirza, H.S. (2007). There is nothing 'honourable' about honour killings: Gender, violence and the limits of multiculturalism. *Women's Studies International Forum*, 30(3), 187- 200.

Mikulincer, M. and Goodman, G. S. Attachment Styles, Sex Motives, and Sexual Behavior: Evidence for Gender-Specific Expressions of Attachment Dynamics: In *Dynamics of Romantic Love*, The Guilford Press, New York, 2006.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). Attachment processes and couple functioning. *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*, 290-323.

Mikulincer, M., & Shaver, P.R. (2008). Adult Attachment and Affect Regulation. Cassidy, J. ve Shaver, P. R. (Ed.). *Handbook of Attachment Theory, Research, and Clinical Applications*. New York: The Guilford Press.

Miller, J. B., and Hoicowitz, T., 2004, "Attachment Contexts Of Adolescent Friendship and Romance" *Journal of Adolescence*, 27:pp.191–206.

Miller, E. ve. (2019). Intimate partner violence. *New England Journal of Medicine*, 380(9), 850-857.

Mitchell, S. A., & Black, M. J. (2014). Freud ve Sonrası Modern Psikanalitik Düşüncenin Tarihi (A. Eğrilmez, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (2012).

Moreira, H., Carona, C., Silva, N., Nunes, J., & Canavarro, M. C. (2016). Exploring the link between maternal attachment-related anxiety and avoidance and mindful parenting: The mediating role of self-compassion. *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 89(4), 369-384.

Morgan, C. T. (2009). Psikolojiye Giriş. (R. Eski ve S. Karakaş, Çev. Ed.) Konya: Eğitim.

Morsünbül, Ü. Ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2011; 3(3):553- 570. Ankara

Mitchell, S. A., & Black, M. J. (2014). Freud ve Sonrası Modern Psikanalitik Düşüncenin Tarihi (A. Eğrilmez, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (2012).

Moore, T. M., Stuart, G. L., McNulty, J. K., Addis, M. E., Cordova, J. V., & Temple, J. R. (2010). Domains of masculine gender role stress and intimate partner violence in a clinical sample of violent men. *Psychology of Violence*, 1, 68–75. doi: 10.1037/2152-0828.1.S.68

Muehlenhard, C. L., & Linton, M. A. (1987). Date rape and sexual aggression in dating situations: Incidence and risk factors. *Journal of counseling psychology*, 34(2), 186.

Murray, C. E., & Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10(1), 79-89.

Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10-19. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x>

Naismith, I., Ripoll, K., Pardo, V.M., ‘Group Compassion-Based Therapy for Female Survivors of Intimate-Partner Violence and Gender-Based Violence: a Pilot Study’, *Journal of Family Violence* <https://doi.org/10.1007/s10896-019-00127-2>

Neely, M. E., Schallert, D. L., Mohammed, S. S., Roberts, R. M., & Chen, Y. J. (2009). Self-kindness when facing stress: The role of self-compassion, goal regulation, and support in college students’ well-being. *Motivation and Emotion*, 33(1), 88– 97. doi: 10.1007/ s11031-008-9119-8

Neff, K. D. (2003). The development and validation of a scale to measure self-compassion. *Self & Identity*, 2(3), 223-250. <https://doi.org/10.1080/15298860309027>

Neff, K. D. (2003a). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization of a Healthy Attitude Toward Oneself, *Self and Identity*, 2, 81 – 101

Neff K., “Self-Compassion.Moving Beyond the Pitfalls of A Separate Self-Concept”, Jack Bauer and Heidi A. Wayment (ed.), *Transcending Self-Interest.Psychological Explorations of the Quiet Ego*, APA Books, Washington, 2008, 95-106, p.102.

Neff, K. D. (2011a). Self-compassion, self-esteem and well-being. *Social and Personality Psychology Compass*, 5(1), 1-12.

Neff, K. D. (2011b). *Self-compassion: The proven power of being kind to yourself*. New York: Harper Collins Publishers.

Neff, K. D. (2019). Setting the record straight about the Self-Compassion Scale. *Mindfulness*, 10(1), 200-202.

Neff, K. D., & Beretvas, S. N. (2013). The role of self-compassion in romantic relationships. *Self and Identity*, 12(1), 78-98.

Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L., & Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 139-154.

Neff, K. D., McGehee, P. (2010). Self-compassion and Psychological Resilience Among Adolescents and Young Adults. *Self and Identity*, 9(3), 225–240.

Neff, K. D., & Pommier, E. (2013). The relationship between self-compassion and otherfocused concern among college undergraduates, community adults, and practicing meditators. *Self and Identity*, 12, 160-176.

Neff, K. D., & Vonk, R. (2009). Self-compassion versus global self-esteem: two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality*, 77(1), 23–50. doi: 10.1111/j.1467-6494.2008.00537.x

Neff, K.D. and Tirsch, D. (2013). Mindfulness & Acceptance for positive psychology: The seven foundations of well-being, p.78-107. Canada: Raincoats Books. https://selfcompassion.org/wpcontent/uploads/publications/Chap4_MindfulnessAcceptance-and-Positive Psychology_11.06.pdf adresinden alındı.

Neff, K. D. and Seppälä, E. (2016). Compassion, well-being, and the hypo-egoic self. *Oxford handbook of hypo-egoic phenomena: Theory and research on the quiet ego*, 189-202.

Neff, K., & Germer, C. (2017). Self-Compassion and Psychological. *The Oxford handbook of compassion science*, 371.

Neff, K. D. and Germer, C. (2017). Self-Compassion and Psychological Wellbeing. J. Doty (Ed.) *Oxford Handbook of Compassion Science, Chap. 27*. Oxford University Press. <https://selfcompassion.org/wpcontent/uploads/2017/09/Neff.Germer.2017.pdf>

Neff, K. D., & Pommier, E. (2013). The relationship between self-compassion and otherfocused concern among college undergraduates, community adults, and practicing meditators. *Self and Identity*, 12, 160-176.

Neely, M.E., Schallert, D.L., Mohammed, S.S., Roberts, R.M. & Chen, Y.J. (2009). Self-Kindness When Facing Stress: The Role of Self-Compassion, Goal Regulation, and Support in College Students' Well-Being. *Motivation and Emotion*. 33.1, 88-97.

https://self-compassion.org/wp-content/uploads/publications/self-kindness_when_facing_stress.pdf

Nicodemus, P. D., Porter, J. A., & Davenport, P. A. (2011). Predictors of Perpetrating Physical Date Violence among Adolescents. *North American Journal of Psychology*, 13, 123- 132.

Nightingale, H., & Morrisette, P. (1993). Dating violence: Attitudes, myths, and preventive programs. *Children & Schools*, 15(4), 225-232.

Niolon, P. H., Kearns, M., Dills, J., Rambo, K., Irving, S., Armstead, T. ve Gilbert, L. (2017). Eliminating intimate partner violence across the lifespan: A technical package to prevent intimate partner violence, including teen dating violence. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.

Oakley, A. (1972). *Sex, Gender and Society*. Revised Edition. *Hampshire: Arena Gower Publishing*.

Offenhauer P. & Buchalter A. 2011. *Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography*. United States.

Ohnishi, M., Nakao, R., Shibayama, S., Matsuyama Y., Oishi, K., Miyahara, H. (2011). Knowledge, experience, and potential risks of dating violence among Japanese university students: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 11: 339.

Oka, M., Sandberg, J., Bradford, A., and Brown, A. (2014). Insecure attachment behavior and partner violence: incorporating couple perceptions of insecure attachment and relational aggression. *J. Marital Fam. Ther.* 40, 412–429. doi: 10.1111/jmft.12079

O’Keefe, M. (1997). Predictors of dating violence among high school students. *Journal of Interpersonal Violence*, 12, 546–568.

O’Keefe M (2005) Teen dating violence: A review of risk factors and prevention efforts. National Electronic Network on Violence Against Women, April 2005:1-13.

O’Leary, K. D. ve Slep, A. M. S. (2003). A dyadic longitudinal model of adolescent dating aggression. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 32, 314-327.

Olgun İzmirli, G. (2013). Isparta ili gönen ilçesinde yaşayan 15-49 yaş grubu evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve aile içi şiddet görmeye sebep olan faktörler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta*.

Orcutt H. K., Garcia M.,Pickett S.M. (2005) Female-Perpetrated Intimate Partner Violence and Romantic Attachment Style in a College Student Sample, *Violence and Victims*, 20, No:3, 287-302.

Oswalt, S. B., Wyatt, T. J., & Ochoa, Y. (2018). Sexual assault is just the tip of the iceberg: Relationship and sexual violence prevalence in college students. *Journal of College Student Psychotherapy*, 32(2), 93-109.

Ögel, K., Tarı, I. ve Eke, C. Y. (2006). Okullarda suç ve şiddeti önleme. İstanbul: Yeniden Yayınları.

Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları*, (48).

Öveç, Ü. (2007). Öz-duyarlık ile öz- bilinç, depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeliyle incelenmesi,Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi.

Özarslan, A. D. (2004). *Kırmızı kar: toplumsal ve kültürel açıdan ayhali*. Bağlam Yayıncılık.

Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social science development journal*.

ÖZer-ToğUŞLU, M. (2014). Evli bireylerde bağlanma stilleri ve cinsiyet rollerinin yükleme biçimini yordayıcı rolü. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk İ (1990) Anne baba tutumlarının üniversite öğrencilerinin bağımsızlık, duyguları anlama, yakınlık, başatlık, kendini suçlama ve saldırganlıkdüzeylerine etkisi. (Uzmanlık tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.

Öztürk N. 2017, “Gençler Arası İlişkilerde Flört Şiddeti”. *Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği*. Kaynak: <http://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/07/flort-brosur-nternet.pdf>.

Özkan ve Lajunen. (2005). Masculinity, Femininity, and the Bem Sex Role Inventory in Turkey, Sex Roles; January 2005, Volume 52, Issue 1–2, pp 103–110

Özyeşil, Z. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayış Düzeylerinin Bilinçli Farkındalık Kişilik Özellikleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Özyeşil, Z. (2011). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin bilinçli farkındalık kişilik özellikleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi

Page AZ, İnce M (2008) Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları, 11(22):81-94.

Papadakaki, M., Tzamalouka, G.S, Chatzifotiou, S., & Chilaoutakis, J. (2009). Seeking for risk factors of intimate partner violence in a Greek national sample. Journal of Interpersonal Violence, 24(5), 732-750.

Parman, T. (2000). Ergenlik ya da Merhaba Hüzün. İstanbul: Bağlam Yayınları

Paulson, M. J., Coombs, R. H., & Landsverk, J. (1990). Youth who physically assault their parents. Journal of Family Violence, 5(2), 121-133. P

Permuy, B., Merino, H., & Fernandez-Rey, J. (2010). Adult attachment styles and cognitive vulnerability to depression in a sample of undergraduate students: The mediational roles of sociotropy and autonomy. *International Journal of Psychology*, 45(1), 21-27.

Pietromonaco, P. R., & Barrett, L. F. (2000). The internal working models concept: What do we really know about the self in relation to others? Review of general psychology, 4(2), 155.

Pimentel, V., and Santelices, M. (2017). Adult attachment and mentalization in men who have used violence toward their partner. *Psykhē* 26, 1–16. doi: 10.7764/psykhe.26.2.915

Price EL, Byers ES, Dating Violence Research Team. The attitudes towards dating violence scales: development and initial validation. *Journal of Family Violence* 1999; 14:351-75.

Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior research methods*, 40(3), 879-891.

Próspero, M. (2008). Effects of masculinity, sex, and control on different types of intimate partner violence perpetration. *Journal of Family Violence*, 23(7), 639-645

Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.

Powers, T. A., Koestner, R., Lacaille, N., Kwan, L., & Zuroff, D. C. (2009). Self-criticism, motivation, and goal progress of athletes and musicians: A prospective study. *Personality and Individual Differences*, 47(4), 279-283.

Raes, F. (2010). Rumination and worry as mediators of the relationship between self-compassion and depression and anxiety. *Personality and Individual Differences*, 48(6), 757-761

Ramon, A. E., Guthrie, L., & Rochester, N. K. (2020). Role of masculinity in relationships between mindfulness, self-compassion, and well-being in military veterans. *Psychology of Men & Masculinities*, 21(3), 1-13. <https://doi.org/10.1037/men0000240>

Reidy, D. E. (2016). Dating violence and injury among youth exposed to violence. *Pediatrics*, 137(2), 1–8 .

Reishl, T. M., Hirsch, B. J. (1989). Identity commitments and coping with a difficult developmental transition. *Journal of Youth and Adolescence*, 18, 55-69.

Rholes, W.S. ve Simpson, J.A. (2004). Attachment theory basic concepts and contemporary questions. Çinde W. Steven Rholes ve Jeffry A. Simpsons (Eds.), *Adult attachment theory, research and clinical implications* (NY: The Guilford Press.

Richardson, D.S. & Hammock G.S. (2007). Social context of human aggression: Are we paying too much attention to gender? *Aggression and Violent Behavior*, 12, 417-426.

Rydell, R. J., & Bringle, R. G. (2007). Differentiating reactive and suspicious jealousy. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 35(8), 1099-1114.

Ryle, R. (2011). *Questioning gender: A sociological exploration*. Sage Publications.

Rockliff, H., Karl, A., McEwan, K., Gilbert, J., Matos, M., & Gilbert, P. (2011). Effects of intranasal oxytocin on 'compassion focused imagery'. *Emotion*, 11(6), 1388.

Roscoe B, Benaske N (1985) Courtship violence experienced by abused wives: Similarities in patterns of abuse. *Fam Relat*, 1:419- 424.

Mameghani, S. S., Taşan, D., & Saylan, E. (2020). Üniversite öğrencilerinin öz-şefkat, hasbılık ve affetme düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 12(2), 220-244.

Sakallı, N., & Türkoğlu, B. (2019). “Erkek” olmak ya da olmamak: Sosyal psikolojik açıdan erkeksilik/erkeklik çalışmaları [To be or not to be “man”: Masculinity/manhood studies from social psychological perspective]. *Türk Psikoloji Yazıları (Turkish Psychological Articles)*, 22(44), 52-76. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120190516m000014>

Salzberg, S. (2002). *Lovingkindness: The revolutionary art of happiness*. Shambhala Publications.

Samios, C., Raatjes, B., Ash, J., Lade, S. L., & Langdon, T. (2020). Meaning in life following intimate partner psychological aggression: The roles of self-kindness, positive reframing, and growth. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(7-8), 1567–1586. <https://doi.org/10.1177/0886260519898437>

Sancar, S. (2008). Erkeklik İmkânsız İktidar: Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler. İstanbul: Metis Yayınları.

Sanders, C. K. (2015). Economic abuse in the lives of women abused by an intimate partner: A qualitative study. *Violence against women*, 21(1), 3-29.

Saraç, A., Hamamcı, Z., & Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunun yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.

Sarıcaoğlu, H. (2015). Bilinçli öz anlayış programının üniversite öğrencilerinin öz-anlayışına etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Savran, G. A., & Demiryontan, N. T. (2016). *Kadının Görünmeyen Emeği: Maddeci Bir Feminizm Üzerine*. Yordam Kitap.

Sayar, K. (2008). Merhamet-Kalbe Dönüş İçin Son Çağrı. (6). İstanbul: Timaş Yayınları.

Schröder, M., Lüdtke, J., Fux, E., Izat, Y., Bolten, M., Gloger-Tippelt, G., ... & Schmid, M. (2019). Attachment disorder and attachment theory—Two sides of one medal or two different coins?. *Comprehensive psychiatry*, 95, 152139.

Seiffge-Krenke, I. (2003). Testing theories of romantic development from adolescence to young adulthood: Evidence of a developmental sequence. *International journal of behavioral development*, 27(6), 519-531.

Selçuk E, Günaydın G, Sümer N ve ark. (2005) Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları* 8:1-11.

Selçuk, K. T., & Avcı, D. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308.

Set, Z. (2016). Lezbiyen, gey ve biseksüel örnekleminde bağlanma stilleri ile depresyon arasındaki ilişkide içselleştirilmiş homofobi ve öz anlayışın aracı rolü (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.

Sezer, S., Ertel, R., & Ertel, İ. Bir İktidar Ve Meşrulaştırma Aracı Olarak Flört Şiddeti: Muğla Kötekli Mahallesi Örneği. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 85-115.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (Eds.). (2011). *Human aggression and violence: Causes, manifestations, and consequences* (pp. xvi-422). Washington, DC: American psychological association.

Shaver, P.R., ve Mikulincer, M. (2014). Attachment bonds in romantic relationships. In annual meeting of the American Psychological Association, 1-20 Washington, DC.

Shorey, R. C., Cornelius, T. L., & Bell, K. M. (2008). Behavioral theory and dating violence: A framework for prevention programming. *The Journal of Behavior Analysis of Offender and Victim Treatment and Prevention*, 1(4), 1.

Slootmaeckers, J. ve Migerode, L. (2018). Fighting for connection: Patterns of intimate partner violence. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 17(4), 294-312. doi: 10.1080/15332691.2018.1433568.

Smith D. M. & Donnelly J. 2001. "Adolescent Dating Violence: A Multi-systemic Approach of Enhancing Awareness in Educators, Parents, and Society". *Journal of Prevention & Intervention in the Community* 21/1, 53-64.

Sobel, M. E. (1982). Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological methodology*, 13, 290-312.

Sommer, J., Babcock, J., and Sharp, C. (2017). A dyadic analysis of partner violence and adult attachment. *J. Fam. Violence* 32, 279–290. doi: 10.1007/s10896-016-9868-1

Sommerfeld, E., & Shechory Bitton, M. (2020). Rejection sensitivity, self-compassion, and aggressive behavior: The role of borderline features as a mediator. *Frontiers in Psychology*, 11, 1-8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00044>

Stackert, R. A., & Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and individual differences*, 34(8), 1419-1429.

Stahl, B. ve Goldstein, E. (2010). A mindfulness-based stress reduction workbook. Oakland: New Harbinger Publications.

Steinmetz, S. (1977-1978). The battered husband syndrome. *Victimology*, 2, 499- 509.

Sternberg, R. J. (1986). "A triangular theory of love". *Psychological Review*, 93(2), 119–135

Stevens, F. L. (2014). Affect regulation styles in avoidant and anxious attachment. *Individual Differences Research*, 12(3), 123–130.

Stolorow RD, Brandchaft B, Atwood GE. (2014). *Psychoanalytic treatment: An intersubjective approach*. Routledge.

Stover, C. L. (2008). *Adolescents attitudes towards counseling by demographic group: Before and after a youth relationship education curriculum* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Graduate Faculty of Auburn University, Alabama.

Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S. ve Sugarman, D. B. (1996). The revised conflict tactics scales (CTS2): Development and preliminary psychometric data. *Journal of Family Issues*, 17, 283 – 316. doi: 10.1177/019251396017003001

Straus, M. A. (2004). Cross-cultural reliability and validity of the Revised Conflict Tactics Scales: A study of university student dating couples in 17 nations. *Cross-Cultural Research*, 38(4), 407-432.

Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and youth services review*, 30(3), 252-275

Stuart, G. L., Moore, T. M., Hellmuth, J. C., Ramsey, S. E., & Kahler, C. W. (2006). Reasons for intimate partner violence perpetration among arrested women. *Violence against women*, 12(7), 609-621.

Surcinelli, P., Rossi, N., Montebanocci, O. & Baldaro, B. (2010). Adult Attachment Styles And Psychological Disease: Examining The Mediating Role Of Personality Traits. *The Journal Of Psychology*, 144(6), 523–534.

Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Psychometric evaluation of adult attachment measures on Turkish samples and a cross-cultural comparison.

Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1.

Sümer, N., Ünal, S., Selçuk, E., Kaya, B., Polat, R., & Çekem, B. (2009). Bağlanma ve Psikopatoloji: Bağlanma Boyutlarının Depresyon, Panik Bozukluk ve ObsesifKompulsif Bozuklukla İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38.

Sümer, A. S. (2008). Farklı öz-anlayış (self-compassion) düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.

Sümer, S., & Arıca, T. (2018). Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Araştırmaları*, 3(6), 6-13.

Şen, A. F., & Halime, K. Ö. K. (2017). Sosyal Medya Ve Feminist Aktivizm: Türkiye’deki Feminist Grupların Aktivizm Biçimleri. *Atatürk İletişim Dergisi*, (13), 73-86.

Şencan, B. (2015). Bağlanma Örüntüleri ve Psikolojik İyi Hali Arasındaki İlişkilerde Duygusal Şemalar, Duygusal Zorlanmaya Tolerans ve Kişilerarası Beklentilerin Rolü.

Şirvanlı-Özen, D., Bayraktar, R. (1993). Annenin çalışma durumunun çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılarının gelişimi üzerindeki rolü. R. Bayraktar ve i. Dağ (Ed.). VII. Ulusal Psikoloji Kongresi bilimsel çalışmaları içinde, (65-76). Ankara: Meteksan.

Tandler, N., & Petersen, L. E. (2020). Are self-compassionate partners less jealous? Exploring the mediation effects of anger rumination and willingness to forgive on the association between self-compassion and romantic jealousy. *Current Psychology*, 39(2), 750-760.

Tangney, J. P., Dearing, R. L. (2002). Gender differences in morality. In R. F. Bornstein & J. M. Masling (Eds.), *Empirical studies in psychoanalytic theories*, Vol. 10. The psychodynamics of gender and gender role, 251–269. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10450-007>

Taşkıran A. & Taşkıran Y. 2015, “Sporda Kadına Yönelik Şiddet”. Eds. Murat Korkmaz, Emine Demiray, Ümran Sevil, Şengül Hablemitoğlu & Yavuz Taşkıran. *Dünyada, Türkiye’de Kadın ve Şiddet*. Ankara.

TC Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı.

Temple JR, Choi HJ, Reuter T, Wolfe D, Taylor CA, Madigan S et al. (2018) Childhood corporal punishment and future perpetration of physical dating violence. *J Pediatr*, 194:233-237.

Terzi, H. (2015). *The Interplay between self compassion, attachment security & relational attributions on marital functioning* (Master's thesis, Middle East Technical University).

Terzi, S. ve Özbay, Y. (2016). Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin Geliştirilmesi. *21.Yüzyıl Eğitim ve Toplum*. Sayı:13, Cilt:5. Erişim Tarihi: 31Ocak2016, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/egitimvetoplum/article/viewFile/5000192845/5000167982>

Terzioğlu, F. ve Taşkın, L. (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 12(2), 62-67.

Thompson, W. E. (1986). Courtship violence: Toward a conceptual understanding. *Youth & Society*, 18, 162-176.

Toplu, E. ve Hatipoğlu-Sümer, Z. (Ekim, 2011). Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Selçuk, İzmir.

Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z. ve White J. W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the investment model matter? *International Journal of Conflict and Violence*, 7, 203-215.

Toplu-Demirtaş, E. ., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Fincham, F. D. (2017). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish intimate partner violence attitude scale-revised. *Journal of Family Violence*, 32(3), 349-356.

Tougas, C., Péloquin, K., and Mondor, J. (2016). Romantic attachment and perception of partner support to explain psychological aggression perpetrated in couples seeking couples therapy. *Couple Fam. Psychol. Res. Pract.* 5, 197–211. doi: 10.1037/cfp0000068

Troisi, A., Di Lorenzo, G., Alcini, S., Nanni, R. C., Di Pasquale, C., & Siracusano, A. (2006). Body dissatisfaction in women with eating disorders: Relationship to early separation anxiety and insecure attachment. *Psychosomatic Medicine*, 68(3), 449-453.

Turan, R., & Baki, D. U. Y. Self-Esteem, Attachment, Gender Roles and Social Approval as Predictors of the Attitudes Toward Dating Violence. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 10(56), 1-36.

Türk, B. (2016). Sihirden Nefret Eden Bir İlüzyonist: Bourdieu, Gelenek ve İdeoloji. *İçinde: G Çeğin, E Göker, A Arlı ve Ü Tatlıcan (Der.), Ocak ve Zanaat, İstanbul: İletişim Yayınları*, 605-626.

Türk, B., Hamzaoğlu, N., & Yayak, A. (2020). Flört Şiddeti Üzerine Bir İnceleme. *Türkiye Klinikleri J Foren Sci Leg Med*, 17(1), 73-81.

Türk Dil Kurumu [TDK]. (tarih yok). Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır .

Uluocak, S., Gökulu, G., & Bilir, O. (2014). A strategic starting point for the elimination of violence against women: Intimate partner violence Kadına yönelik

şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.

Ulloa, E. C., Martinez-Arango, N. ve Hokoda, A. (2014). Attachment anxiety, depressive symptoms, and adolescent dating violence perpetration: A longitudinal mediation analysis. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 23, 652-669. doi: 10.1080/10926771.2014.920452

Üçok Demir, N., Irmak, M.Y., Murat, D., Perdahlı Fiş, N. (2016). Cinsel istismara uğrayan ergen adli olgularda flört ilişkisinde şiddet varlığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(3): 240-247.

Ünlü, A. S. (2017). Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından TRT çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmler. *Yayımlanmamış yüksek lisan tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Vagi KJ, Olsen EO, Basile KC, Vivolo-Kantor AM (2015) Teen dating violence (physical and sexual) among US high school students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. *JAMA Pediatr*, 169:474-482.

Vatandaş, Celalettin (2007). “Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 2(35), 29-56.

Velotti, P., Beomonte Zobel, S., Rogier, G., & Tambelli, R. (2018). Exploring relationships: a systematic review on intimate partner violence and attachment. *Frontiers in psychology*, 9, 1166.

Wallace, B. A. and Shapiro, S. L. (2006). Mental balance and well-being: building bridges between Buddhism and Western psychology. *American Psychologist*, 61(7), 690-701. [https:// doi: 10.1037/0003-066X.61.7.690](https://doi.org/10.1037/0003-066X.61.7.690)

Waltz, J., Babcock, J. C., Jacobson, N. S., and Gottman, J. M. (2000). Testing a typology of batterers. *J. Consult. Clin. Psychol.* 68, 658–669. doi: 10.1037/0022-006X.68.4.658

Warren, R., Smeets, E. and Neff, K. D. (2016). Self-Criticism And Self-Compassion: Risk And Resilience For Psychopathology. *Current Psychiatry*, 15.12, 18-32.

Waters, E., Posada, G., Crowell, J., & Lay, K. L. (1993). Is attachment theory ready to contribute to our understanding of disruptive behavior problems?. *Development and Psychopathology*, 5(1-2), 215-224.

Waters, E., Crowell, J., Elliott, M., Corcoran, D., & Treboux, D. (2002). Bowlby's secure base theory and the social/personality psychology of attachment styles: Work (s) in progress. *Attachment & human development*, 4(2), 230-242.

Wei, M., Liao, K. Y., Ku, T., & Shaffer, P. A. (2011). Attachment, self-compassion, empathy, and subjective well-being among college students and community adults. *Journal of Personality*, 79(1), 191-221.

Weiss, R. S., *Attachment In Adult Life*, Wiley, New York, 1982.

Weisskirch, R. S. (2017) Abilities in romantic relationships and well-being among emerging adults. *Marriage & Family Review*, 53(1), 36-47.

Welch, R. D.ve Houser, M. E. (2010). Extending the four-category model of adult attachment: An interpersonal model of friendship attachment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 351-366.doi: 10.1177/0265407509349632

Werner, K.H., Jazaieri, H., Goldin, P.R., Ziv, M., Heimberg, R.G. and Gross, J.J. (2012). Self- compassion and social anxiety disorder. *Anxiety, Stress & Coping*, 25(5), 543-558. <https://doi: 10.1080/10615806.2011.608842>

Wienclaw, R. A. (2011). Feminist Theories of Gender Inequality. *Sociology Reference Guide: Gender Roles & Equality*. 1st ed., Salem Press, 95-102.

Williamson, J.R. (2019). Self-Compassion differences in those who have experienced sexual assault and non-sexual assault trauma. *Gender and Women's Studies*. 2(3), 1-12. Retrieved from:<http://riverapublications.com/article/self-compassion-differences-in-women-who-have-experienced-sexual-assault-and-nonsexual-assault-trauma>

World Health Organization (2002) The World Health Report 2002: Reducing Risks, Promoting Healthy Life. Geneva, World Health Organization.

World Health Organization [WHO]. (2013). Violence and Injury Prevention. World Health Organization: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/ adresinden alınmıştır

Yağbasanlar, O. (2017). Kavramsal bir bakış: öz-şefkat. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 88-101.

Yarnell, L. M., Neff, K. D. (2013). Self-compassion, interpersonal conflict resolutions, and well-being. *Self and Identity*, 12(2), 146-159.

Yarnell, L. M., Stafford, R. E., Neff, K. D., Reilly, E. D., Knox, M. C. and Mullarkey, M. (2015). Meta-Analysis of Gender Differences in Self-Compassion. *Self and Identity*, 14(5), 1-22. <https://doi.org/10.1080/15298868.2015.1029966>

Yarnell, L. M., Neff, K. D., Davidson, O. A., & Mullarkey, M. (2018). Gender differences in self-compassion: Examining the role of gender role orientation. *Mindfulness*, 10, 1136-1152. <https://doi.org/10.1007/s12671-018-1066-1>

Yavuzer, H. (2004). Çocuk psikolojisi (26. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2009). *Suçta yönelmiş ve yönelmemiş 14-18 yaş arası ergenlerin empati düzeylerinin ve ana-baba tutumlarının incelenmesi* (Master's thesis, Uludağ Üniversitesi).

Yılmaz, S.(2018). “Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayatta Yansımaları: Çorum\Alaca Örneği”, <https://dergipark.org.tr>. (Erişim Tarihi: 02.05.2019).

Yiğitalp, G., Ertem, M. ve Özkaynak, V. (2007). Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6, 131-136.

Yörükan, T. (2011). *Bir erken yaş sosyalleşmesi olarak bağlanma ve sonraki yaşlarda görülen etkileri*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yumuşak, A., & Şahin, R. (2014). Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinin Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 49(49)

Zastrow, C., Aykara, A., Beyazova, A., & Yakut-Çakar, B. (2016). *Sosyal hizmete giriş*. Nika Yayınevi.

Zapata-Calvente, A. L., Moya, M., Megías, J. L., & Bohner, G. (2019). Automatic associations and conscious attitudes predict different aspects of men's intimate partner violence and sexual harassment proclivities. *Sex Roles*, 81, 439-455. <https://doi.org/10.1007/s11199-019-1006-0>

Zessin, U., Dickhäuser, O., & Garbade, S. (2015). The relationship between self-compassion and well-being: A meta-analysis. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 7(3), 340–364. <https://doi.org/10.1111/aphw.12051>

Zeybekoğlu Dünder, Ö. (2012). Toplumsal cinsiyet rollerinin televizyon reklamlarına yansımaları. *Ethos: Felsefe ve toplumsal bilimlerde diyaloglar*, 5(1), 121-136.

Zeyneloğlu, S. & Terzioğlu, F. (2011). Development and Psychometric Properties Gender Roles Attitude Scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (40), 409-420.

Zessin, U., Dickhäuser, O., & Garbade, S. (2015). The relationship between self-compassion and well-being: A meta-analysis. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 7(3), 340–364. <https://doi.org/10.1111/aphw.12051>

EKLER

EK 1: Bilgilendirilmiş İzin ve Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Didem Çengel tarafından, Dr. Özlem Mestçioğlu Gökmoğol danışmanlığında yürütülen tez çalışmasıdır. Çalışmanın amacı; romantik ilişkide flört şiddetine yönelik tutumun, bağlanma stili ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasındaki ilişkide, öz-şefkatin aracı rolünün incelenmesidir.

Çalışma yaklaşık 20-30 dakika sürmektedir ve katılımınız gönüllük esasına dayanmaktadır. Cevaplarınız sadece araştırmacı tarafından bilimsel veri amacıyla kullanılacaktır ve gizli tutulacaktır. Araştırma esnasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz.

Çalışma sırasında sizden istenilen, verilen ölçekleri boş madde bırakmamaya özen göstererek, kimsenin baskısı ve telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları samimi bir şekilde doldurmanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için engeldidem@gmail.com e-posta adresinden araştırmacıya ulaşabilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ediyorum.

İstanbul Okan Üniversitesi
Klinik Psikolog Yüksek Lisans Öğrencisi
Didem Çengel

EK 2: Sosyodemografik Bilgi Formu

En az 3 ay romantik ilişkisi olan katılımcıların formu doldurması rica olunur.

1.Cinsiyetiniz:

2. Yaşınız:

3. Eğitim düzeyiniz:

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

4. Hangi bölümde eğitim alıyorsunuz?

5. Üniversitede ‘Toplumsal Cinsiyet’ dersi aldınız mı?

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR

4. Doğduğunuz andan itibaren üniversiteye gelene kadar yaşamış olduğunuz yer

- ☐ Köy
- ☐ Kasaba
- ☐ İlçe
- ☐ İl
- ☐ Yurtdışı

9. İlişkiniz ne kadardır devam etmektedir?

- ☐ 3 ay – 1 yıl arası
- ☐ 1-2 yıl arası
- ☐ 2-3 yıl arası
- ☐ 3 yıl ve üzeri

10. Bu ilişki kaçınıcı ilişkiniz?

EK 3: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır. *	1	2	3	4	5
2. Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir. *	1	2	3	4	5
3. Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.	1	2	3	4	5
4. İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.	1	2	3	4	5
5. Bir erkeğin kız arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz. *	1	2	3	4	5

EK 4: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II

1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7

EK 5: Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.						
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.						
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.						
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.						
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.						

EK 6: Öz şefkat Ölçeği

ZORLUKLAR KARŞISINDA KENDİME GENEL OLARAK NASIL DAVRANIYORUM?					
Yanıtlamadan önce her bir ifadeyi dikkatle okuyunuz. Her bir maddenin sağında takip eden ölçeği kullanarak, belirtilen durumda ne kadar sıklıkla hareket ettiğinizi belirtiniz.					
	Hemen Hemen Hiçbir Zorlukla	Nadiren	Arasıra	Çoğu Zorlukla	Hemen Her
	1	2	3	4	5
1. Kendimi kötü hissettiğimde, kötü olan her şeye takılma eğilimim vardır.					
2. İşler benim için kötü gittiğinde zorlukların yaşamın bir parçası olduğunu ve herkesin bu zorlukları yaşadığını görebilirim.					
3. Yetersizliklerimi düşünmek kendimi daha yalnız ve dünyadan kopuk hissetmeme neden olur.					
4. Duygusal olarak acı yaşadığım durumlarda kendime sevgiyle yaklaşmaya çalışırım.					